

AS

ČASOPIS STUDENATA ASPIRE

AKADEMSKA GODINA 2015/2016. broj 2

- **ERASMUS**
Mobilnosti studenata i profesora
- **Nove suradnje i partnerstva Aspire**
- **Mislav Mironović**
Kralj ekstremnog biciklizma
- **Sanjke na bob stazi**
120 kilometara na sat
- **Intervju:**
Cikatić, Rudić, Andabak
- **Biološka sredstva**
oporavka sportaša
- **Heroine splitskoga sporta:**
Ženska strana medalje
- **PR u sportskim organizacijama**

AS Časopis studenata Aspire

Broj 2
Akademska godina 2015/2016.

VISOKA ŠKOLA ZA SPORTSKI MENADŽMENT

Mike Tripala 6
Tel. 021/382 802
www.aspira.hr

Direktor:
Milivoj Jerkunica

Dekan:
doc. dr. sc. Slobodan Dragičević

Predsjednik Upravnog vijeća
Alen Jerkunica, mag.oec.

Glavna urednica
Ada Reić, mag.soc.

Uredništvo:
Nino Kapitanović
Zvonimir Stamenov
Mirjana Mišetić
Robert Nakić
Leonardo Manin

Gosti autori:
Damir Pilić
Tena Filipović
Erik Lončar

Fotografije časopisa:
Naslovnica: Šime Strikoman
Arhiva Aspire
Toni Brnović
Tomislav Može
Mislav Mironović

**Grafičko oblikovanje
i priprema:**
Grafički studio Tiratura

Tisak:
?

sadržaj

Zašto studirati na Aspiri?	4
Novosti na Aspiri	5
Erasmus	6
Gospodarski savjet Aspire	9
Okrugli stol "Ljudi kao ključ izvrsnosti u turizmu"	10
Aspira Sport klub	11
Partnerstvo Aspire i Swiss Education Group	13
Centar za poslovne karijere	14
VK Jug - više od kluba	16
Suradnja Aspire i Juga	19
Gostovanje u Dječjem domu Maestral	20
Gosti predavači	22
Branko Cikatić	28
Ratko Rudić	30
Jako Andabak	33
Europsko prvenstvo u jedrenju u Splitu	35
U Kući slave splitskog sporta	37
Turizmijada	38
Kanu Safarij na rijeci Cetini	40
Maximilian i Aleksey	41
Izložba radova djece Centra Šubićevac	43
Korak za Mihu	44
ESEJ - Sociologija sporta i sportskog menadžmenta	46
PR u sportskim organizacijama	47
Biološka sredstva oporavka sportaša	50
Psihološka analiza važnosti nogometa	54
Sportski filmovi za vječnost	56
Sport kao alat politike	58
ESEJ - Roditelji u sportu	57
Heroine splitskoga sporta: ženska strana medalje	62
Stipe Mandalinić	64
Mislav Mironović	66
Ema Bago	70
Spust biciklom sa Vaganskog vrha	73
Capoeira: igra, ples, borba	76
Couchsurfing: Jakov Kusić i Igor Tomić	80
Zašto (ne) čitamo?	84
Poznati logotipovi sa skrivenim porukama	86
Addicted to my phone	89
Jeste li znali	90

Riječ dekana

Ništa manje nisam "kuriozost" da vidim i naš drugi broj Asa. Njegov izlazak je dokaz da Aspira, njen duh i njen novinarski klub idu dalje. Drago mi je da naši studenti vole pisati, a *šta je čovik*, kako kaže naš Smoje, *nego beštija koja piše*. U našoj Visokoj školi vlada velika dinamika događaja: preko pokretanja "Master" studija, reakreditacijskog postupka, rada na podizanju kvalitete, razmjene studenata i profesora u Erasmus programu mobilnosti, sportskih, rekreativnih i ostalih vannastavnih programa Aspire.

Vjerujem da ćete o svemu ovome moći čitati u ovom broju. Očekujem isto tako da će naši vrli novinari kroz niz razgovara s poznatim sportašima Aspire, otkriti nove detalje iz njihovog sportskog života, a isto tako upoznati nas s novo pridošlim sportašima i ostalim interesantnim studentima.

U očekivanju sljedećeg broja srdačno vas pozdravlja

Dekan

dr. sc. Slobodan Dragičević

Riječ urednice

Dragi čitatelji!

Aspira se među drugim obrazovnim institucijama ističe bezbrojnim mogućnostima koje pruža svojim studentima kako bi praktično razvijali svoje profesionalne vještine, razvijanjem suradnje i partnerstva sa značajnim institucijama i organizacijama na nacionalnoj i međunarodnoj razini te kompetentnim i stručnim djelatnicima koji su na raspolaganju studentima. No najveća je posebnost Aspire ipak u njenim glavnim akterima – studentima. Sportaši, poslovni ljudi, ambiciozni i vrijedni mladi koji uz redovne aktivnosti pronalaze vremena za kreativnost - oni čine srce i um Asa. Osim njih, neizmjeran doprinos časopisu dali su profesori i asistenti Aspire, kao i vanjski stručnjaci i *gosti* iz različitih područja; sporta, filma, novinarstva, književnosti, znanosti... Zahvaljujući svima pred vama je novi broj Asa, časopisa koji objedinjuje sport i posao, struku i hobi, zabavu i učenje. Uživajte!

Ada Reić, mag.soc.

Zašto studirati na Aspiri?

... jer se nalazi u gradu Splitu!

Split – „Cvit Mediterana“ urbani je kulturni centar te važno turističko odredište. Razvio se iz Dioklecijanove palače koja je izgrađena prije 1700 godina i koja je na listi UNESCO-ve svjetske kulturne baštine...

STUDIJ NA ENGLISKOM I HRVATSKOM JEZIKU

Na studiju Sportskog menadžmenta te studiju Međunarodnog menadžmenta u hotelijerstvu i turizmu predavanja i radionice se izvode u skladu s međunarodnim obrazovnim trendovima te se izvode na engleskom i hrvatskom jeziku.

VRHUNSKI MEĐUNARODNI PREDAVAČI IZ PODRUČJA TURIZMA

Kako bi studenti dobili najsuvremenija znanja s područja sporta i turizma, na studiju predaju vrhunski međunarodni predavači koji najnovija znanja iz struke prenose studentima.

PRAKSA U VODEĆIM SVJETSKIM HOTELIMA TE TURISTIČKIM I SPORTSKIM ORGANIZACIJAMA

Naglasak studija je na stručnoj praksi koja se odvija kroz sve godine studija. Najveći dio prakse studenti izvode u posljednjem semestru.

Studenti imaju priliku kao mjesto izvođenja praktičnog dijela nastave odabrati jedan od brojnih prestižnih inozemnih ili domaćih hotela odnosno turističkih te sportskih organizacija.

ONLINE PRAĆENJE NASTAVE PUTEM SUVREMENIH TEHNOLOGIJA

Visoka škola Aspira omogućava svojim studentima sistem učenja na daljinu, putem suvremenih tehnologija. Svaki student pristupa sustavu za e-učenje na kojem može dobiti sve potrebne materijale za savladavanje gradiva. Sustavu može pristupiti u bilo koje doba dana i s bilo koje lokacije.

MOGUĆNOST NASTAVKA ŠTUDIJA NA PARTNERSKOM SVEUČILIŠTU U ŠVICARSKOJ

Visoka škola Aspira surađuje sa švicarskom prestižnom grupacijom fakulteta Swiss Education Group s kojom je omogućena razmjena studenata, nastavnika kao i nastavak studija na Hotel Institute Montreux-u te stjecanje švicarske i američke diplome. Ova suradnja potvrda je visoke kvalitete Aspirinog studijskog programa zbog čega Swiss Education Group u potpunosti priznaje kvalifikacije stečene na Aspiri.

STJECANJE DVIJU DIPLOMA (ZAVRŠNA DIPLOMA I DIPLOMA VODITELJA POSLOVNICE)

Svaki student Međunarodnog menadžmenta u hotelijerstvu i turizmu ima mogućnost stjecanja dviju diploma na Visokoj školi Aspira. Prva se odnosi na titulu prvostupnika međunarodnog menadžmenta u hotelijerstvu i turizmu koju stječe nakon osvojenih 180 ECTS bodova i obranjenog završnog rada. Druga diploma se odnosi na seminar i polaganje ispita za Voditelja poslovnice koja mu pruža mogućnost otvaranje turističke agencije.

SUDJELOVANJE U NEOPHODNIM STRUČNIM RADIONICAMA

Tijekom cijelog studija, studenti pohađaju obvezne radionice na kojima usvajaju praktična znanja i vještine stječući tako visoke stručne kompetencije.

MEĐUNARODNA KARIJERA U SPORTU I TURIZMU

U izvođenju studija sudjeluje veliki broj inozemnih predavača koji imaju bogata teorijska i praktična znanja. Kroz brojna gostujuća predavanja te odrađivanjem stručne prakse u hotelima odnosno turističkim te sportskim organizacijama, studenti stječu poznanstva i kontakte koji im mogu značajno doprinijeti u ostvarivanju uspješne buduće karijere.

DRESS CODE USKLAĐEN S VRHUNSKIM MEĐUNARODNIM STANDARDIMA

Sukladno švicarskom modelu studiranja te uvažavajući savjete brojnih hotelijera i menadžera u sportu i turizmu, svi studenti su odjeveni u formalnom poslovnom dress codeu.

ZA REDOVITE STUDENTE SUBVENCIONIRANA PREHRANA

Svi studenti koji studiraju na Visokoj školi Aspira imaju subvencioniranu prehranu (studentsku X-icu), mogućnost smještaja u studentskom domu kao i sva ostala prava koja ostvaruju i svi ostali redovni studenti.

NOVOSTI NA ASPIRI

ASPIRA i ERASMUS +

Aspira je nositeljica Erasmus + programa, novog programa Europske unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport.

Novosti koje donosi program su sljedeće:

- Na stručnu praksu se studenti mogu uključiti od 1. godine studija
- Student može ići više puta na mobilnost, ali ona sveukupno ne smije prelaziti 12 mjeseci
- Studenti koji dokažu svoj slabiji socioekonomski status dobivaju dodatnih 200 EUR/mjesečno potpore
- Na stručnoj praksi mogu sudjelovati i studenti koji su završili studij, no praksu trebaju odraditi kroz godinu dana od završetka studija
- Na stručnoj praksi se studentima odobrava dodatnih 100 EUR /mjesečno naknade
- Odobrava se dodatni iznos za studente sa posebnim potrebama

Iznos mjesečne potpore studentima se određuje ovisno o zemlji u kojoj odlaze na mobilnost, slijedi prikaz:

		Financijska potpora (EUR / mjesečno)
GRUPA 1 Programske zemlje s visokim životnim troškovima	Austrija, Danska, Finska, Francuska, Irska, Italija, Lihtenštajn, Norveška, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo	460
GRUPA 2 Programske zemlje sa srednje visokim životnim troškovima	Belgija, Hrvatska, Češka, Cipar, Njemačka, Grčka, Island, Luksemburg, Nizozemska, Portugal, Slovenija, Španjolska, Turska	410
GRUPA 3 Programske zemlje s nižim životnim troškovima	Bugarska, Estonija, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Makedonija	360

POPIS PARTNERA ASPIRE

Aspira je u proteklih godinu dana sklopila niz suradnji s inozemnim visokoškolskim obrazovnim ustanovama, na čemu i dalje aktivno radi. U ovom trenutku, studenti i (ne) nastavno osoblje Aspire mogu birati sljedeće ustanove za mobilnost:

1. FH Kufstein University iz Austrije,
2. Radom Academy of Economics iz Poljske,
3. Universitatea Stefan Cel Mare iz Rumunjske,
4. Fakultet za šport iz Slovenije,
5. OTH Amberg University iz Njemačke,
6. Hochschule Koblenz, University of Applied Sciences iz Remagena,
7. Jan Amos Komenski State School of Higher Vocational Education in Leszno,
8. Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego iz Varšave,
9. Opole University of Technology iz Poljske,
10. Adnan Menaderes University iz Turske,
11. Fakultet sporta i tjelesnog odgoja iz Sarajeva,
12. Edukacijski fakultet univerziteta u Travniku
13. Instituto Universitário da Maia u Portugalu
14. Varna University of Management iz Bugarske
15. Masaryk University iz Češke
16. Kauno kolegija / University of Applied Sciences iz Litve
17. Lithuanian Sports University (LSU) iz Litve
18. The State University of Tetova iz Makedonije
19. Ekonomska šola Celje iz Slovenije
20. Wrocław University of Economics iz Poljske
21. Sports Management School iz Pariza
22. School of humanities and journalism in Poznan

Važno je naglasiti da svaki student ili (ne) nastavni član Aspire može predložiti Uredu za međunarodnu suradnju neku od ustanova u kojoj bi htio odraditi mobilnost, a onda će Aspira napraviti suradnju sa tom ustanovom kako bi se mobilnost mogla realizirati.

ERASMUS STUDENTSKA MOBILNOST

MJESTO RAZMJENE: ISMAI, Porto

MARIN ANTIŠIĆ, student na Erasmus mobilnosti u ISMAI, Porto

Moram prvo zahvaliti Aspiri koja me izabrala za mobilnost i omogućila mi ovo izvanredno iskustvo. Razlog zbog kojeg sam se odlučio na mobilnost je taj što sam oduvijek htio doživjeti nešto drugačije nego većina studenata tijekom svog školovanja. Prijava za Erasmus nije komplicirana, osim što je potrebno ispunjavanje dosta dokumentacije da bi se sve uskladilo s fakultetima, i Erasmusom kao organizacijom.

Moj dolazak u Portugal, u grad Porto prošao je bolje od očekivanog. Na usluzi su mi bili svi što mi je god trebalo; od profesora i osoblja do drugih stranih i domaćih studenata. Fakultet **ISMAI** na kojem studiram za vrijeme mog boravka ovdje uistinu je vrhunski organiziran jer ima oko 4000 studenata, od čega je čak petstotinjak stranih studenata. Tijekom mog dolaska i pokušaja da se što prije uklopim u novo okruženje imao sam sreću da upoznam tri Hrvaticice iz Zagreba s kojima živim u stanu te mi je to olakšalo prilagodbu. Moj boravak ovdje smatram stvarno vrhunskim iskustvom, jedina teža okolnost jest savladavanje jezika. Predmeti se polažu na način da se najprije izabere tematika te se o njoj raspravlja na predavanjima a svatko

osobno mora napraviti određeno istraživanje o tome. Većina stranih studenata nije obavezna ići na predavanja zbog toga što su predavanja na portugalskom jeziku i za domaće i strane studente. Ipak, odlazim na određena predavanja i snalazim se sa sporazumijevanjem zbog poznavanja osnova španjolskog jezika. Sve u svemu, sjajna prilika i moje je mišljenje je da je treba iskoristiti svatko tko može. Svim srcem preporučujem Porto kao izvrstan grad za mobilnost jer je prema načinu života, cijenama, klimi, kulturi i običajima vrlo sličan nama.

Saudações do Porto!!!
Marin Antišić

ERASMUS STUDENTSKA MOBILNOST

MJESTO RAZMJENE: FHS Kufstein Tirol University of Applied Sciences

FRENI OPAČAK, student na Erasmus mobilnosti u Kufsteinu

Prijava: Za prijavu na Erasmus sustav mobilnosti bilo je potrebno javiti se Aspirinom Koordinator za međunarodne aktivnosti i prilikom prijave dostaviti: pismo motivacije na engleskom jeziku, prijepis ocjena svih položenih ispita i ocjena te ostvarenih ECTS bodova koji izdaje Aspira, obrazac za potvrdu o statusu studenta i trajanju studija (isto ga izdaje Aspira), dokaz o hrvatskom državljanstvu, životopis (na Europass CV obrascu na engleskom jeziku), potvrda o znanju stranog jezika na kojem će se nastava održavati (ukoliko je posjedujete). U Aspiri sam se dogovorio o kolegijima koje bi slušao u Kufsteinu, koji se usklade i potvrde od strane Erasmus koordinатора iz Kufsteina. Nakon toga sam potpisao ugovor s Aspirom i izradio policu zdravstvenog osiguranja.

Dojmovi: Kroz ovih par mjeseci što sam boravio u Austriji mogu reći da sam poprilično zadovoljan, pogotovo njihovim fakultetom FH Fachschule-Kufstein.

Od prvog dana voditelj, kao i svi ostali zaposleni na fakultetu, izašli su mi u susret koliko god su mogli i čine to i dalje, iako mi više nije toliko potrebno kao u početku. Profesori su izvanredni u svojim predavanjima koja su nam prilagođena ovisno o našem znanju engleskog jezika. Većinom se radi u grupnim radovima i naglasak se stavlja na prezentacije koje su važnije nego ispiti. Cilj takvog rada je povezivanje s ostalim studentima, te napredovanje u daljnjem radu, a ne da se napamet uči gradivo koje se onda zaboravlja odmah nakon položenog ispita.

S obzirom da sam kasnio mjesec dana i da je semestar već počeo, prvi dan kad sam došao nikog

nisam poznavao. Na fakultetu je u tom trenutku bilo stotinjak internacionalnih studenata koji su, potpuno me iznenadivši, prišli jedan po jedan da se upoznamo te su me odmah prihvatili kao svog. Ubrzo zatim već su me počeli uključivati u svoje planove i pozivati na druženje, zajedničko učenje i izlaske.

BORIS VUJEVIĆ, student na Erasmus mobilnosti u Kufsteinu

Za sada je ovo za mene jedno izvanredno iskustvo! Pogotovo sam oduševljen profesorima koji su sa svih strana svijeta; od Rusije, Bjelorusije, Amerike, a svi su vrhunski eksperti iz svog područja te doktori znanosti. Predmeti su koncipirani na način da se ne polažu preko klasičnog ispita već se piše seminarski rad kojim se ulazi dublje u tematiku; npr. konkretni proizvod kao što je irski čips trebamo ubaciti na austrijsko tržište, a prije toga, naravno, istražiti sve.

Život u Austriji je očekivano skuplji nego u Hrvatskoj i smatram da za normalan život ovdje trebaju prihodi od oko 700 EUR-a.

ERASMUS

NASTAVNA MOBILNOST

ANTE GABRIĆ,
nastavnik na Erasmus mobilnosti
na Fakultetu za šport u Ljubljani

Iskustva koja nosim sa Erasmus programa mobilnosti nastavnog i nenastavnog osoblja su izvanredna, te sam iznimno sretan što sam imao priliku gotovo 2 tjedna boraviti na Ljubljanskem sveučilištu, konkretno na Fakultetu za sport. Od prvog dana bio sam izuzetno primljen od slovenskih kolega, te još uvijek nosim dojmove o iznimnoj susretljivosti i gostoljubivosti domaćina. Kolege su pripremile program obilaska svih važnijih dionika i institucija slovenskog sporta, te sam imao priliku boraviti u institucijama poput Olimpijskog odbora Slovenije, Ministarstva za sport i drugima. Uvjeti za rad i vježbanje studenata na fakultetu su odlični, u što sam se i sam uvjerio obilazeći sportske objekte u sklopu fakulteta, poput bazena, košarkaške dvorane, najsuvremenije opremljenog laboratorija za sport, itd. Stručni i znanstveni rad je također na visini, te sam imao priliku saznati više o publicističkoj aktivnosti kolega iz područja sportskog menadžmenta i njihovom pristupu problematici sustava slovenskog sporta. Vjerujem da sam svojom posjetom otvorio mogućnosti budućoj suradnji dva fakulteta na tom planu.

Na slici: moja malenkost u društvu gosp. Damjana Pintara (slijeva), poslovnog direktora Olimpijskog komitea Slovenije i gosp. Tone Jagodiča (zdesna), glavnog tajnika OKS-a.

Kako sam bio smješten u privatnom smještaju u četvrti Šiška, u neposrednoj blizini parka Tivoli, prilično blizu centra grada, često sam i provodio vrijeme u centru grada, te sam se imao priliku upoznati sa „pulsom“ grada i načinom života njegovih stanovnika, kao i steći nova i zanimljiva poznanstva. Stari dio grada, uz Tromostovje i Ljubljanicu, je izuzetno slikovit, „ušminkan“ i lijep, a omiljeno prijevozno sredstvo stanovnika je bicikl. Cijene u kafićima i restoranima su u rangu ili tek neznatno više od onih u Hrvatskoj, dok su ostali troškovi, izuzimajući trošak najma stanova, na razini onih u Hrvatskoj.

JOSIP VRDOLJAK i MARKO VUKMAN,
nastavnici na Erasmus mobilnosti
u Poljskoj

Jan Amos Komenski State School of higher Vocational Education in Leszno, Poland.

U sklopu Erasmus+ programa Mobilnost osoblja, otputovali smo u lipnju za Lesno, Poljsku. Po dolasku u sveučilišni kampus bili smo ugošćeni od strane koordinatora za Erasmus mobilnost inozemnog visokog učilišta u Lesznu gdje smo se upoznali s načinom i organizacijom rada lokalnog sveučilišta, sveučilišne knjižnice te studentskog doma. Odsjeli smo u rektorovom apartmanu studentskog doma u Lesznu. Sljedećeg dana primljeni smo od strane rektorata Sveučilišta u Lesznu, gdje smo razmjenjivali dosadašnja iskustva u radu te dogovorili konkretne prijedloge za suradnju dviju edukativnih ustanova. Rektor, prof. dr hab Maciej Pietrzak, zahvalio je na dolasku te nam uručio poklon paket dobrodošlice. Istoga dana smo održali sastanak s dr Arleta Loga - Dekanom Odjela za zdravstvenu i fizičku kulturu te je tom prilikom prof. Ryszard Panfil prezentirao studij Lokalnog sportskog menadžmenta.

Trećeg dana posjete kolega Josip Vrdoljak je održao predavanje na temu "Methodolgy basics of condition training", dok je idućeg dana kolega Marko Vukman održao predavanje: 'How Digital Marketing is Changing the Sports Industry' (case study - HNK Hajduk Split).

Studenti inozemnog visokog učilišta u Lesznu bili su veoma zadovoljni održanim predavanjem te su postavljali veliki broj pitanja, a određeni broj njih se i interesirao o mogućnosti dolaska studiranja u Split. Visoka škola Aspira putem svojih kolega ostvarila je jako dobru početnu suradnju te ugovorili mnoge mogućnosti za daljnju suradnju koja će uključivati razmjenu studenata i nastavnog osoblja. Može se reći da je ovo početak jednog divnog prijateljstva između dvije mlade, ali perspektivne edukativne ustanove.

TONI MILJAK, nastavnik na Erasmus+ mobilnosti u Sloveniji

U lipnju 2015. otputovao sam u grad Celje u Sloveniji. Po dolasku u grad susreo sam se s djelatnicima *Višje strokovne šole* u Celju. Upoznali su me s visokom školom, organizacijom rada te mi pokazali prostorije škole. Drugi dan boravka prof. **Anton Vorina** upoznao me sa studentima koji su mi ispričali nešto više o svom studijskom programu. Također, pokazali su mi Omladinski centar grada Celja koji djeluje u sklopu zgrade *Višje strokovne šole*. Navedeni centar predstavlja centralno mjesto okupljanja studenata i njihovih prijatelja. Za vrijeme boravka u Celju održao sam dva predavanja na temu **"Methods and calculations of depreciation in Croatia"** te **"Croatian accounting standards"**. Također, ljubazno osoblje iz referade upoznalo me s načinom organiziranja stručne prakse za studente.

Budući da visoka škola nije mnogo udaljena od centra, a bio sam smješten u blizini iste, lako sam se snašao za kretanje gradom. Celje je treći grad po veličini u Sloveniji i broji oko 30.000 stanovnika. Posjetio sam i Laško koje je udaljeno svega par minuta vožnje automobilom od Celja. Posljednji dan boravka u Sloveniji imao sam priliku posjetiti i Ljubljanu.

GOSPODARSKI SAVJET ASPIRE

Cilj Gospodarskog savjeta Visoke škole Aspire jest približavanje studenata tržištu rada te dobivanje informacija o potrebama poslodavaca. Brojni eminentni gospodarstvenici, predstavnici tvrtki, lokalne uprave te sportskih saveza, članovi su Savjeta.

Gospodarski savjet omogućava praksu za studente Aspire, pruža pomoć u realizaciji javnih predavanja i tribina te razvija zajedničke projekte sa Aspirom i njenim studentima.

Članovi Gospodarskog savjeta su:

1. **Jako Andabak** (vlasnik Blue Sun hotela te predsjednik izvršnog odbora Hrvatske udruge poslodavaca u hotelijerstvu- Udruga ugostiteljstva i turizma)
2. **Hrvoje Akrap** (Pročelnik Službe za sport i sportsku infrastrukturu u gradu Split)
3. **Aljoša Bašić** (Direktor odjela marketinga i prodaje NK Hajduk)
4. **Igor Boraska** (Predsjednik Splitskog saveza sportova)
5. **Mario Buntić** (direktor tvrtke Messer)
6. **Miro Burazin** (predstavnik Hrvatskog zavoda za zapošljavanje)
7. **Gordon Cerjan** (Voditelj Sportskog centra Bazeni Poljud – Javna ustanova sportski objekti)
8. **Neven Kulušić** (Direktor tvrtke Pomak)
9. **Miroslav Ivić** (Predsjednik Uprave Slobodne Dalmacije)
10. **Silvija Markotić** (Glavni menadžer hotela Atrium)
11. **Ivan Mišetić** (Generalni tajnik Atlantic grupe)
12. **Dario Mamić** (Člana Uprave Tommy d.o.o.)
13. **Renco Posinković** (Predsjednik zajednice ekipnih sportova i tehnički direktor Spaladium Arene)
14. **Prof. Izet Rađo** (Dopredsjednik Olimpijskog komiteta BiH; Fakultet za sport i tjelesni odgoj)
15. **Josip Reić** (Tajnik Splitskog kluba olimpijaca)
16. **Prof. Zlatan Reić** (Ekonomski fakultet u Splitu)
17. **Joško Stella** (Direktor Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske)
18. **Alijana Vukšić** (Direktorica Turističke zajednice grada Splita)

NAKON ODRŽANOG OKRUGLOG STOLA „LJUDI KAO KLJUČ IZVRSNOSTI“ STRUKA JE POTVRDILA:

NAPOKON DRUGAČIJI STUDIJ TURIZMA!

Da su ljudi u turizmu najvažniji faktor potvrdio je okrugli stol „*Ljudi kao ključ izvrsnosti u turizmu*“ održan u **Visokoj školi za sportski i turistički menadžment Aspira**. Sudionici okruglog stola zaključili su kako je za razvoj turizma ključno da procesima unutar turističke grane upravlja vrhunski obrazovani kadar. Upravo je to razlog zašto je struka studij **Međunarodnog menadžmenta u hotelijerstvu i turizmu** Visoke škole Aspira ocijenila kao drugačiji studij kojem nesebično pruža podršku. **Darko Lorencin**, ministar turizma naglasio je da upravo ovakav studij odgovara potrebama turističkog tržišta rada, a direktor Hrvatske turističke zajednice **Ratomir Ivičić** nije krio oduševljenje predstavljenim studijem. Podršku studiju su pružili i predstavnici hotelijera u ime **Joška Lelasa**, predstavnici agencija u ime **Jurice Glavine**, **Joško Stella** i **Alijana Vukšić** u ime turističkih zajednica, kao i brojni privatni i javni predstavnici turističkog sektora.

Svoj osvrst na presudnu ulogu kadra u destinacijskom menadžmentu pružio je i **Goran Kovačević**, zamjenik gradonačelnika Grada Splita koji je naglasio da bez valjanog upravljanja destinacijom nema razvoja, a župan Splitsko-dalmatinske županije **Zlatko Ževrnja** naglasio je ogromnu potrebu za ovakvim studijem u Županiji s obzirom na rast turističkog tržišta.

U ČEMU JE RAZLIKA?

Visoka škola za sportski i turistički menadžment Aspira je pri kreiranju studijskog programa Međunarodni menadžment u hotelijerstvu i turizmu uključila veliki broj hotelijera te turističkih djelatnika od kojih je tražila odgovore na pitanje kako studij treba biti koncipiran da u potpunosti odgovara potrebama poslodavaca u turizmu. Podršku u osmišljavanju studijskog programa Aspira je pružila **Silvia Markotić**, direktorica hotela Atrium koja je naglasila da je riječ o programu koji predstavlja rezultat višegodišnjeg rada struke. Istaknula je da se bavi hotelijerstvom već petnaest godina i koliko bi joj u profesionalnoj karijeri značila mogućnost da je u njeno vrijeme studiranja postojala ovakva Visoka škola. Hrvatskom turizmu su potrebni stručnjaci novog doba, kako navodi Markotić i upravo Aspira omogućava stvaranje takvih stručnjaka.

SPORT + TURIZAM = DOBITNA KOMBINACIJA!

Ovo je idealan spoj potrebe za sportskim i turističkim obrazovanjem naglasio je **Kovačević**, osvrnuvši se kako smo svjedoci da loše vodstvo u sportskim organizacijama ne može voditi uspjehu. Jednako tako, infrastruktura i „zvjezdice“ u hotelima su suvišne ako nema tko voditi

turističke objekte i destinacije. Baš zato, zaključio je, dobro je da postoji jedna ovakva institucija kao što je Aspira.

Već šest generacija Aspira je jedina institucija u Hrvatskoj koja izvodi preddiplomski i diplomski stručni studij **Sportskog menadžmenta**. Potvrda kvaliteti studijskog programa stiže upravo iz klupa Aspire jer su Aspirini studenti danas Sandra Paović, sestre Zaninović, Marijo Možnik, Tonči Stipanović, Tina Mihelić i mnogi drugi iznimno uspješni sportaši.

NAPOKON DRUGAČIJI STUDIJ TURIZMA!

Studij **Međunarodnog menadžmenta u hotelijerstvu i turizmu** u pravom smislu riječi je stručni studij, jer studenti na Aspiri stječu izuzetno praktična znanja usmjerena što kvalitetnijem stručnom znanju. O tome svjedoči čak 30 stručnih, praktičnih radionica koje studenti prolaze svakodnevno samo na prvoj godini studija koje su predstavili u Aspiri.

Dva studijska usmjerenja na studiju su **Hotelski menadžment** i **Menadžment destinacijskih organizacija (DMO) i kompanija (DMC)** kao prvi preddiplomski studij destinacijskog menadžmenta u Hrvatskoj. Kako navodi **Ivičić**, upravo je u tome posebnost ovog studija. Promjene su nužne, prema riječima Ivičića, ali nam trebaju ljudi mogu i znaju biti nositelji promjena. Dio nekih poslovnih planova je da se ljudi upućuju u transformacije. Upravo je suština u tome da se trebaju stvarati proizvodi na sasvim drugi način. Aspira je ono što nedostaje u cijeloj priči.

Posebnost studija je je i u suradnji Aspire s prestižnom grupacijom fakulteta **Swiss Education Group**, na temelju koje studenti Aspire svoje obrazovanje mogu nastaviti u Švicarskoj i steći dvije diplome, švicarsku i američku.

PROFESIONALNOST STUDENATA!

Značajan naglasak na studiju, kao i turizmu općenito predstavlja poslovni bonton i učenje komunikacijskih vještina. Zbog toga su, kako naglašavaju u Aspiri, studenti od prvog dana odjeveni prema poslovnom *dress codu*, kako bi pokazali svoju ozbiljnost i profesionalan pristup studiju i poslu što je potpuna novina u edukacijskom sustavu u Hrvatskoj.

Na koncu, o značaju ovog studijskog programa bez sumnje, najbolje govore riječi ministra Lorencina: „...O uspjehu Aspire i ovog studijskog programa nema nedoumice. Vrata našeg Ministarstva su vam širom otvorena. Želim vam jednu dugu i lijepu tradiciju i puno studenata jer oni znače bolji turizam za sve nas...“

ASPIRA TRENIRA MOZAK I TIJELO

ASPIRA SPORT KLUB

Ideja osnivanja "Aspira Sport kluba" je omogućiti svim studentima/cama i nastavnicima koji to žele da se rekreativno bave nekom sportskom aktivnošću, te da oni koji imaju volje i predispozicije, zastupaju boje ASPIRE na Sveučilišnom prvenstvu.

Ciljevi osnivanja Sport kluba su:

- okupljanje, druženje i zabava studenata
- promovirati zdravlje i zdravi način življenja
- promovirati tjelesnu aktivnost kao redovitu svakodnevnu aktivnost
- unaprijediti i promovirati sport i sportsku rekreaciju kao važan aspekt u životima ljudi
- povećati atraktivnost studentskog života

Unutar programa "Sport kluba" studentima i nastavnicima je omogućeno bavljenje rekreativnim aktivnosti u raznim sportskim centrima diljem grada Splita i u gradovima gdje studenti žive. Omogućeno je sudjelovanje na Sveučilišnim natjecanjima i sudjelovanje na međusobnim natjecanjima unutar Visoke škole (npr. natjecanja između akademskih godina).

Aktivnosti "Sport kluba" su i uključivanje u slična veleučilišna i sveučilišna natjecanja u Hrvatskoj i inozemstvu.

U radu i organizaciji „Sport kluba“ sudjeluju svi zainteresirani studenti. U radu su proteklih godina sudjelovali: tadašnji koordinator „Sport kluba“ mr. sc. Damir Božinović, zamjenik koordinатора prof. kineziologije Josip Vrdoljak, dok su predstavnici studenata u sport klubu bili: Boris Vujević i Katarina Banić, koordinatori košarke: Tomislav Sršen i Toni Filipović te koordinatori nogometa: Josip Zec i Marcel Domgjonaj.

Od polovine 2013. godine vodstvo „Sport kluba“ u potpunosti preuzima prof. Josip Vrdoljak te se uz navedene studente uključuju i mnogi drugi, te su za nove koordinate u sport klubu za pojedina područja izabrani Duje Draganja, Nino Kapitanović, Tomislav Sršen, Robert Nakić, Dražen Šimić.

Studentima i nastavnicima se nude razne sportsko-rekreativne aktivnosti na raznim lokacijama u gradu Splitu, te su im za iste ukoliko nisu besplatne omogućeni 50 % popusti.

Sportski uspjesi studenata Aspire u posljednje dvije sezone sveučilišnih natjecanja:

- prvo mjesto u tenisu na sveučilišnom natjecanju
- osmina finala na Sveučilišnoj košarkaškoj ligi

Natjecanja i druženja između studenata Aspire koja se organiziraju svake akademske godine

- Turnir u Paintballu
- Turnir u Bowlingu
- Turnir u Cageballu
- Kanu safari na rijeci Cetini
-

U svibnju 2015. godine veliki broj studenata Aspire je sudjelovao na Turizmijadi koja je bila organizirana u predivnom gradu Tivtu na obali Crne Gore, gdje su uz odličan petodnevni provod sudjelovali na sportskim natjecanjima kao i na natjecanju u case study-u.

U posljednje dvije sezone Aspiru predstavlja rekordan broj studenata, te sudjelujemo na sljedećim Sveučilišnim natjecanjima:

- Nogometna liga
- Košarkaška liga
- Vaterpolo liga
- Rukometna liga
- Turnir u šahu
- Turnir u tenisu

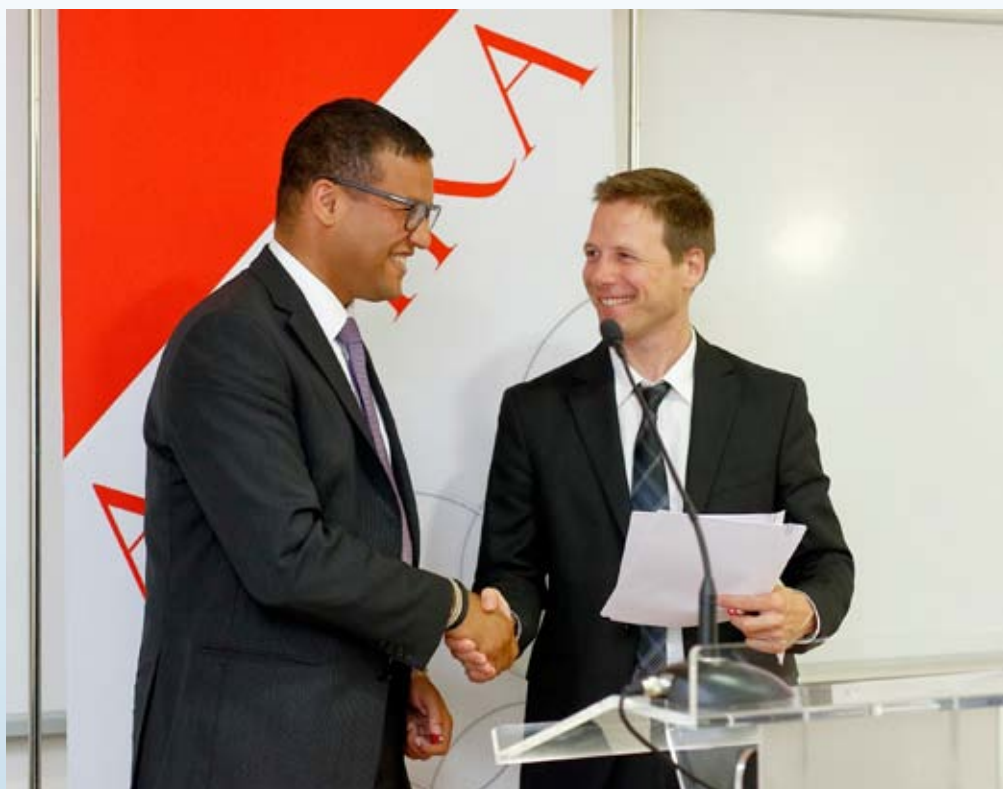
PARTNERSTVO ASPIRE I SWISS EDUCATION GROUP

Visoka škola Aspira postala je prvo visoko učilište u ovom dijelu Europe koje je potpisalo ugovor o suradnji i priznavanju diploma sa Swiss Education Group, grupaciji koja okuplja najbolje svjetske fakultete u hotelijerstvu i turizmu.

Predsjednik Upravnog vijeća Aspire, **Alen Jerkunica** i predstavnik prestižne švicarske grupacije fakulteta *Swiss Education Group*, **Alain Belizaire** potpisali su 02. srpnja 2015. partnerski ugovor o trojnoj diplomi.

Jerkunica je istaknuo kako je velika čast što je jedna od najboljih svjetskih grupacija, s dugogodišnjom tradicijom u visokom obrazovanju kadrova u hotelijerstvu i turizmu prepoznala Aspirin program studija **Međunarodnog menadžmenta u hotelijerstvu i turizmu** kao program koji prati najnovije svjetske trendove. Alain Belizaire izjavio je kako imaju preko dvije tisuće studenata iz više od 120 zemalja svijeta. Vjeruju da je suradnja s Aspirom ključna za regiju i da će se svi projekti koje Aspira planira uspješno provoditi.

Swiss Education Group je grupacija koja okuplja pet prestižnih fakulteta za hotelijerstvo u Europi (*Hotel Institute Montreux, Cesar Ritz Colleges, Culinary Arts Academy, School of Hotel Management, Swiss Hotel Management School*) i koja ima razvijenu suradnju sa brojnim hotelskim lancima poput **Hilton hotela, Armani hotela, grupacije**

Hyatt, Marriott, Kempinski hotela, Four Seasons, Starwood i mnogim drugima. Osim razmjene studenata i nastavnika, studenti Međunarodnog menadžmenta u hotelijerstvu i turizmu imaju mogućnost nastavka studija na švicarskom fakultetu **Hotel Institute Montreux** prema prilagođenim uvjetima. Studentima se priznaje veliki dio položenih kolegija te imaju mogućnost stjecanja švicarske i američke diplome (**Swiss Higher**

Diploma in International Hotel Management with Specialization from HIM, BBA in Hospitality Management with Specialization from HIM i American BBA in Hospitality Management from Northwood University, USA).

Ovom suradnjom potvrđena je akademska kvaliteta studijskog programa Međunarodnog menadžmenta u hotelijerstvu i turizmu i otvoren put u svijet vrhunske hotelijerske edukacije.

Što nakon diplome?

CENTAR ZA POSLOVNE KARIJERE

Kraj fakulteta se bliži... Brineš se kakav ćeš dojam ostaviti kada kreneš na razgovore za posao... Nisi siguran kako bi uopće sastavio životopis... Ne znaš se predstaviti na najbolji način.... Nisi jedini jer ovo su pitanja koja muče sve studente!

Ako ti je potrebna pomoć u izgradnji profila s kojim ćeš se predstavljati poslodavcu svakako se informiraj u **Centru za poslovne karijere** u Aspiri.

To je samo jedna od funkcija Centra koji je tu i da realizira brojne radionice koje mogu doprinijeti jačanju vještina, kao i povezivanje s tvrtkama u vidu omogućavanja studentske prakse u splitskim i inim tvrtkama. Cilj Centra je i pružanje psihološke pomoći studenata koji imaju raznoraznih problema, pa možda ne stižu na najbolji način kombinirati studentske sa sportskim obvezama ili pak osjećaju pritisak i trebaju s nekim popričati o tome. Centar između ostalog pomaže studentima s informacijama o nastavku svog obrazovanja te Erasmus studentskoj praksi.

Ako si u Aspiri svakako ga posjeti jer se u knjižnici, u kutku Centar za poslovne karijere nalazi pregršt korisnih brošura i letaka.

Centar za poslovne karijere Visoke škole Aspira u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje organizirao je radionicu za studente:

“Kako se predstaviti poslodavcu“.

U okviru radionice studenti su informirani kako na najbolji način predstaviti sebe kroz životopis, kako sastaviti kvalitetnu molbu za posao te na koji način se predstaviti poslodavcu na razgovoru za posao. Tokom radionice studenti su igrali uloge poslodavca i posloprimca na razgovoru za posao te se kroz taj način upoznali s 30-ak najčešćih pitanja koje gotovo svaki poslodavac koristi na intervjuu. Psihologinja Silvija Čelap je na taj način upoznala studente s porukom koju poslodavac pokušava dobiti postavljajući određena pitanja. Također, studente je upoznala s klasičnim pogreškama koje posloprimci ponavljaju na intervjuima te stvarima o kojima treba voditi brigu prije odlaska na sami intervju.

Svi studenti koji nisu mogli prisustvovati radionici, a zainteresirani su za navedenu tematiku neka se jave u Centar za poslovne karijere Visoke škole Aspira.

23. travnja u organizaciji Centra za poslovne karijere je organizirana radionica Trening komunikacijskih vještina, koju je vodila Josipa Vučica, socijalni pedagog. Studenti su kroz radionicu upoznati s komunikacijom, vrstama komunikacije te važnosti same. Naglasak je stavljen i na ulogu koju komunikacija zauzima u obavljanju funkcija menadžmenta kojeg su menadžeri ocijenili kao najznačajniji faktor svoga posla. Studenti su upoznati s neverbalnom komunikacijom i potrebom za aktivnim slušanjem. Na koncu su se upoznali s različitim komunikacijskim stilovima, aktivnim, pasivnim i asertivnim stilom te su radeći vježbe uvidjeli svoj stupanj komunikacijskih vještina i načine pomoću kojih je moguće raditi na razvijanju svojih vještina komuniciranja.

RADIONICA

TIMSKI RAD KAO TEMELJ USPJEHA

U sklopu Centra za poslovne karijere, **Josipa Vučica**, socijalni pedagog sa zavidnim iskustvom u praksi, održala je radionicu za studente Aspire: „**Timski rad kao temelj uspjeha**“.

Studenti su kroz radionicu i niz praktičnih zadataka spoznali važnost timskog rada kao temelj svakog uspješnog poslovanja. Također, analizirali su vlastite osobine kao i poželjne osobine ljudi koji sudjeluju u timu.

OSNOVE IZRADE WEB STRANICE

U sklopu predmeta „Osnove marketinga“ održana je radionica za studente Aspire na temu: „**Osnove izrade web stranice**“. Studenti su kroz radionicu imali priliku saznati što je sve potrebno za izradu web stranice. Praktični dio radionice odnosio se na konkretan rad u WordPress CMSu kako bi studenti iz prve ruke mogli vidjeti kako izgleda sustav za upravljanje sadržajem. Također su dobili priliku i sami raditi izmjene na web stranici koja je bila kreirana isključivo u svrhu radionice.

Laurea University of Applied Sciences

FINCI NA ASPIRI

Aspiri u posjet stigli su kolege iz Finske, preciznije s Laurea University of Applied Sciences, fakulteta u Helsinkiju. U posjet je došao jedan profesor i dvanaest studenata sa finskog fakulteta te su putem tri prezentacije predstavili svoju domovinu, sustav obrazovanja i svoj fakultet.

‘Laurea University of Applied Sciences’ objedinjuje obrazovanje, regionalni razvoj te aktivnosti znanstvenog istraživanja. 2011. godine stopa zaposlenosti diplomanata s ove visokoškolske ustanove bila je nevjerojatnih 98,2 %. Prezentaciju finskog obrazovnog sustava sveli su na pet ključnih faktora; kvaliteta, efikasnost, jednakost, povjerenje i internacionalizacija. Finski nacionalni obrazovni prioriteti vrlo su konkretni i sprovode se sistematično a tiču se podizanja razine obrazovanja, poboljšanja kompetencije stanovništva i radne snage, unaprjeđivanja efikasnosti obrazovnog sustava, sprječavanja isključenosti djece i mladih i širenja mogućnosti obrazovanja odraslih.

Visoko obrazovanje u Finskoj se odvija na državnim sveučilištima koja imaju jaku autonomiju u donošenju odluka i na veleučilištima koja su privatna ili su u vlasništvu lokalne zajednice. Studiranje je besplatno za sve studente. Visokoobrazovne ustanove u Finskoj su koncipirane na akademskim i znanstvenim istraživanjima te suvremenim nastavnim metodama i oblicima rada. Zgrade fakulteta su moderne i funkcionalno opremljene. Studenti imaju slobodan pristup svim knjižnicama u Finskoj kao i besplatni Internet. Studenti sami osmišljavaju rasporede i planove ispitivanja. Kolege s Aspire goste su upoznali sa studiranjem na Visokoj školi za sportski menadžment i s visokoškolskim sustavom obrazovanja u Hrvatskoj. Gosti iz Finske su razmijenili prigodne poklone s domaćinima.

Posjet kolega s Laurea University of Applied Sciences završili smo zajedničkim druženjem u knjižnici Aspire – Visoke škole za sportski menadžment. Gosti su oduševljeni kulturno-povijesnim i prirodnim ljepotama Splita te najavljuju ponovni posjet.

DUGOGODIŠNJA TRADICIJA I VRHUNSKI REZULTATI

VK Jug - više od kluba

VK Jug je jedan od najuspješnijih vaterpolskih klubova u svijetu. S 51 osvojenim trofejom najtrofejniji je vaterpolski klub u Hrvatskoj. Jug svoje domaće utakmice igra na bazenu u Gružu, koji prima 2.500 gledatelja.

Njegova povijest se počela pisati daleke 1923. godine, nakon što je pri novoosnovanom sportskom društvu Jug utemeljena vaterpolo sekcija. VK Jug se rodio, trenirao i rastao na Dančama, prekrasnoj uvali ispod gradskog parka Gradac, ali je svoja sportska dostignuća, snagu i vrijednost od osnutka pa do 1961. godine, kada je otvoren bazen u Gružu, pokazivao i dokazivao u Portu (Gradskoj luci). Godine 1925. Jug je po prvi put u povijesti zaigrao na državnom prvenstvu odigranom u

Splitu gdje je odmah osvojio titulu državnog prvaka. Bio je to prvi naslov prvaka uopće u povijesti dubrovačkog športa zbog čega je vaterpolistima Juga u Gružu priređen veliki doček. Od tada do danas, iako u znatno lošijim uvjetima od svojih konkurenata, oslanjajući se prije svega na igrače ponikle u vlastitoj sredini, Jug je nizao uspjehe. Pune 33 godine, što je raritet u hrvatskom sportu, od 1924. godine, Jug nije izgubio na svom terenu. Ukupno je 25 puta proslavio naslov državnog

prvaka, od toga 13 puta uzastopno u razdoblju od 1925. do 1937. godine. Godinu 2006. valja istaknuti kao povijesnu godinu "Jugovih" uspjeha. Osvojena su sva četiri moguća trofeja, u domaćim i međunarodnim natjecanjima, prvenstvo 2005./06., kup 2006., Euroliga 2005./06. i europski Superkup 2006. godine. I ove sezone Jug je dokazao svoju kvalitetu osvojivši prvenstvo Hrvatske, a titula prvaka Europe pobjegla je za jedan gol. Osim klupskih naslova, brojni Jugovi igrači osvajali su, a osvajaju i danas europska, svjetska i olimpijska odličja. Ono što je možda važnije i od samih odličja je činjenica da su svi uspjesi ovog briljantnog i zasigurno jednog od najboljih svjetskih vaterpolo klubova, ostvareni oslanjajući se na igrački kadar koji je proizvod Jugove škole vaterpola. Na

prste jedne ruke mogu se nabrojati igrači koji su u Dubrovnik dovedeni kao pojačanja.

VK Jug je sportska udruga. Cilj i svrha VK Jug je njegovanje tjelesnog i duševnog zdravlja, sportskog duha, moralnih i etičkih načela te sudjelovanje na natjecanjima radi postizanja vrhunskih sportskih rezultata. Tijela upravljanja klubom su: skupština kluba, upravni odbor, predsjednik kluba te nadzorni odbor. Skupština kluba je najviše klupsko upravno tijelo, a čine ju svi redovni članovi kluba, fizičke osobe te predstavnici članova pravnih osoba koje su redovni članovi kluba. Upravni odbor je izvršni organ skupštine kluba, koji upravlja radom i poslovanjem kluba i odlučuje o svim pitanjima iz svoje nadležnosti. Upravni odbor čine 4 člana i predsjednik kluba koji je ujedno i predsjednik upravnog odbora. Klub ima predsjednika kluba. Predsjednik kluba je po svojoj funkciji i predsjednik skupštine kluba i predsjednik upravnog odbora kluba.

Nadzorni odbor ima 3 člana koje imenuje skupština na vrijeme od 4 godine. Nadzorni odbor vrši nadzor nad zakonitošću rada u klubu, a svoje odluke donosi na sjednicama većinom glasova. Nadzorni odbor posebno nadzire materijalno i financijsko poslovanje kluba. S mog aspekta, najveći problem VK Jug-a, ali zasigurno i mnogih drugih klubova, je osigurati materijalna sredstva za njihovo funkcioniranje. Stupanj razvoja sportske djelatnosti ovisi o stupnju ekonomskog razvoja neke države, pa se tako teško financijsko stanje u Hrvatskoj odrazilo i na hrvatski sport. Ako krizi pridodamo činjenicu da vaterpolo i nije jedan od medijski najeksponiranijih sportova u Hrvatskoj, kao što su nogomet i košarka, za očekivati je otežani pronalazak sponzora. Sigurno je da jedan veliki dio ovog problema ovisi o političkoj i ekonomskoj situaciji u državi i da je gotovo nerješiv, ali ostaje prostor u kojem bi se moglo i trebalo djelovati.

Angažiranjem kompetentnih stručnjaka iz područja marketinga i korištenjem njihovog znanja, VK Jug bi se mogao popularizirati, približiti stanovništvu Dubrovnika ali i cijele Hrvatske. Također, veća medijska potpora, ne samo VK Jugu nego čitavom hrvatskom vaterpolu, bi vjerojatno omogućila da ulagači prepoznaju njegovu kvalitetu i sa što više sredstava pomognu njegovo funkcioniranje.

Dalje, na prethodni problem lošeg financijskog stanja, nadovezuje se odlazak naših najboljih i najperspektivnijih igrača u druge klubove. Mislim da je ovaj problem teško rješiv, pogotovo u situaciji u kojoj nedostaje financijskih sredstava. Unatoč jasnoj želji kluba da sačuva domaće igrače s jedne strane, i ljubavi igrača prema matičnom klubu, ne smije se zaboraviti da je vaterpolo ipak njihov posao koji, njima i njihovim obiteljima pruža egzistencijalnu sigurnost. VK Jug je u Dubrovniku i više od kluba, sportska institucija koja ima

dugogodišnju tradiciju i vrhunske rezultate. Njegova najvažnija politika je rad s mladim kategorijama, kaljenje mladih sportaša koji bi u budućnosti mogli zaigrati u Jugovim prvim redovima. Međutim, VK Jug je i jedini vaterpolski klub u Dubrovniku i vrlo mali broj mladih sportaša dobije priliku da zaigra u prvoj momčadi. I oni koji u tome uspiju, usprkos neospornom talentu, zbog manjka igračkog iskustva i jako malog broja „utakmica u nogama“ trebaju jako puno vremena da se u potpunosti oslobode i adaptiraju u momčad. Zato bi osnivanje i drugih klubova u Dubrovniku omogućilo još kvalitetniji rad s mladima. Prije nekoliko godina, postojali su VK Gusar i VK Dubrovnik. VK Jug je tamo slao svoje mlade, talentirane igrače da, igrajući što veći broj utakmica, steknu potrebno iskustvo i samopouzdanje. Osnivanje jednog takvog kluba je česta tema rasprave na sjednicama VK Juga,

ali još uvijek ne postoji dovoljna inicijativa od strane Grada i Županije. Još jedan problem kojeg bih spomenuo, a s kojim se VK Jug suočava je pad zanimanja među navijačima i nešto manja posjećenost utakmica. Razumljivo je da je možda kroz cijeli niz godina došlo do zasićenja, a i VK Jug je svoju publiku razmazio vrhunskim rezultatima pa je postupno došlo do smanjenja interesa. Svjesni problema, vodstvo VK Juga organizira razne priredbe, dobrotvorne akcije, odlazak u škole, putovanja na gostovanja i na sve moguće načine nastoji ponovno vratiti svoju publiku na tribine. S obzirom na teško vrijeme, moglo bi se reći da su problemi financijske prirode očekivani. Ako se oni stave po strani, VK Jug je klub koji poprilično dobro stoji. To je klub koji ima poznatu prošlost, ali i uspješnu sadašnjost. Rad s najmlađima, vlastiti kadar igrača

koje jugovi treneri od najranijih dana podučavaju ne samo tehnici nego i ljubavi prema vaterpolu, a i sportu općenito, Jugova je najvažnija odlika. Kvalitetni treninzi, stalni turniri koji igrači posjećuju za uigravanje i osvajaju, sposobna uprava kluba kao i atmosfera koja u klubu vlada, jamstvo je da će ovaj klub imati i svijetlu budućnost.

Pavo Marković

SURADNJA ASPIRE I JUGA

Koliko misle na budućnost svog kluba pokazala je uprava Vaterpolo kluba Jug, u Splitu, potpisujući sporazum o suradnji na području visokoškolskog obrazovanja s Visokom školom za sportski menadžment Aspira.

Tom prilikom prisustvovali su predsjednik kluba **Lukša Jakobišić**, direktor **Ognjen Kržić**, igrač Juga ujedno i budući student Aspire **Marko Bijač** te od strane Aspire predsjednik Upravnog vijeća **Alen Jerkunica** koji je naglasio da veoma mali broj sportaša u Hrvatskoj završava studije te da je upravo i ova suradnja jedan korak da se ta brojka poveća.

Lukša Jakobišić je kazao da Vaterpolo klub Jug potiče izvrsnost u svemu, što je i rezultat 51. trofeja od osnutka kluba. Jug na ovaj način omogućuje svojim sportašima karijeru nakon sportske karijere, te se nada da će drugi klubovi

također akademski obrazovati svoje sportaše.

Fakultet i diploma osiguravaju pravac, stazu, smjer koji će im olakšati daljnji život, istaknuo je direktor Juga Ognjen Kržić te da Jug kao najtrofejniji klub u Hrvatskoj brine o svojim sportašima i njihovoj budućnosti.

Marko Bijač, nedavno proglašen najboljim vratarom lige, a sada i student Aspire, istaknuo je da nije lako uskladiti klupske obveze te mu je izuzetno drago što mu Aspira omogućava najbolju opciju. Obećao je da će dati sve od sebe kako bi uspješno ispunio svoje klupske i akademske obveze.

GOSTOVANJE U DJEČJEM DOMU MAESTRAL

S ciljem potpore Europskog tjedna sporta, kojeg je inicirala Europska komisija, 8. rujna 2015. godine u Dječjem domu Maestral u Splitu održana je vrlo zanimljiva akcija - kratko edukativno predavanje o važnosti bavljenja sportom i tjelesnom aktivnošću, te nesvakidašnja nogometna utakmica! Naime, događaj je inicirala i organizirala Visoka škola za sportski i turistički menadžment Aspira, a djeca Maestrala posebno su se razveselila dolasku nogometaša HNK Hajduk i RNK Split. Kapetani Goran **Milović** i Danijel **Zagorac** predvodili su svoje suigrače Antona **Maglicu** i Francka **Ohandzu**, odnosno Chunga **Woonu** i Dražena **Bagarića**.

Aspirin predavač Josip **Vrdoljak** zanimljivim je učinio prvi dio ovog 60-minutnog događaja, kratko je svima pojasnio zbog čega bi se svi morali baviti bilo kakvim sportskim aktivnostima, ovisno, naravno, o dobu i mogućnostima, a u razgovor je potom uključio i nogometaše. Rado su se splitovci i hajdukovci vratili su svoja djetinjstva, govorili kako su prije nogometa

trenirali i tenis (Milović i Woon), taekwondo (Zagorac)... Ohandza je uz osmijehe djece istaknuo kako smatra da ne bi znao igrati ništa drugo osim nogometa, u veseloj atmosferi gotovo istim riječima su svoje početke opisali Maglica i Bagarić. Trudili su se potaknuti djecu da se aktivno bave sportom, a potom s njima istrčali na malonogometni teren u okviru Doma.

Zaigrali su bijeli protiv crvenih, u prigodnim Aspirinim majicama. No da se razumije, ne Hajduk protiv Splita! To i nije bio cilj ove akcije. Kapetani Milović i Zagorac birali su po jednog suigrača iz svoje momčadi, jednog iz suparničke, po jednog studenta Aspire te dijete iz Maestrala. Tako su prvi put, zbog Maestralove djece, u istoj momčadi igrali, primjerice, Zagorac i Maglica... Završilo je prijateljski, 1:1, potom 3:3 na penale... Sve je prolazilo i prijateljskom tonu, pa se nije ni inzistiralo na konačnom pobjedniku. U vrlo lijepoj atmosferi uz nesvakidašnje druženje veselila su se djeca Maestrala, uživali i studenti Aspire, a ništa manje atraktivno nije bilo i našim nogometašima-profesionalcima.

Ravnatelj Doma Miljenko **Grabar** također je zaigrao, prethodno se zahvalivši Aspiri, Splitu i Hajduku na vrlo zanimljivom događaju djeci na radost i nezaboravnu uspomenu. Kao nagrada djeci koja su ih ugostila, prigodne poklone osigurali su HNK Hajduk, RNK Split i Visoka škola Aspira. Visoka škola Aspira donirala je nogometnu, košarkašku i loptu za odbojku, opremu za stolni tenis, majice, kape. Split i Hajduk "naoružali" su djecu dresovima, majicama, šalovima te ostalim prigodnim suvenirima ova dva splitska prvoligaša.

ASPIRA OŽIVJELA DIOKLECIJANA

Visoka škola za sportski i turistički menadžment Aspira neprestano ustraje na inovacijama i kreiranju novih sadržaja koji podižu kvalitetu obrazovanja, istovremeno razvijajući se u području programa u visokom obrazovanju, što u konačnici rezultira i konstantnim povećanjem broja i razine zadovoljstva studenata Aspira se svojim aktivnostima trudi dati važnosti i općekorisnim vrijednostima, stoga je u okviru opsežnih priprema za početak vrlo traženog programa novog studija **Međunarodnog menadžmenta u hotelijerstvu i turizmu**, krenula i promotivna kampanja u okviru koje je snimljen zanimljiv video uradak. Mjesto radnje spota je Peristil, a u glavnoj je ulozi, naravno, car Dioklecijan u društvu supruge Priske, koji preko svojeg glasnika svekolikom puku šalje posebnu preporuku.

Aspiri je tako uspjelo pred početak nove akademske godine "oživjeti" Dioklecijana, a video spot je u samo dva dana nakon objave na službenom Facebooku imao 13.000 pregleda. Oživljavanjem Dioklecijana izravno se pridonijelo i dodatnoj promociji Splita, hrvatske kulturne baštine ali i turizma. Spot možete pogledati na web stranici Aspire!

g o s t i p r e d a v a č i

THE MANAGEMENT OF SPORTS FACILITIES AND EVENTS

Christian Schmölzer

Visoka škola Aspira ugostila je još jednog vrhunskog stručnjaka iz polja sportskog menadžmenta. **Christian Schmölzer** održao je predavanje studentima Aspire s temom The management of sports facilities and events

Iako je Christian Schmölzer karijeru započeo kao nogometaš, ubrzo ju je preusmjerio na trenerstvo, a potom i sportski menadžment. Christian Schmölzer bio je direktor Austrijskog Europskog nogometnog prvenstva 2008. godine, zamjenik glavnog izvršnog direktora austrijske Bundeslige te obnašao niz drugih menadžerskih funkcija u samom vrhu najznačajnijih sportskih manifestacija. Kroz svoje predavanje se osvrnuo na upravljanje velikim natjecanjima, potrebnu logistiku, ulogu vođenja u sportskim događajima te upravljanje resursima.

BRITANSKI GURU SPORTSKOG MARKETINGA

Simon Chadwick

Veliki broj studenata Visoke škole Aspira, ali i ostali gosti iz raznih sportskih i poslovnih organizacija grada Split prisustovali su predavanju **prof. Chadwicka**. Već na samom početku predavanja, bilo je jasno o kakvom stručnjaku je riječ te da gospodin Chadwick sa punim pravom drži ime gurua sportskog marketinga.

Prof. Chadwick je široj javnosti poznat po studijama ekonomskih učinaka velikih natjecanja, koje je izrađivao za niz atraktivnih kuća kao što je MasterCard, UEFA, FC Barcelona, Michelin Motorsport, Atletico Madrid i td. Komentator je ekonomskih učinaka sportskih događaja na CNN-u, BBC-u, Sky, Al Jazeera televiziji i mnogim drugima. Jedan je od 10 najboljih tweetera u Velikoj Britaniji i britanski „guru“ sportskog marketinga. Ugledni profesor Chadwick s Coventry University iz Engleske je jedan od suosnivača CIBS (Centre of International Business of Sport), urednik časopisa „Sport, Business and Management“, autor preko 600 članaka i nekoliko knjiga iz područja sportskog marketinga.

U svom predavanju prof. Chadwick, kroz interaktivan i zanimljiv pristup, otkrio je važnost sponzorskih aktivnosti u okviru sportskog marketinga. Naglasak je dao na „Ambush marketing“ te njegove praktične primjere kroz mnoga velika sportska događanja u zadnjih par godina.

g o s t i p r e d a v a č i

Javno predavanje

prof. dr. Sebastiana Kaisera

Visoka škola Aspire ugostila je ponosno još jednog svjetskog predavača kojega su 8. travnja imali priliku poslušati svi studenti i profesori Aspire, kao i svi zainteresirani sudionici. **Prof. dr. Sebastian Kaiser**, sa SRH Univeristy Heidelberg, održao je javno predavanje „Socio-ekonomski učinci velikih sportskih manifestacija“. Profesor Kaiser doktorirao je iz područja sportske ekonomije i sociologije. Bavi se istraživačkim radom na Institutu za sportsku ekonomiju i menadžment pri njemačkom Sportskom sveučilištu u Kölnu. Urednik je časopisa Journal of Sports Science.

U svom predavanju prof. dr. Kaiser definirao je sociološke i ekonomske utjecaje velikih sportskih događaja te metode koje utječu na ishod takvih utjecaja. Studenti Aspire su s velikim interesom pratili predavanje. Predavač je sa studentima uspostavio dobru komunikaciju i interakciju i motivirao ih da se uključe. U dvije skupine razmatrali su pozitivne i negativne učinke velikih

sportskih manifestacija te imali priliku raspravljati i iznositi vlastite stavove o temama.

Pozitivni učinci velikih sportskih manifestacija, naglašava dr. Kaiser, odnose se na unaprjeđivanje životnog stila lokalnog stanovništva, popularizaciju aktivnog bavljenja sportom, izgradnju infrastrukture, razvoj turizma, otvaranje novih radnih mjesta te ističe kao ključan element i nacionalni ponos.

Tijekom predavanja profesor je poseban fokus stavio na veliku odgovornost koju zemlja domaćin ima kada je u pitanju organizacija velikih sportskih manifestacija. Ovakve organizacije iziskuju velika financijska ulaganja i pripreme na svim razinama, od lokalne do državne. Negativne učinke je teško predvidjeti i planirati od negativnih učinaka, no izdvojio je sigurnosni aspekt i velike troškove za zemlju organizatora. Sudionike predavanje profesor Kaiser upoznao je i s podacima i vrstama izračuna prihoda i rashoda koje imaju organizatori velikih sportskih manifestacija.

Ukupno predavanje bilo je izuzetno zanimljivo i poučno a Kaiserov interaktivni i profesionalni pristup je kod studenata Aspire potaknuo želju za daljnjim obrazovanjem iz područja sportske ekonomije.

MENTALNI TRENING

Iskoristite svoje mentalne potencijale za postizanje sportskih uspjeha!

Među raznim predavanjima iz područja struke studenti Aspire imali su priliku poslušati i malo drugačije predavanje, ipak snažno povezano s njihovim budućim zanimanjima. Prepuna dvorana Aspire jedva je dočekala predavanje ekipe **Mentalnog treninga**, u sastavu **Igor Čerenšek**, magistar psihologije, **Luka Škrinjarić**, magistar psihologije i **Ana Kotzmuth**, profesorica psihologije.

Mentalni trening u sportu projekt je namijenjen individualnim i ekipnim sportašima te njihovim trenerima. Cilj treninga je putem praktičnih radionica naučiti na koji način savladati i iskoristiti svoje mentalne potencijale za postizanje što boljih sportskih uspjeha.

Na početku predavanja upoznali su okupljene s analiziranjem motivacije u sportu, potrebe za kvalitetnom komunikacijom te potrebe za identificiranjem pravovaljanih ciljeva i načina na koje ih je moguće ostvariti. Potom su se osvrnuli na fokus pažnje i vizualizaciju u sportu kao izuzetan faktor poboljšavanja sportskih performansi. Naime, činjenica je da kada je sportaš fokusiran, njegovo samopouzdanje raste što na koncu dovodi do boljih sportskih rezultata. Nakon navedenog, osvrnuli su se na anksioznost koja se može pojaviti kod sportaša jer je jako važan faktor pri krojenju sportskog uspjeha. Ponekad uspješan sportaš može zbog raznih pritisaka okoline ili drugih faktora osjetiti anksioznost, koja je normalna pojava, ali se u sportu rijetko spominje, te time pretvara u tabu temu. Tim psihologa upozorio je da sportaši koji osjećaju anksioznost trebaju posvetiti određeno vrijeme savladavanju novih vještina, kako bi stečene strahove i stanja uspjeli savladati. U prosjeku svakodnevno čovjeku prođe kroz glavu oko šezdeset tisuća misli, od čega su čak dvije trećine negativnih misli, stoga ne čudi anksioznost kao česta pojava. Činjenica je da nas mozak pokušava zaštititi od rizika i negativnih situacija, stoga je iznimno važno naučiti kontrolirati negativne misli kako ne bi utjecale na sportski rezultat.

Svi zainteresirani za sudjelovanje na radionicama mogu se obratiti na info@mentalnitrening.com i dobiti detaljne informacije.

g o s t i p r e d a v a č i

YOU THROW LIKE A GIRL

Jolanta Maj

U sklopu Erasmus+ programa Visoku školu Aspire posjetila je **Jolanta Maj**, predavačica sa **Opole University of Technology** u Poljskoj.

Jolanta je održala predavanje za studente Aspire ***You throw like a girl - Gender stereotypes in Sport.*** Predavanje je bilo jako zanimljivo i studenti Aspire s pozornošću su slušali njene riječi. Fokus predavanja bio je na sportu koji se smatra više "muškim" ukoliko je agresivan i u jednu ruku rizičan te ako donosi novčanu dobit. S druge strane, sport je smatran „ženskim“ ako je siguran i pridonosi očuvanju zdravlja. Stereotipi se najčešće uopće ne mogu povezati s biološkim razlikama dva spola premda stereotipi počinju istog trenutka kada roditelji saznaju spol djeteta.

U svom predavanju Maj je istaknula važnost poveznice spola i sporta. Sport je društveni i kulturni proces u kojem društvene konstrukcije *muškosti* i *ženstvenosti* igraju ključnu ulogu. Sport je tradicionalno povezan sa snagom. U mnogim društvima smatra se neprikladnim za žene da se uključe u sport, a žene koje se bave sportom može se shvatiti kao "muškobanjaste".

Neka istraživanja su pokazala da djevojke i žene koje sudjeluju u sportu i tjelesnoj aktivnosti u razvijenim, kao i zemljama u razvoju pokazuju veće samopoštovanje. Ovaj osjećaj je povezan s osjećajem postignuća, poboljšanim fizičkim izgledom i razvijenom predanošću za vježbanje. Dokazi iz zemalja u razvoju pokazuju da sudjelovanje u organiziranim sportskim aktivnostima znatno pomaže u rastu i razvoju djevojčica i njihovog karaktera.

Gđi. Jolanti još jednom hvala na gostovanju na našoj Visokoj školi i na divnom predavanju!

TOUR OF CROATIA

Denis Špadina

Predavanje **Denisa Špadine**, predsjednika sportskog saveza biciklizma u Splitsko-dalmatinskoj županiji, privuklo je brojne studente Aspire. Tema predavanja bila je *Tour of Croatia* koji se održao u Hrvatskoj, a čiji su nositelji **Vladimir Miholjević, Ivan Črnjarić i Andrej Filipi**. Čak dvadeset profesionalnih ekipa, od kojih je osam World Tour ekipa i jedna hrvatska, od 22. do 26. 4. 2015. pedalirali su kroz čak pet županija i deset gradova. Ovaj petodnevni biciklistički event uz nacionalnu televiziju prenosio je i Eurosport, što potvrđuje veličinu ove manifestacije. Svjetska biciklistička elita startala je u Makarskoj, a kroz zadnji cilj prošli su u metropoli. Za sjeverozapadnu Istru i Umag posebno je važan datum 25. travnja kada se odvozila 4. etapa utrke od Pule do Umaga. U ovoj fazi utrke, Umag, Novigrad, Brtonigla i Buje svim su sudionicima još jednom potvrdili status sjeverozapadne Istre kao idealne destinacije za bicikliste.

Značaj ove utrke je toliki da je ona tek stepenicu niže rangirana od *Tour de Francea* ili *Giro d'Italia*, sasvim dovoljan razlog za otvaranje nove biciklističke sezone u velikom stilu. Sportski turizam sve više uzima maha, puneći hotele i apartmane, pogotovo u predsezoni i posezoni. Riječ je o mega projektu teškom dva milijuna eura, a u proračunu Hrvatska Turistička zajednica sudjeluje s oko četiri milijuna kuna. Očigledno je nova velika biciklistička priča prepoznata kao iznimno bitan događaj za hrvatski turizam jer obilazi sve kulturne spomenike, prirodne ljepote, nacionalne parkove te parkove prirode. Jedan od ciljeva ove utrke je također promoviranje cikloturizma u Hrvatskoj jer se događaj prenosio na brojnim televizijskim postajama. Tijekom utrke prikazano je 6 putopisnih emisija o hrvatskim krajevima u trajanju od devedeset minuta. Gledanost utrke je golema; dnevno je dosegla i do 15 milijuna gledatelja što samo potvrđuje značaj i veličinu ovog događaja.

Pregled etapa:

1. Makarska – Split (160 km)
2. Šibenik – Zadar (180 km)
3. NP Plitvice – Učka (228 km)
4. Pula – Umag (152 km)
5. Varaždin – Zagreb (118 km)

gosti predavači

VJERUJETE LI U BAJKE?

Mislav Madirazza, KHL Medveščak

Vjerujete li u bajke naziv je iznimno zanimljivog predavanja koje je za studente Aspire održao **Mislav Madirazza**, direktor marketinga i sponzorstva u **KHL Medveščak**.

Madirazza je karijeru započeo kao *Event asistent manager* u Tri-o produkciji, potom je nastavio kao *Location manager* u AVA produkciji. Nakon navedenog karijeru nastavlja kao marketing menadžer u UPI-2M i kao voditelj marketinga u tvrtci Fino.hr. Karijeru u Medveščaku započinje u rujnu 2011. godine za koju se veže i uspon marketinških aktivnosti kluba.

Brojni gosti koji su prisustvovali predavanju s velikim su interesom slušali kako je Medveščak od malog kluba postao div s brojnim navijačima, sponzorima te najuspješnijim marketinškim klubom u Hrvatskoj. Medveščak je prema statistici posjećenosti na utakmicama na 16. mjestu u Europi s 98,7 % popunjenosti gledališta. Bili su čak 18 puta prvaci Hrvatske, a na njihovim se utakmicama prema statistici pojavljuje 16% djece i 25% žena (prema komentaru Ivana Blažića, 2010.). Njihovi vjerni i brojni navijači oduševljeni su promotivnim videom koji su napravili – u znak zahvale na hrvatskom jeziku su zahvalili svojim navijačima. Raznim akcijama i utakmicama za humanitarne svrhe pomažu zajednici te privlače sve veći broj fanova. Da su njihovi navijači glasni pokazao je rekord koji su navijači oborili – u najglasnijem navijanju u zatvorenim prostorima.

Medveščak je jedini klub hokeja na ledu na svijetu koji je Unicefov punopravni partner, što je izuzetno zahtjevno za postići, no zasigurno je upravo kontinuirani humanitarni angažman doveo do ovakve titule. Klub je proglašen i najboljim sportskim brandom u Hrvatskoj – “sport brandom” za sezonu 2013./14. jer je najjači hokejski klub u Europi i Rusiji

s preko 185.000 sljedbenika (*followers*) i zbog toga su njihove akcije s navijačima uvijek izrazito korisne i učinkovite. Brendirali su domaće i gostujuće dresove te svakog igrača posebno, imaju partnerstva s *Carlsbergom* (Danska)- PAN pivo koje im je donijelo novog igrača na račun reklame Pana. Naime, reklama je osmišljena na način da za svako kupljeno PAN pivo 1 kuna odlazi u fond za dovođenje novog igrača u Medveščak. Ova je reklama izazvala donekle loše mišljenje javnosti jer je promovirala alkohol kako bi klub imao bolje igrače. No marketing je učinio svoje – Carlsberg pivovara je postigla novi rekord u *loyal use* partnerstvu nakon reklame. Medveščak je u partnerstvu i sa *Citroenom* koji im godišnje donosi 50 automobila koje oni, uz stan, nude potencijalnim novim igračima. Citroen je izdao i specijalnu seriju Medveščak koja je čak 50% prodaje Citroenovih auta, što potvrđuje koliko je uistinu jak brend Medveščaka. Organizirali su i dva velika hokejska turnira u Hrvatskoj; *Arena Ice Fever* i *Pula Arena Ice Fever* koji je bio najzahtjevniji događaj koji su ikad organizirali, no on im je u konačnici omogućio ulazak u KHL ligu koja je najjača liga svijeta izvan SAD-a. Madirazza je odgovorio i na pitanje o ugovornim obvezama igrača sa sponzorima te otkrio da su podijeljeni na način da jedan sponzor pokriva tri igrača, a u daljnjem razgovoru istaknuo je kako im je najteži problem zadržati igrače jer nemaju dovoljno novaca za velike plaće igračima. Naglasio je i kako rado traže igrače s hrvatskim korijenima jer žele izgraditi Hrvatsku hokejsku reprezentaciju.

gosti predavači

Event Management u ekstremnim sportovima PANNONIAN CHALLENGE

Jurica Barać

Na Aspiri nas je posjetio **Jurica Barać**, Red Bullov vozač BMX-a, te jedna od osoba zaslužnih za održavanje „Pannonian Challenge“ natjecanja u ekstremnim sportovima. Na Aspiru je došao prikazati studentima svijet event menadžmenta, u kojem ima bogato iskustvo koje je stekao organiziranjem događaja za Red Bull, tvrtku poznatu po velikim natjecanjima, prvenstveno iz ekstremnih sportova.

Svi prisutni imali su priliku doznati zanimljive i vrlo korisne detalje koji mogu pomoći prilikom organiziranja sportskog događaja, počevši od početnih pitanja – zašto, što, za koga i kako organizirati događaj. Doznajemo dobrobit događaja za zajednice u kojima se odvijaju i kako se može promovirati i financijski poduprijeti zajednicu kvalitetno organiziranim događanjima. Kao primjer uspješnog događaja uzet je Pannonian Challenge, natjecanje ekstremnih sportova u Osijeku.

Natjecanje je pokrenuto 1999. godine kao druženje sportaša koji se bave ekstremnim sportovima. Tada je sudjelovalo oko trideset osoba. Kako se natjecanje razvijalo, organizirani su razni popratni događaji, a u samu organizaciju je uključeno preko 100 volontera. Natjecanje sponzoriraju sponzori poput Vipneta i Red Bulla, omogućen je live prijenos, a natjecanje posjećuje oko 20000 gledatelja i oko 200 sportaša.

Za cjelokupni događaj zaslužno je sedam ljudi organizacijskog odbora koji su nedavno „pojačani“ s četiri cure i jednim momkom, jer, kako Barać kaže, *sedam muškaraca je neorganizirano, gube se ugovori i računi, a cure to sve stave na svoje mjesto*. Važna karika u organizaciji su i volonteri koji su bitni za pokretanje samog događaja i koji odrade veliku količinu posla potrebnog za nesmetano održavanje natjecanja. Barać navodi kako se natjecanje financira 50% od komercijalnih prihoda, 35% od prodaje ulaznica, hrane i pića na natjecanju, a 15% se prikupi od lokalne zajednice. Kako bi se moglo prikupiti toliko novca od komercijalnih sponzora potrebno je vratiti investiciju, a to garantira medijskom pozornosti i imidžem natjecanja te prodajom na samom natjecanju. Gradu i zajednici se investicija isplati promidžbom, razvojem sporta i društva te dodatnim prihodom koji dolazi s posjetiteljima koji pohode natjecanje.

Barać nam je otkrio ključ uspjeha događaja – atmosfera. Potrebno je imati dobar i ne predug performans, dobru publiku, hranu i glazbu, temperatura mora biti ugodna i dobro riješeni sanitarni čvorovi kako bi publika bila zadovoljna i tako prenosila energiju na same izvođače koji nastupaju. Kako bi uspjeli, najbitnije je započeti. Kako? Evo što Barać preporučuje: *Slijedite svoje srce. Neovisno radilo se o sportu, glazbi ili nekom drugom događaju. „Raj na zemlji“ već imamo, s lako iskoristivim resursima koji samo čekaju izvođače i natjecatelje iz cijelog svijeta.*

Kako bi što kvalitetnije organizirali događaje, potrebno je znanje. Barać je volentirao i savjetuje volentiranje kao najbolji način stjecanja znanja, a napominje i da uvijek trebamo istraživati, što više možemo. Studente sportskog menadžmenta vidi kao kompetentne mlade ljude koji bi uz malo truda mogli postati odlični organizatori natjecanja, pogotovo uz kompetencije koje posjedujemo nakon završetka studija.

Piše: Zvonimir Stamenov

g o s t i p r e d a v a č i

UPRAVLJANJE ROBNOM MARKOM I BRANDIRANJE U SPORTU NA PRIMJERU HOO

Ranko Četković

Visoku školu Aspiru posjetio je mr.sc. **Ranko Četković**, pomoćnik glavnog tajnika za marketing *Hrvatskog Olimpijskog Odbora*. Predavanje pod nazivom *Upravljanje robnom markom i brandiranje u sportu na primjeru HOO* bilo je izrazito korisno i zanimljivo studentima sportskog menadžmenta.

Hrvatski Olimpijski Odbor krovno je tijelo hrvatskog sporta koje se brine o svim potrebama hrvatskih sportaša olimpijaca i kao takvo odgovorno je za osiguravanje potrebnih sredstava kako bi se sportaši mogli posvetiti postizanju vrhunskih rezultatu u sportu. Osvojene medalje na Ol najbolje potvrđuju njihovu uspješnost.

Marketinški projekt HOO pokrenut je 2001. godine s vrlo malim ulaganjima, da bi se razvio u višemilijunski projekt kroz samo sedam godina. Iza tog uspjeha stoje vrhunski, visoko obrazovani menadžeri kojih je, prema njegovim riječima, u Hrvatskoj premalo i tu se otvara prilika za studente Aspire. Menadžeri su bitni iz razloga što je Hrvatska ipak država koja nije razvila preveliku svijest o Ol i o njima se govori samo u vrijeme održavanja, tako da treba povući i pokoji riskantni, dobro promišljeni potez kako bi se osigurao interes sponzora i u vremenima kada nema Ol - naglašava. Naveo je i primjer

Hrvatske Olimpijske kuće u Ateni 2004. godine kada je brand Jamnice bio glavno obilježje Hrvatske, unatoč zabrani od strane velikih kompanija koje su bile ekskluzivni sponzor MOO (Međunarodnog Olimpijskog Odbora) i to sveradi jednog dobro promišljenog menadžerskog poteza koji je to sve omogućio.

Ostali potezi zaslužni za uspjehe HOO su identifikacija partnera potrebnih za osiguravanje svih bitnih usluga za sportaše (transport, smještaj, zdravstvena skrb, telekomunikacije, oprema za sportaše, nadopuna prehrane), promocija imidža HOO (prisutnost u javnosti uz pomoć medijskih partnera), Hrvatski Olimpijski Pool (15 ekskluzivnih sponzora preko kojih se obavlja svo poslovanje HOO).

Spomenula se i struktura marketinga MOO, koji svoju kampanju temelji prvenstveno na TV pravima (50%) i sponzorima (40%), a ulaznice (8%) i licence (2%) donose samo 10% prihoda. Četković je naglasio utjecaj Olimpijskih Igara na grad u kojem se održavaju te način na koji poboljšavaju životne prilike građana. Otvaranje novih radnih mjesta, poboljšanje infrastrukture, novi parkovi, povećanje prihoda i broja turista te poboljšanje ekološkog stanja grada.

PRILAGODBA STRUČNOG RADA ZA POTREBE NOGOMETNOG TRŽIŠTA **Stanko Poklepović**

Pred studentima Aspire te drugim gostima održano je javno predavanje s temom „Prilagodba stručnog rada za potrebe nogometnog tržišta“. Predavanje je održao poznati hrvatski trener **Stanko Poklepović „Špaco“**, trener s bogatim iskustvom rada u Hrvatskoj, Iranu, Sloveniji te brojnim drugim zemljama. Tijekom predavanja popularni Špaco je na sebi svojstven način iznosio događaje iz svoje karijere, razlike u nogometu u vrijeme njegovih početaka i danas, što je potrebno mladom igraču da iskoristi svoj maksimum. Kroz razne animacije objašnjavao je i razne taktičke varijante te odgovarao na pitanja radoznalih studenata.

BRANKO CIKATIĆ

THE CROATIAN TIGER

Cikatić je, za nas buduće sportske menadžere, krunski primjer uloge osobe u sportu kao aktivnosti, koja na osebujan način generira sportsku djelatnost.

Snaše katedre imali smo čast poslušati predavanje i jednog od najuspješnijih hrvatskih sportaša svih vremena, legendarnog Branka Cikatića. U domeni kontaktnih borilačkih sportova ostavio je neizbrisiv trag prožet nizom vrhunskih sportskih rezultata. Višestruki nacionalni, europski, svjetski prvak u kickboxingu i Tajlandskom boksu i osvajač prvog K-1 turnira u Japanu 1993. drži još uvijek svjetski rekord.

Japanski analitičari, uspoređujući podatke od unatrag 20 godina, drže kako se upravo Cikatić u najkraćem vremenskom roku domogao titule savladavši sve svoje protivnike puno prije predviđenog vremena trajanja borbi.

Premda je osvajanje prestižnog K-1 turnira vrhunski sportski rezultat kojim se rijetki sportaši mogu podičiti, Cikatić navodi kako taj, i svi drugi veliki rezultati, ne bi imali za njega veliki značaj bez profesorskog zvanja magistra kineziologije. To je vrhunac životne karijere, kada nakon više desetljeća mukotrpnog rada i odricanja postigneš rezultate planetarnih dimenzija, i čitavo svoje životno iskustvo staviš pred sebe u svrhu dodatne edukacije. U procesu znanstvenog usavršavanja izdao je i knjigu koja je temeljena na povijesnim činjenicama iz njegove osobne sportske karijere s naglaskom kako se do uspjeha dolazi samo mukotrpnim radom i predanošću.

Studioznu kritiku uputio je onome što sustavno uništava zdravlje sportaša – DOPINGU:

„Prema obavljenoj anketi čak 75% američkih sportaša uzelo bi bilo koju vrstu dopinga kada bi znali da će se domoći olimpijske medalje. To nije normalno i van granica zdravog razuma! I ne samo sportaši! Imao sam priliku glumiti u filmu, jedno vrijeme boravio s američkim glumcima. Taj ritam svakodnevnog snimanja doveo me do totalne iscrpljenosti premda sam fizički bio superiorniji od svih njih, a kad sam dobio informaciju da su svi glumci pod dopingom postali mi je jasno. Čak je jedna glumica umrla od posljedica. Nisam mogao takav način života prihvatiti, odustao sam. A svima vama, mladim ljudima, savjetujem: klonite se toga zla!“

Cikatić je, za nas buduće sportske menadžere krunski primjer uloge osobe u sportu kao aktivnosti, koja na osebujan način generira sportsku djelatnost. Jedno vrijeme vodio je distribuciju sportske opreme eminentne svjetske marke „Kwon“, potom uslužne djelatnosti fizičke i tehničke zaštite jedne od vodećih domaćih društava „Tigar-Cikatić“, dovodio u Hrvatsku predstavnike vodećih japanskih kompanija

zainteresiranih za velika ulaganja.

Čak je kompanija „Mitsubishi“ imala razrađen strateški plan kupovine svih hrvatskih brodogradilišta!

Međutim, „naši političari sve upropaste“ i dodaje; „Predstavnik četiriju japanskih giganata dovedem u Zagreb i čekamo resornog ministra više od sat vremena od dogovorenog termina. Htjeli su poći natrag, zamolio sam ih da ostanu i ostali su radi mene jer tako nešto je za njih nezamislivo.“

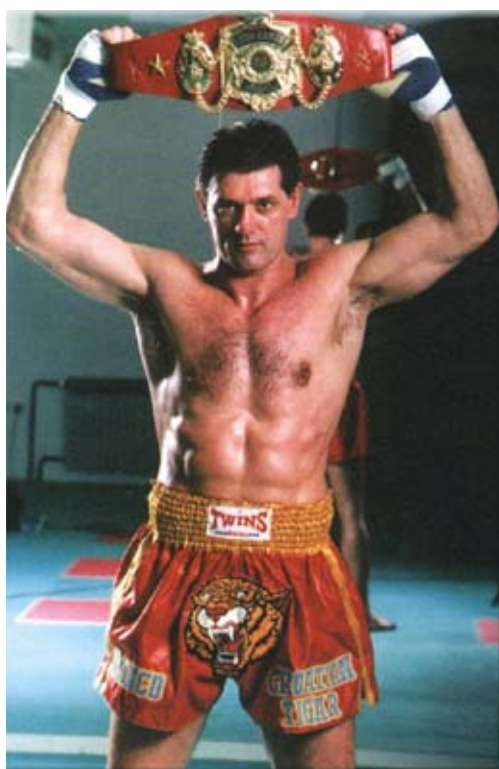
Uz Cikatića bio je i njegov dugogodišnji trener i najbliži suradnik u izgradnji sportske karijere, Petar Mijić koji nam je također pružio niz korisnih uputa proizišlih iz njegovog bogatog iskustva.

Od polovice prošlog stoljeća, kada je krenuo u sportske vode sustavno je pratio i primjenjivao znanstvena dostignuća u unaprjeđenju fizičke, tehničke i taktičke pripremljenosti sportaša.

1953, nakon boravka u Americi upoznaje novi sport – Kickboxing i donosi ga u Europu, u Hrvatsku i u Split!!

Cikatića je pripremao do 1982. kada je u Miamiu osvojio titulu svjetskog prvaka.

Čitav život kupio je znanja po svijetu, gdje ističe Rusiju i Nijemačku kao najveće baze znanja iz tog doba, te na tim osnovama razvijao vlastite koncepcije.

Navodi jedan vrlo interesantan događaj iz vremena hladnog rata:

„1982. dr.Mader iz tadašnje istočne njemačke (DDR) nakon prebjega u Ameriku otkriva svoje znanstveno dostignuće o laktatima u krvi odnosno njenoj zakiseljenosti, učinku nagomilane mliječne kiseline u tkivu.

Vjerovali ili ne, to smo znali i bez njega ali na drugi način iskusili, i u praksi primijetili učinke aerobnog i anaerobnog treninga.“

Također se nadovezao na kritiku upotrebe dopinga kod sportaša jer se uz sve opasnosti veže i zasićenost tržišta „bobama“ vrlo niske kvalitete porijeklom iz Kine, te nepostojanje dovoljnog broja stručnjaka za formiranje savjetodavnih službi za one koji se ipak odluče uzimati doping. Na kraju profesor Cikatić je poručio studentima:

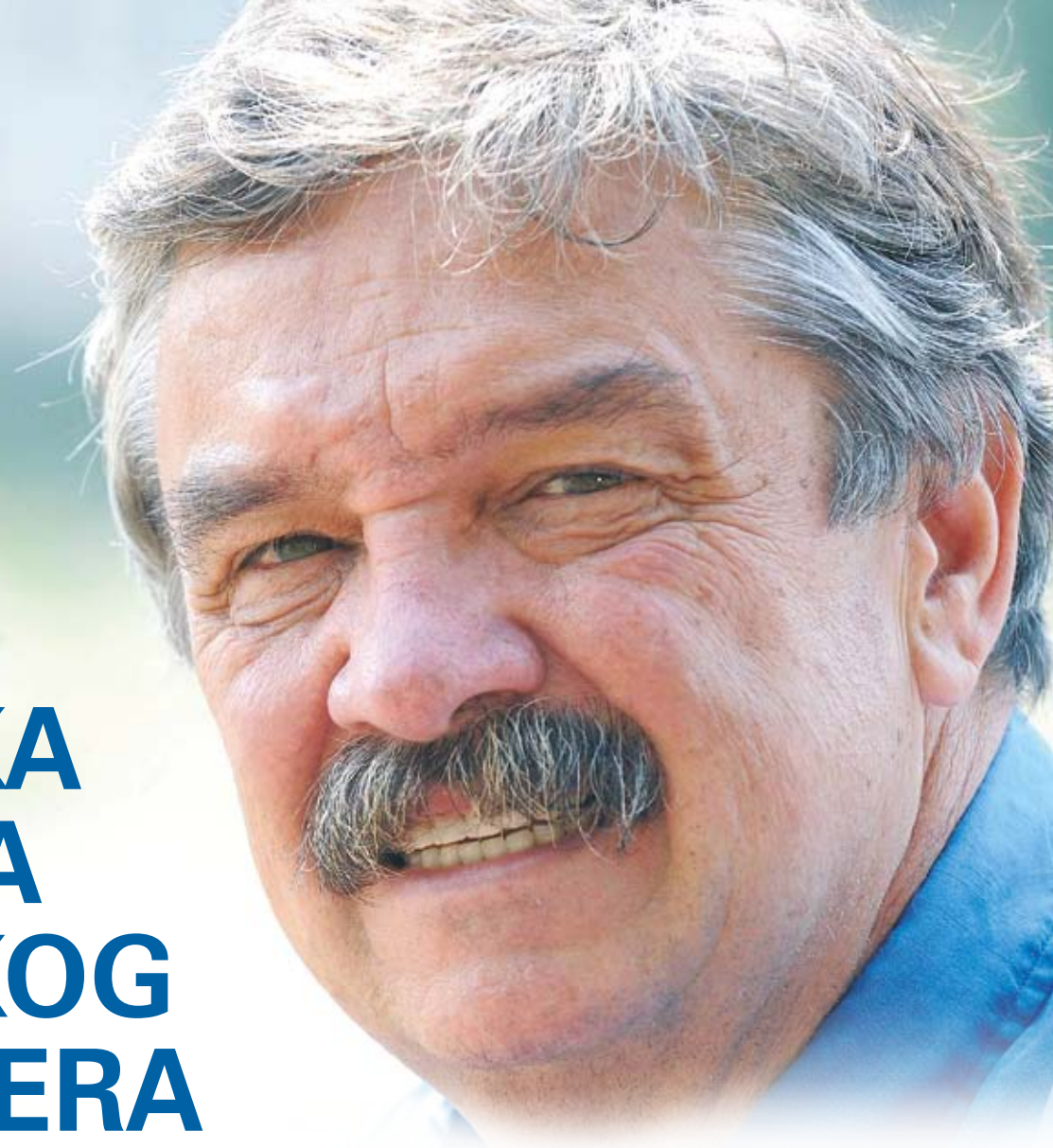
„Sport je poslovna, kulturna i ljudska poveznica čitavoga svijeta i zato držim da ste vi,

budući sportski menadžeri, odabrali pravi put!“

Pozdravljeni od strane nazočnih studenata i profesora, gosti predavači su nastavili odgovarati na pitanja uz reprodukciju najzanimljivijih detalja mečeva iz vremena apsolutnog vladara svjetskih ringova - hrvatskog „Tigra“.

Damir Banić

A close-up portrait of Ratko Rudić, a middle-aged man with grey hair and a mustache, smiling slightly. He is wearing a blue shirt. The background is blurred green foliage.

VELIKA DJELA VELIKOG TRENERA

RATKO RUDIĆ

Prisustvovao sam brojnim predavanjima različitih eminentnih stručnjaka iz područja sportskih aktivnosti i djelatnosti, ali vrhunac jasnoće i sadržajnosti praktičnih primjera na putu ka ostvarenju vrhunskih rezultata, prikazao nam je najtrofejniji hrvatski trener Ratko Rudić.

U dvosatnom izlaganju vlastitih iskustava iz svoje trenerske karijere obradio je sve funkcije menadžmenta ljudskih

potencijala kroz bogatu priču, od početka upravljanja sportskim organizacijama u vaterpolu do posljednje olimpijade i zlata hrvatske reprezentacije. Složenost odnosa unutar sportskih organizacija, sustavnim multidisciplinarnim pristupom je postupno usklađivao i usmjeravao ka izvršenju zadanih ciljeva koji su uvijek bili najviših razina: osvajanje europskih i svjetskih prvenstava kao i pobjede na olimpijadama.

Ključ svakog uspjeha je sustavni pristup, prikupljanje podataka iz svih sfera od strane eksperata (fiziolozi, psiholozi, statističari, kineziolozi, treneri i drugi), dakle vrlo visok nivo sportske ekspertize.

Još u samom početku karijere, nakon prelaska iz splitskog kluba „Jadran“ za kormilom reprezentacije bivše Jugoslavije, a na temeljima kvalitetna sportske ekspertize i fizičkih priprema „do granice mogućeg“,

osvaja zlatna odličja na olimpijadama u Los Angelesu i Seoulu.

Tu pobjedničku metodu zadržao je i razvio u budućem vođenju reprezentacije Italije koju je, kako kaže, zatekao fizički totalno nespremljene ali s dobrom taktikom igre. Otpočevši s fizičkim pripremama nailazi na veliki otpor i stvara se niz konfliktnih situacija unutar tima. Primjenom spomenute sportske ekspertize, od jedne heterogene grupe stvara kohezijsku, ciljano radi na podizanju fizičke spremnosti odnosno anaerobnog praga svakog pojedinca, i osvaja zlato na olimpijskim igrama u Barceloni te narednih godina i ostale europske i svjetske titule. Potom ga amerikanci uvode u vrlo ambiciozan, gotovo utopijski program do olimpijskog (osmogodišnjeg) ciklusa s ciljem osvajanja medalje. Iako

se činilo nemogućim opet je uspio i probio sve rokove. Nakon što je na američkom kontinentu ustrojio natjecanja mlađih uzrasnih kategorija i polu profesionalnu saveznu ligu, te s takve platforme regrutirao i usavršio najbolje, već na prvoj olimpijadi u Pekingu osvaja srebrno odličje. Raskida ugovor i preuzima reprezentaciju Hrvatske koju

zatiče u vrlo lošem stanju. „Nakon običnog, osrednjeg treninga igrači su bili satrani.“ prisjeća se Rudić, i dodaje kako je to bio signal za ponovnom primjenom provjerene strategije sustavnog rada na podizanju fizičke pripremljenosti uz izravni oblik upravljanja ekipom, koji je, kako kaže, najučinkovitiji jer sadrži elemente svih oblika (autokratskog, demokratskog, karizmatičkog vođenja i drugih). Uz multidisciplinarni pristup trenerskom poslu s naglaskom na podizanje fizičke spremnosti „do boli“, bitno je i pitanje psiho-dinamike, vrlo složene interakcije među igračima. Služio se metodama sociometrije s pitanjima vezanim uz igru i izvan nje. Procjenjivao bi lidere unutar tima koje svrstava u 3 kategorije:

- Najbolji igrač (oko kojeg se okuplja određena grupa igrača)
- Motivator (daje snagu, okuplja i hrabri ostale kad je loše)
- Autoritet (uglavnom kapetan ekipe oko kojeg se okupljaju najmlađi)

Imao je funkcionalne dogovore s liderima kako bi posredno utjecao na onu skupinu igrača koji su usko vezani uz svojeg lidera, čime bi se brže i učinkovitije rješavali problemi na putu ostvarenja planova.

Ponekad je ciljano ulazio u konflikt s igračima, zbog kako kaže sitnica, da se u startu spriječi bilo kakva opasnost prerastanja sitnica u krupne probleme. Znao je simulirati pravo stanje završnica velikih natjecanja dovođenjem igrača u poziciju fizičke i psihičke iscrpljenosti na vrlo vješt način. Odlaskom na turnir u Australiju, uslijed promjene hemisfere i velike vremenske razlike igrači bi bili iscrpljeni. Ali, upravo tada u takvom stanju slao bi ih u bazen na trening pa u utakmicu. Umor je, kako tvrdi Rudić, psihološko pitanje i po tom principu važniji je psihološki pristup igračima od energetskih komponenata.

Ako mu neki znanstvenici i budu htjeli osporiti ovu teoriju, neka prethodno pogledaju rezultate.

„Loš rezultat te povrijedi, ali te pritom motivira da se popraviš, a dobar rezultat nosi opasnost opuštanja i uspavanosti.“, zaključio je Rudić i odgovarao na brojna pitanja predstavnika sportskih klubova, studenata, novinara, predstavnika lokalne samouprave i brojnih drugih nazočnih.

PETOMINUTNI INTERVJU

1. Koja je tajna vašeg uspjeha, s obzirom da imate bogatu karijeru iza sebe?

Tajna je veliko ulaganje u moje stručno usavršavanje, traženje novih putova koji su poboljšali, napravili kvalitetnijim ove programe koje radim i zatim suradnja s velikim stručnjacima koji su mi pomogli da dobijem informacije. Naravno, jedan dio leži i u mom karakteru, u toj motivaciji, silnoj želji da se ostvari puno više. To je rezultat svih tih čimbenika.

2. Kako uspijevate uskladiti poslovne i privatne obveze?

Teško, teško, često pati privatni dio, ali takav je naš poziv.

3. Na koji se način mogu privući ulaganja u sport?

Napravili smo jednu studiju o financiranju sporta i vidjeli smo da imamo puno novca koji ulazi u sport ali se nekontrolirano troši. Prema tome, ako se uvede malo reda, ako se naprave pravilni i pravedni kriteriji i na taj način se napravi financiranje sporta, mislim da se može napraviti veliki napredak.

4. Kako komentirate uvođenje sportskih menadžera u sport?

Mislim da je to jako dobro, ja toga nisam imao, tajnici su obavljali te zadatke, ali je u svakom slučaju bolje kad to rade osposobljeni stručnjaci i ljudi koji će pomoći upravo u tom djelu organizacijskih aktivnosti sporta.

5. Smatrate li da se povećala popularnost vaterpola nakon uspjeha naše reprezentacije na zadnjim OI?

Mislim da se povećala i da ljudi prate sa velikim interesom. Još uvijek se sjećaju tog rezultata i ono što je najvažnije imamo veći priliv ovih malih vaterpolista koji igraju vaterpolu.

Damir Banić

JAKO ANDABAK

POŠTENJE JE KLJUČ USPJEHA

Kvaliteta na prvom mjestu, a potom upornost te pošten odnos prema sebi i okolini – riječi su koje je na koncu javnog predavanja Jako Andabak uputio prisutnima u Visokoj školi Aspira kao savjet kojim im može dati na početku radne karijere.

Kroz javno predavanje od gotovo 2 sata, u ugodnoj atmosferi sa studentima, g. Andabaka se osvrnuo na početak svog života kada je bio ismijavan od strane svojih kolega u srednjoj školi, samo zbog naglaska jer potječe iz okolice Livna. Nakon što nije posustao u tom jako teškom razdoblju svog života, g. Andabak je krenuo dalje na Elektrotehnički fakultet nakon kojega se zaposlio u Končara. Svoje prvo radno mjesto smatra prekretnicom svojih razmišljanja jer je radeći u Uredu kontrole kvalitete spoznao važnost mjerenja kvalitete u svim procesima. Nakon gotovo 10 godina zaposlenih u Končara, g. Andabak se zaposlio kao Direktor u tvrtci Volta koja je 7 godina imala prosječnu najveću plaću u Jugoslaviji. Prvi milijun maraka je stekao radeći u Sunce osiguranju kojeg je prodao Grgiću (Euroherc) koji je spoznao da je g. Andabaki dosadilo baviti se osiguranjem i čija prodaja je trajala 5 minuta uz kavu.

Tada se odlučio okušati u u hotelijerstvu, a potom i u vinogradarstvu, farmama, šumama... Ono u što je siguran je da nikada neće investirati u nešto kratkoročno, jer u tome ne može ostaviti svoj trag i da nikada neće surađivati s državom i državnim poduzećima. Također, iz istih razloga, nikada neće se baviti politikom, jer ne može podnijeti činjenicu da ne bude slobodan čovjek.

Na pitanje sudionika gdje bi uložio da ima samo jedan milijun kuna, g. Andabak je izjavio da treba ići na sigurne oblike ulaganja, a to u našem slučaju znači ulaganje u privatni smještaj.

G. Andabak je predstavio i projekt na kojem radi već 11 godina, a koji podrazumijeva potpunu informatizaciju hotelskog sustava unutar njegovih hotela, a koji omogućava smanjenje troška radne snage, smanjenje vremena rada njegovih zaposlenika, s povećanjem prihoda. Ovo je jedinstveni projekt na svijetu koji treba zaživjeti u dogledno vrijeme.

Što se tiče projekcija hrvatskog turizma, veliku prednost daje sportskom turizmu kao grani koja ima najveći potencijal selektivnog turizma. G. Andabaka tvrdi da Hrvatska, iako se predstavlja kao nesigurna država za ulaganje, ipak može sve nedaće prevladati te će zahvaljujući prvenstveno svojim ljepotama nadvladati probleme i ostvariti se.

Petominutni intervju

1. Nedostaje li inovativnih ideja u Hrvatskoj i što je uzrok tome?

Teško je reći da nema inovativnih ideja, ima, one su prisutne i javljaju se povremeno.

Kod nas u državi nije svaku ideju lako aplicirati i realizirati iz razloga što smo relativno malo tržište, siromašna država, ali u svakom slučaju puno inovacija i prođe. Pitanje je gdje su nedostaci da toga više nemamo. Mislim da treba i određena društvena klima biti stvorena da se to podržava. Još dok sam radio u Končaru, bile su nagrađivane inovacije, sam sam dobio nekoliko tih nagrada za inovacije. Prema tome ideje postoje i postojale su uvijek, no je li to dovoljno, teško je reći, mislim da nije.

2. Što je osnovno na što bi mladi koji će se baviti poduzetništvom trebali obratiti pozornost u svojoj karijeri?

Najbitnije je da vode računa o kvaliteti, da budu iskreni i poštteni u odnosu prema sebi i okolini i da budu uporni, vole svoj posao, te kad tome dodamo još povjerenje ako ga imaju u okolinu i svoje suradnike, bili oni nadređeni ili podređeni, to jamči uspjeh.

3. Kako vidite hrvatski turizam u bliskoj budućnosti, ima li mjesta novim projektima, idejama?

Hrvatski turizam ima izuzetno veliki potencijal, ima puno prilika koje treba iskoristiti, bez obzira što ima određenih poremećaja ili smetnji u razvoju turizma općenito, ali potencijal je veliki.

4. Na čemu temeljite svoje poslovne uspjehe, na originalnim idejama ili učenju od drugih kako ste to izjavili u jednom intervjuu?

Jako je bitno učiti od drugih, ali i vlastite ideje, zapravo, ništa tu nema spektakularno ili veliko, za uspjeh je nekad vrlo malo dovoljno ali isto tako je i za neuspjeh vrlo malo dovoljno. Mala razlika je između onih koji mogu reći da su uspješni i onih koji nisu to doživjeli, jedina razlika je u tome što su prije svega ovi što su uspjeli bili ustrajni, uporniji i sretniji.

5. Koja je vaša misao vodilja u poslu ali i životu?

Općenito, mislim da bi čovjek uspio u životu, mora biti pošten prema sebi ali i prema svima oko sebe.

Mirjana Mišetić

Studenti Aspire sudjelovali u organizaciji Europskog prvenstva u jedrenju u Splitu

Najbolji europski jedriličari okupili su se od 7. do 14. lipnja u Splitu na Europskom prvenstvu u klasi Laser.

Da se radi o izuzetnom sportskom događaju najbolje govori činjenica kako se u "najsportskijem gradu na svitu" okupilo više od 300 natjecatelja iz tridesetak zemalja.

Jedriličarski klub „Split“ bio je domaćin ovoga prvenstva, a studenti Aspire su se pridružili u organizaciji. Inače na Europskom prvenstvu u Splitu jedrilo se u četiri klase: Laser Standard (olimpijska klasa), Laser Radial žene (olimpijska klasa), Laser Radial muškarci i Laser 4.7 žene-iznad 19 godina starosti. Cjelokupno natjecanje odvijalo se pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Ive Josipovića, a kako se radi i o značajnoj turističkoj promociji podršku je pružila i turistička zajednica grada Splita i Županije Splitsko-dalmatinske.

Visoka škola za menadžment „Aspira“ je pobjednicima uručila stipendije za studij, te provela istraživanje među natjecateljima, trenerima i svim ostalim sudionicima natjecanja.

Naša studentica **Tina Mihelić** visoko je kotirala i zauzela je drugo mjesto. „Na kraju ipak medalja, izvukla sam u zadnji čas. Sretna sam, drugo mjesto je odlično. Rekli smo taman prije europskog da bi bio red ove godine osvojiti medalju i stvarno mogu biti presretna.“- rekla je naša Tina.

KK SPLIT, U KUĆI SLAVE SPLITSKOG SPORTA

Legende splitske košarke o povijesti i budućnosti Splita

U sklopu manifestacije *Noć muzeja*, **Kuća slave splitskog sporta** otvorila je svoja vrata za brojne posjetitelje koji su imali priliku slušati iskustva legendi **Košarkaškog kluba Split**.

Lovre Tvrdić, Vinko Bajrović, Damir Šolman, Željko Jerkov, Velimir Perasović, Damir Tvrdić, Mladen Tudor i Josip Bilić okupljenima su ispričali priču o klubu, od samih početaka do danas, prisjetivši se značajnih imena koji su doprinijeli razvoju kluba, pa su se tako spominjali Branko Radović, Krešimir Čosić, Božo Maljković, Toni Kukoč, Dino Rađa i mnogi drugi te su se s nostalgijom prisjetili davnih vremena i značajnih godina za klub. Najljepša sjećanja nose iz 1963. godine, kada su prvi put ušli u Prvu ligu te nezaboravne 1971. kad su ponijeli titulu prvaka Jugoslavije. Ništa manje značajna nije bila ni 1973. – godina koju KK Split pamti po čak tri krune; prvenstvo, kup države i europski Kup.

Trebalo je u utakmicu ući s vrućim srcem i hladnom glavom, a mi smo to zahvaljujući dobrim pripremama i uspjeli, pa smo lako pobijedili Partizan, mada su tada slovili za favorita. Najradije se sjećam kada sam na finalu prvenstva Jugoslavije, 1977. godine u Bosni, u zadnjoj minuti utakmice dao koš koji nam je donio prvenstvo! – prisjetio se Šolman.

Željko Jerkov ispričao je o svom prijelazu u Zadar iz tadašnje Jugoplastike, naglasivši kako je ponosan na

svoje uspjehe ali i na svoj rad u klubu po završetku profesionalnog bavljenja košarkom, posebno se osvrnuvši na uspjehe sa **Zlatnom generacijom** – **Kukoč, Rađa, Perasović**.

U vrtlogu uspomena kojima su veterani impresionirali sve prisutne nije se moglo izbjeći pitanje propadanja kluba. **Vinko Bajrović** naveo je nekoliko problema zbog kojih je klub danas u lošem stanju; nedostatak financijskih sredstava, gubitak interesa velikih poduzeća za ulaganje u sport, prodaju mladih i perspektivnih igrača te je naglasio kako su ljudi prije uživali u košarci a danas samo pokušavaju profitirati. Studenti Aspire pažljivo su slušali sva izlaganja legendi splitke košarke i u svojim glavama kreirali ideje za poboljšanje cjelokupnog splitskog sporta.

*Na današnjem predavanju smo čuli kakvo je bilo stanje u splitskoj košarci nekad i sad, uočili razlike u poslovanju i vođenju kluba. Zahvalni smo što nam je omogućeno sudjelovanje na ovakvim manifestacijama gdje imamo priliku poslušati iskustva legendi splitske košarke iz prve ruke – rekao je student **Alexey Kondulukov**.*

Na samom kraju Bajrović je najavio niz aktivnosti planiranih za sljedeću godinu te pozvao sve građane da napišu nekoliko rečenica o klubu i pošalju kako bi krasile *Spomenar kluba*.

Mirjana Mišetić

TURIZMIJADA

Toliko toga da se dogodi, toliko toga da se zavoli

Turizmijada je međunarodni kongres koji okuplja studente turizma i hotelijerstva na kojem sudjeluje preko 25 fakulteta iz čak 10 zemalja iz cijele regije. Organizirana je s ciljem širenja duha tolerancije, stvaranja novih prijateljstava, stjecanja novih znanja i vještina. Dijeli se na znanstveni i sportski dio. U znanstvenom dijelu studenti se natječu u *Case Study Challenge*, a sportski dio rezerviran je za nogomet, košarku, odbojku, rukomet, stolni tenis i šah.

Studenti Aspire sudjelovali su na osmoj Turizmijadi koja se održala od 29.4.-03.05. u crnogorskom gradu Tivtu. Naš tim sastavljen od studenata Alekseya Kondulukova, Mate Gotovca i Mirjane Mišetić okušao se u *Case Study Challenge* predstavljajući svoj rad pod nazivom „**Rješava li cikloturizam problem sezonalnosti na području Dalmatinske zagore?**“

‘Uz veliku pomoć i podršku naših profesora uspjeli smo predstaviti svoj rad na tako važnom kongresu, stekli smo nova znanja, te poslušali ideje i inovacije drugih studenata. Po prvi put smo na ovakvom tipu edukacije i stvarno smo oduševljeni!’-komentari su nekih naših studenata.

Nakon edukacije došao je sport na red pa su naši momci odmjeravali snage s drugim ekipama gdje je na kraju rezultat bio značajno manje važan od zabave i stjecanja prijateljstava. Nakon odrađenih svih obveza studenti su se zabavljali uz bazen hotela.

Kako najbolje upoznati nove ljude nego na *partyu* koji je trajao od popodnevnih pa sve do jutarnjih sati, i tako iz dana u dan. Stekli smo nova poznanstva, ostvarili kontakte, odradili obveze, pjevali, plesali, uživali i družili se. **Toliko toga da se dogodi, toliko toga da se zavoli.**

Mirjana Mišetić

Studentska praksa na Krku

Krk Handi Wake 2015

U sklopu studiranja Sportskog menadžmenta na Aspiri, potrebno je odraditi studentsku praksu kako bi se studenti upoznali sa zadaćama koje bi trebali odraditi na poslovima vezanim uz sportski menadžment.

Kako bi odradili svoje studentske obaveze, moj kolega **Marin Šipić** i ja smo se odlučili maknuti malo iz Splita i otići na praksu kod kolegice **Varne** koja se već bavi poslovima organizacije sportskih natjecanja u sklopu svog sportskog objekta *Cable Krk*, koji se nalazi u blizini Krka na otoku Krku.

Taj sportski objekt pruža svim zaljubljenicima *Wakeboardinga*, *Wakeskatea* i skijanja na vodi nebrojene zabavne trenutke uz vučnicu na vodi s različitim elementima poput *slidera* i *kickera* s kojih se mogu raditi zanimljivi trikovi.

Zaputili smo se na Krk kako bi pomogli u organizaciji *Krk Handi Wake 2015*, tjedna koji je organiziran za hendikepirane osobe koje se bave ovim sportovima. Tjedan se sastoji od različitih događanja, poput košarkaške utakmice za osobe u invalidskim kolicima, izleta brodom u skrivene uvale otoka Krka, koncerata, do kulminacije samog tjedna natjecanjem u wakeboardu i wakeskateu za osobe s invaliditetom.

Kako bi se taj tjedan uspješno organizirao, potrebno je napraviti mnogo posla u organizaciji događaja; od samog smještaja sudionika u smještajne jedinice u okolici, transporta sudionika, oglašavanja natjecanja i događanja, pa sve do ocjenjivanja sudionika natjecanja. Prednost obavljanja svih ovih radnji svakako je i upoznavanje s većim mjestima na otoku Krku, pa čak i kupanje u moru te hvatanje boje na jakom lipanjskom suncu.

Uz same poslove potrebne za organizaciju ovakvog događaja, upoznali smo nebrojene zanimljive osobe i vidjeli ljepote otoka, što je rezultiralo željom da se ponovno vratimo, neovisno o tome idemo li odraditi praksu ili turistički. Stekli smo i neka nova saznanja o osobama s invaliditetom, gdje smo ostali nemalo iznenađeni voljom, trudom i energijom koju imaju u sebi.

Zvonimir Stamenov

Nastavljena tradicija Kanu Safarija na rijeci Cetini

Studenti Aspire ponovno su prisustovali uzbudljivoj avanturi na rijeci Cetini.

Veliki broj studenata prisustovao je opuštajućoj, a ujedno i uzbudljivoj avanturi, uživajući u prirodnim ljepotama rijeke Cetine. Cetina je najveća rijeka srednje Dalmacije (105km). Izlet je bio idealan za studentsko druženje, grupnu zabavu i uživanje u netaknutoj prirodi. Studenti su se niz rijeku spuštali uz pratnju iskusnih vodiča. Oni su ih upoznali sa životom i prirodom ovog prekrasnog kraja. Staza je duga 10 km, a spust je trajao oko 3 sata. Start kanuinga je bio Čikotina Lađa, a cilj Blato na Cetini. Nakon uzbudljive sportske avanture studenti su se opustili uz poznatu domaću gastronomsku ponudu te zaigrali na balote.

NIJEMAC I RUS O ŽIVOTU U HRVATSKOJ

MAXIMILIAN I ALEKSEY STUDENTI ASPIRE

Nemate pojma koliko vam je zapravo dobro!

Treću godinu zaredom u klupama Aspire sjede **Aleksey Kondulukov** i **Maximilian Fechner**, izuzetno vrijedni i ambiciozni studenti sportskog menadžmenta. Iako dolaze iz potpuno različitih krajeva, jedan iz Rusije, a drugi iz Njemačke, u jednom se obojica slažu – Hrvatska je odlično mjesto za život!

Što je bio razlog preseljenja u Hrvatsku?

Max: Živio sam u **Duisburgu**, njemačkom gradu koji je pokraj Kölna i Düsseldorfa, moja je majka iz Hrvatske i svake smo godine odlazili kod bake u Slavoniju. Ocu se oduvijek sviđala Hrvatska kao mjesto za život i odlučili smo preseliti. Roditelji su putovali od Istre do Dubrovnika kako bi pronašli novo mjesto za život i najviše im se svidjelo Čiovo zbog mira i tišine. I jedne su godine kupili kuću i odlučili doći.

Aleks: Ja sam došao prije 8 godina u Hrvatsku, stigao sam iz **Tolijattia**, velikog grada na jugo-istoku europskog dijela Rusije, u Samarskoj oblasti. Nalazi se u središnjem dijelu toka rijeke Volge. Kako sam intenzivno trenirao tenis, a tamo nije bilo dobrih uvjeta za trenirati, razmišljali smo o odlasku negdje, a sviđala nam se Hrvatska. Zaključili smo da će ispast jeftinije da dođemo živjeti i trenirati u Hrvatsku, nego na primjer u Moskvi. I život i cijene treninga i sportski tereni. Došli smo

Aleksey Kondulukov

najprije u izvidnicu, da pronađemo mjesto gdje ćemo trenirati i živjeti. Došli smo tako do Stobreča i svidio nam se taj mali grad i njegova škola tenisa, pa smo najprije živjeli tamo godinu i pol.

Prvi dojam?

Max: Kad smo preselili sve mi je bilo jako neobično, u Njemačkoj smo živjeli u najnaseljenijem području a ovdje je sve nekako bilo jako mirno. Još smo došli zimi, kada je Čiovo zaista izgledalo jako pusto. Ipak, ono što sam primijetio

Maximilian Fechner

je da su ljudi ovdje puno glasnjiji, ali i srdačniji. Vrlo brzo te zavole, prime u srce, to je specifičnost tog mediteranskog štiha. I u razredu su nas brzo prihvatili učenici, profesori su nam izlazili u susret. Imao sam priliku živjeti i u Zagrebu godinu dana, ali ovdje mi se više sviđa, ljudi su nekako ležerniji, topliji..

Aleks: kad sam došao u Stobreč nisam razmišljao ni o čemu osim o treningu, o tenisu, nisam ni primjećivao mjesto u koje sam došao. No sada kada putujem avionom i pogledam kroz prozor svjestan sam svih tih ljepota. U usporedbi s Rusijom ovdje je zaista bolje, mirnije je i sigurnije, nema ni blizu kriminala koliko u Rusiji, klima je puno bolja.

Što vam najviše nedostaje?

Max: Disciplina, birokracija (koja funkcionira brzo i efikasno), bolja organizacija. I dolasci na vrijeme ☺.

Aleks: Da, dolasci na vrijeme. I Rusi su točniji ☺. Prije su mi nedostajali prijatelji, familija, ali zapravo ne mogu reći da mi u ovom trenutku puno stvari nedostaje.

Koja je prva razlika koju ste primijetili u odnosu na grad, način života?

Aleks: Moj grad ima jako duge i široke ulice i nigdje nema kafića, ne postoji taj 'dir' odlaska na kavu. Prije se mogu naći restorani. Bilo mi je jako čudno što kada odlazim na trening ujutro u devet sati vidim mnogo odraslih muškaraca koji sjede na kavi satima. Pitao sam se kako i zašto ne rade..

Max: Moj grad nije velik, ali je blizu Düsseldorf koji volim, uvijek je prepun ljudi, sadržaja, uvijek je špica. Smeta mi što svuda prevladavaju cajke, nema puno izbora, a zimi nema ničega, sve je pusto, klubovi se zatvaraju jako rano, nema baš puno mogućnosti za izlazak i zabavu.

Postoje li razlike u načinu razmišljanja, u mentalitetu?

Max – Mnogo ljudi ovdje još uvijek živi u nekim starim vremenima i

ima tradicionalne, zastarjele načine razmišljanja pa mi se ponekad čini da nisu dovoljno otvoreni. Ali ipak, ovdje je lakše s ljudima uspostaviti komunikaciju i prijateljski odnos, lako se stječu prijatelji.

Aleks: U usporedbi s Rusijom više mi se sviđa ovaj mentalitet. Imaju i ovdje ljudi svojih minusa, ali su topliji, srdačniji, ljubazniji. Tamo je nekako iskustvo učinilo ljude da budu skeptični, zbog velikog kriminala, a ovdje ljudi imaju više povjerenja jedni u druge.

Hrana?

Aleks – fali mi ruska kuhinja nekad, fali mi *boršč*, *peljmeni* i *kotleta po kijevski*, ali mater mi to sad spremi doma. Inače sam jako zadovoljan hranom ovdje.. Najviše sam se oduševio škampima na buzaru

Max: Meni je hrana ovdje stvarno super, jedino mi nedostaje *currywurst*, nešto specifično za Njemačku i teško je pogoditi isti okus.

Životni stil?

Max: Kod nas se muškarci puno više dotjeruju nego žene, žene su uvijek nekako ležerno, čak i pretjerano ležerno obučene u Njemačkoj; uvijek u trenirkama, muškim majicama...tako da sam oduševljen kako žene izgledaju ovdje, kako su uvijek dotjerane. Ono što sam

primijetio kao razliku je i kupovanje stvari. U Njemačkoj ako nemaš novaca, ne možeš nešto kupiti, onda ni ne kupuješ, a u Hrvatskoj ljudi imaju potrebu kupovati iako si to realno ne mogu priuštiti.

Aleks: Razlika je i u tome što su ljudi u Hrvatskoj vežu za imovinu, za kuću, mjesto života i puno ulažu u to, a u Rusiji to nije toliko bitno, nađeš neko mjesto gdje plaćaš stanarinu i imaš gdje živjeti. Stanovi su uglavnom jednosobni i jako skupi, tako da jako malo ljudi ulaže u kupovinu kuće ili stana.

Sada, nakon nekoliko godina života u Hrvatskoj, što biste rekli vašim kolegama i prijateljima?

Aleks: Puno me ljudi pita zašto sam došao tu, i kolege i ekipa koja sa mnom trenira tenis, kažu da ne razumiju zašto sam preselio ovdje, jer smatraju da ovdje nema nikakvih mogućnosti za mlade, a zapravo ne razumiju da nije tamo uopće bolje, nema više prilika nego ovdje, pritom je tamo korupcija puno veća a zapošljavanje u ovom trenutku nigdje nije jednostavno.

Max: Njemačka možda ima više sadržaja i mogućnosti u ovom trenutku nego Hrvatska, ali ovdje su ljudi brižniji, topliji, spremni pomoći jedni drugima, srčaniji i srdačniji. Mislim da ljudi ovdje često nisu svjesni koliko im je zapravo dobro.

Ada Reić

Duisburg

Tolijatti

Čudesna izložba djece s posebnim potrebama Centra za odgoj i obrazovanje Šubićevac

U predivnom ambijentu Visoke škole Aspira od 26.05.-30.05. ugošćena je izložba radova djece s posebnim potrebama Centra za odgoj i obrazovanje Šubićevac

iz Šibenika koja se prostirala na dva kata. Pod vodstvom Marijane Matuša i Zlatka Živkovilc djeca su kreirala prava umjetnička djela.

Na opću radost i zadovoljstvo prisutne djece, članova Centra, studenata Aspire te posjetitelja, izložbu je otvorila ravnateljica Centra gđa. Branka Bego, a sve prisutne je pozdravio i Predsjednik Upravnog vijeća Visoke škole Aspira.

Izložba pod nazivom „Pohvala radosti“ se sastojala od 90-ak slikarskih radova, tri grupe modela -skulptura: brodova, automobila i tenisica, 3D slika u oslikanom drvu, većeg broja upotrebni predmeta od terakote (posude, vaze, držači za salvete, podmetači, pečeni u keramičkoj peći), nekoliko slika učinjenih vunom i tri instalacije napravljene od recikliranih materijala. Pored toga izloženo je i sušeno voće i bilje, kao i umanjene i otisnute slike - čestitke.

Izložba je bila prodajnog karaktera i sve prikupljeno je donirano za pomoć djeci u Slavoniji.

Volonteri, studenti i učenici zajedno u akciji

KORAK ZA MIHU

Mnoštvo djece već je od ranog jutra pitalo hoće li i Miho doći pogledati utakmice, a sreći nije bilo kraja kada ga je obitelj dovela. Cijela dvorana mu je klicala i pljeskala, a on je začuđeno i skromno pitao sestru „je li moguće da su svi ovi ljudi tu zbog mene?“

Mihovil Mišetić desetogodišnji je veseli dječak koji voli druženje, prijatelje i nogomet, no nažalost ne može samostalno hodati. Pri porođaju je doživio komplikacije koje su mu to onemogućile, no Mihovil je svejedno sanjao kako će trenirati nogomet, a sada je i nikad bliže tom snu. Volonteri **Udruge mladih Prijatelj**, studenti **Aspire** i učenici gimnazije **Leonardo da Vinci** odlučili su pomoći dječaku da ostvari svoj san te su organizirali humanitarnu akciju „Korak za Mihu“. Radilo se o sportskoj manifestaciji, tako da su studenti u praksi imali priliku primijeniti sve što su učili na fakultetu te se okušati u organiziranju humanitarne sportske manifestacije, volonteri su danima pripremali i organizirali aktivnosti, zvali škole i organizacije, a učenici su cijeli turnir brinuli da sve prođe u najboljem redu. Aktivnosti su se odvijale dva dana u travnju 2014., tijekom kojih je

mnoštvo volontera nesebično pomagalo i dalo svoj doprinos uspješnoj organizaciji akcije. Program je započeo turnirom u malom nogometu i graničaru za osnovnoškolski uzrast. Učenici su mogli odabrati u kojem sportu će se okušati, a natjecali su se u dvije dobne kategorije: od prvog do četvrtog te od petog do osmog razreda. Dvorana na Spinutu bila je prepuna djece, njihovih roditelja i učitelja, volontera, studenata i učenika, svi sa zajedničkim ciljem – pomoći Mihovilu. Mnoštvo djece već je od ranog jutra pitalo hoće li i Miho doći pogledati utakmice, a sreći nije bilo kraja kada ga je obitelj dovela. Cijela dvorana mu je klicala i pljeskala, a on je začuđeno pitao sestru „je li moguće da su svi ovi ljudi tu zbog mene.“ Najboljima je sam Mihovil dodijelio medalje, a djeca su razdragano pjevala „korak za Mihu, zlato za Mihu“.

Istog dana navečer, za one nešto starije, organiziran je tulum u caffè baru Charlie na Žnjanu. Mnoštvo volontera, prijatelja i ostalih građana zabavilo se uz gipsy jazz swing taktove benda Repassage i DJ Sully a, a bila je upriličena i bogata humanitarna lutrija, za koju su mnogi kafići, restorani i tvrtke iz Splita donirali svoje priloge. Dobro raspoloženje vladalo je od samog početka, odaziv građana je bio velik, atmosfera sjajna. Kako bi se i oni nešto mlađi dobro zabavili, za njih je dan poslije u caffè baru 'Plava kava' organizirana popodnevna matineja uz nastup plesnog kluba 'Sedmi vjetar' te su također imali priliku okušati sreću na lutriji. Djeca su pjevala, plesala i uživala, a odazvao se i velik broj roditelja. Miho je također bio na matineji, dobro raspoložen i spreman popričati sa svakim tko ga je htio upoznati. Svih je osvojio šarmom i svojim velikim osmijehom. Sav prihod od ulaznica i lutrije prikupljen je za Mihovilovu operaciju, što je uz donacije koje su građani uplaćivali na žiro račun, bilo dovoljno za operaciju u Beogradu, gdje ga je operirao tim ruskih kirurga. Akcija *Korak za Mihi* primjer je što je sve moguće kada velik broj ljudi nesebično pokloni svoje vrijeme i energiju te pokaže veliko srce.

Miho je hrabro otišao na operaciju, a naredne mjesece provodi oporavljajući se i vježbajući. Svi sudionici akcije željno iščekuju ishod i nadaju se svim srcem da će ovaj dječak samostalno hodati, trčati i zaigrati nogomet koji toliko voli.

Miho, sretno!

Tena Filipović

ESEJ iz kolegija Sociologija sporta i sportskog menadžmenta

JE LI MOGUĆE POBOLJŠANJE DRUŠTVA KROZ SPORT?

Svi smo uključeni u sport u nekom periodu svoga života. Što od malih nogu, kada se upoznajemo sa svojim prijateljima u parku, vrtiću, školi, do profesionalnog angažmana ukoliko osjetimo prirodan poziv.

Vjerujem kako smo svi također tijekom svog djetinjstva, ovisno o sportu koji bi bio aktualan na televiziji, upravo taj isti sport igrali u parku i birali sportaše čije bismo ime nosili. S druge strane, sport nas je kroz djetinjstvo naučio disciplini, komunikaciji, orijentaciji te prvenstveno samostalnosti. S tog stanovišta, sport je svakako utjecao na poboljšanje društva zbog vrijednosti i navika koje usađuje pojedincu pri njegovoj socijalnoj izgradnji.

Isto tako, jednako bitno, sport je uvijek taj koji spaja ljude, ujedinjuje i veseli kroz uspjehe na natjecanjima, što najviše proživljavamo kroz nogomet, košarku, vaterpolo, rukomet i skijanje, kao najzastupljenije sportove. Uz pomoć sporta i sportskih uspjeha ipak uspijemo, pa bar na nekoliko minuta, zaboraviti na postojeće probleme i veseliti se uspjehu naših sportaša.

Jeli moguće poboljšanje društva kroz sport? Naravno da je, sport je važan faktor u životima većine građana ove države, pa samim time doprinosi osobnom razvitku i ispunjenju. Sport je bitan, jer dopire do svih, bez obzira na dob i društveni status. Također, sport je važan faktor u poboljšanju kvalitete života i zdravlja građana kroz sudjelovanje u amaterskim sportskim aktivnostima i tjelovježbi. Međutim, u odnosu sporta i društva javljaju se i problemi kao što su razvoj novih tehnologija, zbog kojih novi naraštaji nisu zainteresirani za sport, opće stanje u sportu, koje je na niskim granama i neuspjesi nacionalnih reprezentacija, čast iznimkama, na velikim sportskim natjecanjima. Veliki problem u tom odnosu također predstavljaju i marketinški pritisci, menadžeri, doping, mito, rasizam i nasilje.

Razvojem novih tehnologija mladi naraštaji, a onda i ostali građani, bez obzira na dob stječu nova područja zanimanja. To je osobito problematično kod djece, jer sport razvija osobnost, potiče važne vrijednosti poput timskog duha, solidarnosti, tolerancije i poštenja, što su vrijednosti koje su od esencijalnog značenja za razvoj psihički i fizički zdravog društva. Bitan faktor kod bavljenja sportom djece je i pružanje prilike za druženje, stvaranje prijateljstva, jačanje samopouzdanja i stvaranje moralne odgovornosti. Stoga, da bi dijete odabralo svijet sporta, a ne virtualni svijet u kojemu vrebaju svakojake opasnosti, ključnu ulogu moraju odigrati roditelji. Njihova je misija ukazati djeci na pravilan razvojni put onda kada djeca još nisu sposobna

sama odlučiti te moraju percipirati da je djeci sport samo igra u kojoj se spremaju za veća životna iskušenja. Svoju ulogu također moraju odigrati obrazovne ustanove, sportski klubovi i igraonice, koji će djecu zainteresirati za sport kroz različite programe animacije i vratiti ih na sportska igrališta, dvorane i parkove. To je jedan on načina na koji ćemo očuvati društvo, koje će biti sportski nastrojeno, zdravo i poletno.

Problem općeg stanja u sportu je samo odraz trenutačnog stanja u državi te je to jedan od glavnih ograničavajućih faktora u simbiozi društva i sporta. Odnos države prema svojim sportskim velikanima kao što su KK „Split“, KK „Cibona“, NK „Varteks“, VK „Mladost“ je u najmanju ruku sramotan. Takvim odnosom građani gube svoje voljene klubove s kojima su se poistovjećivali i za koje su svim srcem navijali što automatski povlači i gubitak volje za sportom. Država također ne vodi računa o infrastrukturi koja je apsolutno debelo ispod standarda država članica Europske Unije te s time također kvari odnos društva i sporta, jer sportaši rekreativci nemaju adekvatne sportske centre i igrališta na kojima bi jačali svoj duh i tijelo, kao ni komforne stadione koje bi pohodili sa svojim obiteljima i prijateljima.

Najbolji pokazatelj i dokaz društvenog poboljšanja je razdoblje u kojem nastupa nacionalna selekcija, kada se cijela nacija digne na noge i svi dišu kao jedno te kroz utjecaj sporta evidentno zaboravljaju na tešku svakodnevnicu.

U tom primjeru bi država trebala pronaći svoj interes, jer sport je društveni fenomen koji je postao sastavni dio života, koji potiče solidarnost, uzajamno poštovanje i zajedničke ljudske vrijednosti.

Aktivnosti koje država treba pokrenuti su ulaganje u čišćenje sporta od raznih nekompetentnih stručnjaka, menadžera, trenera i tajkuna kojima sport služi za pranje novca kroz organiziraniju i stručniju sportsku inspekciju. Fokus zanimanja države bi evidentno trebao biti usmjeren i u investiranje u infrastrukturu, koja će privlačiti široke mase ljudi na sportska borilišta i rekreativne centre, što znači da će ljudi biti društveno sportski aktivni, a Republika Hrvatska će se i dalje u svijetu nazivati sportskom nacijom.

Primjer dobro usklađenog odnosa društva i sporta možemo pronaći u susjednoj Sloveniji, koja nas je odavno po ulaganjima u sport i sportsku infrastrukturu pretekla te se polako, ali sigurno vide i rezultati tih ulaganja. Valja i napomenuti da nas nikad neće prešćiti po talentu i to je velika prednost koju Hrvatska ima u odnosu na razvijenije zemlje u kojima su takva ulaganja najnormalnija stvar.

Elmar Hodžić

PR u sportskim organizacijama

Odnosi s javnošću ili Public Relations (PR) za sportsku organizaciju predstavlja jedan od najznačajnijih metoda promocije cijele organizacije ili njenih proizvoda i usluga. Sport ima mnogo obilježja javne djelatnosti i u tom smislu obavezan je da u odnosima s javnošću izdrži pozitivne i negativne odgovore javnosti, predstavljene uglavnom kroz sredstva javnog informiranja.

Sportske organizacije koriste predmetnu metodu, najčešće za poboljšanje imagea. Za postupke i sportsku aktivnost, posebno za razinu sportskih rezultata, odgovorni su pred javnosti, posebno pred svojim navijačima. Javnost i reakcija, kroz povratnu informaciju, predstavljaju ujedno i kontrolnu skupinu ukupnog ponašanja sportskih organizacija, ali i sportaša, kao javnih organizacija i osoba iz javnog života. Upravo zbog tog pristupa javnosti, ponašanje organizacije i njenih pojedinaca mogu biti na otvorenom „udaru“ medija koji mogu prema organizaciji i sportašima kao javnim osobama biti izuzetno kritični, posebno u situacijama kada rezultati nisu na očekivanoj razini kada je riječ o organizaciji ili slučajevima problematičnog i nesportskog života pojedinaca. Upravo zbog toga klupski PR, kao važan segment

Svjedoci smo situacija u kojima su upravo mediji „smjenjivali“ i „imenovali“ mnoge sportske djelatnike, obavljali transfere sportaša „bez konkretnih informacija“, a sve je to utjecalo i na konkretne poteze managementa u određenim situacijama

u organizaciji rada može biti ključni faktor u podizanju imagea. No jednako tako, nestručnim ponašanjem i nepoznavanjem situacije vrlo se lako može ugled organizacije urušiti pa čak i uništiti.

Upravo zbog svega navedenog potrebno je uspostaviti kvalitetan PR odjel kao dio korporativnih komunikacija i ukupnom managementa organizacije.

Marketing menadžment sportskih organizacija suočen je s kontinuiranim problemom kako i kojim načinom smanjiti nazočnost kritiziranja javnosti, izbjeći svaku mogućnost kriznog komuniciranja, a s druge strane i maksimalno iskoristiti svaki pozitivni trenutak vezan za organizaciju te ga plasirati putem medija u javnost. Vrlo je važno zbog toga imati kvalitetan PR odjel koji će kontrolirati situaciju „na terenu“, samoinicijativno pratiti sva kretanja po medijima, znati o čemu se piše i kakvi se tekstovi objavljuju, ne samo o organizaciji, već o cjelokupnom sektoru, znati kakvi su trendovi na snazi. Ponašanje u tom smjeru može čak biti i ekstremno kako bi se pripremila kratkoročna i dugoročna strategija planiranja akcija organizacije.

Svjedoci smo situacija u kojima su upravo mediji „smjenjivali“ i „imenovali“ mnoge sportske djelatnike, obavljali transfere sportaša „bez konkretnih

informacija", a sve je to utjecalo i na konkretne poteze managmenta u određenim situacijama. Događalo se, i događa još i danas, da se preko medija vrši pritisak na vodstva organizacija kako bi se zbog određenih interesnih skupina povlačili loši potezi koji bi u konačnici donosili štetu organizaciji, materijalnu i nematerijalnu. Zbog ovakvih se pitanja postavlja konkretno pitanje – kako kontrolirati medije, kako voditi odnose s javnošću, te tim putem ostvario što bolji image u svekolikoj javnosti i poslovnom okruženju. Zbog toga profesionalne organizacije sve više posvećuju pozornosti tom segmentu rada i organiziraju vlastite PR urede, angažiraju kvalitetne specijaliste i ovoj problematiki prilaze ozbiljnije, uz veći obzir i bez pitanja „je li mi to potrebno“. Već u samom organiziranju ureda postoji i odgovor „da, potrebno je“.

Što je zapravo PR, što znači ta

skraćenica? Strogi prijevod s engleskog *Public relation* govori da je riječ o odnosima s javnosti. Međutim, problem je u činjenici da mnogi zapravo ne znaju i ne shvaćaju pojam „javnosti“. Javnost nisu samo mas-mediji, televizija, radio, novine, internet portali Sam pojam „javnosti“ je šire obuhvaćen i samo svođenje „javnosti“ na tako uzak segment je pogrešna činjenica koja najčešće i dovodi u zabludu krajnje korisnike ove službe.

Odjel Odnosa sa javnosti je usmjeren prema formiranju pozitivnog mišljenja o nekom subjektu. Definirajući sam termin moramo uzeti u obzir da su to veze i odnosi sportske organizacije s različitim slojevima javnosti i društva, iz vlastitog okruženja i u krugu vlastite operativne djelatnosti. U okruženju se mogu nalaziti sportska javnost, tržište iz vanjskog i unutrašnjeg okruženja industrije sporta, političko, ekonomsko i pravno okruženje, različiti društveni slojevi stanovništva i konačno, uvjetno kazano opća javnost.

PR programi koji se provode u interesu organizacije mogu biti formalnog i neformalnog karaktera. Upravo kritičnu točku svake organizacije u odnosima sa javnošću predstavlja činjenica je li formalno ili neformalno organiziran program realizacije *Public relation*. Jedan od pojavnih oblika, odnosno ciljeva PR, kojim svaka organizacija promovira sebe i proizvode/ usluge predstavlja aktivnost na stvaranju pozitivnog publiciteta. Ako se odgovarajuća informacija objavi na nematerijalnoj osnovi, kao informacija od značaja za

okruženje, medije i njegove klijente, organizacija je suočena sa problemom nemogućnosti da kontrolira sadržaj objavljenih poruka u tisku i elektronskim medijima, i nezavisno od pozitivnog, odnosno negativnog pristupa poruke. Sport je s tim u vezi tipičan primjer.

Konkretizirajući problematiku PR u sportu i zbog čega je potreban svakoj organizaciji potrebno je istaknuti da je informativna priprema sportskih organizacija, usmjerena na blisku suradnju sa medijima i u tom smislu PR odjel i priprema konkretne informativne ponude sportskih organizacija usmjerena sredstvima masovnog informiranja. Najvažniji, prvi korak u korištenju promoviranja je dostizanje najoptimalnijih sportskih rezultata i na osnovu toga formiranje vlastite razine „kapitala“ u smislu ugleda i imagea organizacije koji odgovara sportskim rezultatima, sportskog proizvoda i usluge. S tim će se u svakom slučaju lakše komunicirati sa javnošću, odnosno informativna ponuda sportskih organizacija bit će prihvatljivija od strane medija.

Već u drugom koraku, važan trenutak u radu odjela za Odnose s javnosti predstavlja definiranje pristupa, ponašanja i odnosa sportske organizacije prema rezultatskim ostvarenjima (pobjedama ili porazima), potom prema položaju ostvarenom na osnovu uspjeha/neuspjeha, ili prema mogućim uvjetima nazočnosti svog proizvoda/usluge na sportskom tržištu. Sportska javnost uvijek ima pozitivni odnos prema manje agresivnim klubovima. Treći korak je usmjeren

na prezentaciju informativnih podataka o vlastitim rezultatima i iz njega proisteklom sportskom proizvodu/usluzi, koja je usmjerena prema medijima.

S obzirom na važnost i postavljene zadatke pred svaki PR odjel potrebno je istaknuti da u kontaktima sa javnosti svaki dobar PR Manager koristi mnoge instrumente kako bi prenio „poruku“ organizacije i proširio je na javnost. Jedan od takvih alata definitivno je klasični Press Release (informacija za novinare) koji je priopćenje sa karakteristikom vijesti o aktualnim ili nekim drugim događajima, aktivnostima, angažiranjima članova organizacije, kao i same organizacije. Nakon toga Press konferencije su stupanj iznad jer predstavljaju izravne susrete predstavnika sportskih organizacija sa predstavnicima medija. Strukturni susreti sa predstavnicima informiranja koji imaju karakter međusobnog informiranja, sa izlaganjem pozicije sportske organizacije o raznim pitanjima i odnose se više na želju boljeg razumijevanja složenih strateških pravci djelovanja organizacije. Takvi briefinzi se često koriste radi olakšavanja negativnog

prihvaćanja u javnosti aktivnosti (kod sportskih organizacija često kada je riječ o prodaji igrača, ili ne kupovanju željenih pojačanja) ili pak stvaranja pozitivne atmosfere u odnosu na neke iznenađujuće korake na koje se ponekad klub odlučuje. U redovne alate svakog PR odjela spadaju katalogi, knjige, brošure i izdanja sličnog karaktera, te web portal, kao i audio i video produkcija.

U svakom slučaju PR odjel mora redovno pratiti reakcije javnosti koje su usmjerene prema organizaciji. Analizirati odnos javnosti, posebno medija, na informativne ponude i to na svaki pojedinačni slučaj ili akciju. Nikako ne smije izostati reakcija na promjenu stabilnog stanja organizacije i samih sportaša (djelatnika). Ako postoji prvi, osnovni pravac usmjerenja informacije od sportske organizacije prema medijima, onda postoji veća mogućnost kontrole naklonosti, smanjenja „napetosti“ i pretencioznog izvještavanja, te posebno akcentiranje pojedinih tonova i mišljenja koja su formirana.

Kvaliteta prihvaćanja informacija o organizaciji se provodi kroz

klasične novinarske forme preko medija, no pravodobna reakcija PR odjela je jedan od pravaca djelovanja i smatra se jednim od indikatora razine imagea sportskog subjekta. Istovremeno je i „prava mjera“ odnosa između medija i organizacije. Taj intenzitet reakcije sportskog auditorija ponekad za obje strane može biti i pravi arbitar međusobnog odnosa u protoku informacija. No uvijek je dobro da se kontrolira situacija kako bi se zadržao pozitivan dojam i senzibilitet javnosti prema organizaciji, pa čak i u vremenima kada joj okolnosti iz okruženja (gospodarske, političke ...) nisu naklonjene. Upravo na tom stvaranju „slike organizacije“ je potreban PR Management kao idealna spojnica između sportske organizacije, medija i krajnje konzumenta (navijača, građana ...) u stvaranju savršeno imagea i harmonije u radu. Upravo iz tog razloga sve više sportskih (i gospodarskih) subjekata posjeduju vlastiti PR odjel kao dio korporativnih komunikacija u spajanju svojih odjela i stvaranju slike organizacije prema svom okruženju.

Robert Radica

BIOLOŠKA SREDSTVA OPORAVKA SPORTAŠA

Čovjek nije programibilni stroj koji se može programirati na način da se danas ubaci program za nogomet i imamo nogometaša, a sutra program za vaterpolo i imamo vaterpolistu. Ovo iz razloga što se pod utjecajem određenog treninga pojedinac mijenja i nastupaju brojne ireverzibilne promjene koje više nije moguće zanemariti. Uvidom u biološki razvoj čovjeka postaje jasno da se treningom često izazivaju promjene koje ugrožavaju zdravlje sportaša. Oporavak u svemu tome tada igra tek sporednu ulogu vatrogasca, ali požar će izbiti opet.

Ključne riječi: čovjek, razvoj, integritet, promjene, oporavak

Čovjek je biće nastalo u specifičnim uvjetima Zemaljske kugle, a koji uvjeti su postojali i mijenjali se milijunima godina. Kroz svo to vrijeme čovjek se razvijao i napredovao, mijenjao se, a u nekim svojstvima, s lokalne pozicije gledano, također i gubio i slabio neke vrijednosti. Od svoga nastanka kao uspravljeni čovjek (*Homo erectus*) pa sve donedavno, čovjek je bio neprikosnoveni gospodar Zemlje i njenih resursa. Do unatrag nekoliko tisuća godina ovo stanje rezultiralo je, s apsolutne pozicije gledano, niskim stupnjem razvoja tehnologije i visokim stupnjem energetske-fizioloških kapaciteta čovjeka. I onda je došlo do promjene. Drastične promjene. Naravno da se ta promjena nije dogodila u jednom danu, a niti u godini, već je samo došlo do formiranja konačne akumulacije koja je u skupu okolišnih uvjeta koji su postali relativno stabilni omogućila iskazivanje potpuno novih bioloških vrijednosti. Taj proces je praktično finaliziran nakon što je trajao stotinama stoljeća i za to vrijeme čovjek je stabilizirao svoj interni svijet, a eksterni djelomično

zauzdao koristeći njegove resurse za daljnji razvoj. Intelaktualni kapaciteti postali su primarno mjerilo vrijednosti, a time i egzistencije. Čovjek je, ne samo bio gospodar Zemlje, već i njen apsolutni posjednik s ciljem eksploatacije. Ništa novog, rekli bismo. Da, ali je zaposjedanje i iskorištavanje resursa zahvatilo tolike razmjere da je u potpunosti promijenjen karakter, ne samo čovjeka, već i kompletne zemljine površine, uključivo i mora, tj. vodenih površina. Ako za tren zanemarimo zagađenje i zovemo ga jednostavno 'promjena', vidjet ćemo da su promjene u okolini "pretrčale" čovjeka i njegovu mogućnost adaptacije na tako brzo mijenjajuće uvjete. Iz toga je proizašlo nekoliko zaista važnih, pa i 'prevažnih' posljedica: 1) ljudski biološki **potencijal** je toliko **oslabljen** u odnosu na prethodna razdoblja da i najmanje promjene izazivaju organske bolesti, lokomotorna oboljenja, psiho-socijalne i druge poteškoće; 2) **ljudska vrsta kao jedinstveni biološki rezervoar divertificirana** je na nekoliko sve jasnije odvojenih stratumu koje je najlakše identificirati putem

materijalnog statusa iako uopće nije o tome riječ ('bogati' koji smatraju da daljnji napredak nije potreban, što je s njihove pozicije naizgled razumljivo i što ih sigurno čini najugroženijima i onima koji će baš zato prvi nestati, a njih je oko 25 %. Zatim su tu 'potpuno siromašni' tj. oni koji žive gotovo u bijedi, koji nemaju neke ozbiljnije izgleda za napredak, a njih je oko 40-50 %, i konačno 'ostali' koji su jednu plaću od siromaštva i kojih je oko 25-30 % i koje možemo podijeliti na aktivne i neaktivne, pa je dakle tih 'aktivnih ostalih' ukupno oko 10-15 % u populaciji i oni su ti koji će nastaviti ljudski napredak). I konačno 3) **ukoliko** prije nego čovjek ovlada dovoljno svojom kompletnom okolinom (a to ne može jer je Svemir prevelik) ili samim sobom (ovo bi bilo puno bolje, jer je to jedina šansa) **nastupi neka velika promjena** poput udara meteora, promjena na Suncu, dolazak vanzemaljaca i sličan globalni događaj **čovjek kao vrsta će nestati**. Na temelju svega rečenog jasno je da ne možemo promatrati niti jednu aktivnost čovjeka bez globalnog pogleda na njegovu

prošlost i sadašnjost, s procjenama neposredne, i maštovitim promišljanjima daleke budućnosti. U tome kontekstu treba promatrati i kineziologiju, pa dakle i utilitet koji zovemo natjecateljski sport (*agonistika*) pa konačno i kondicioniranje sportaša, pa i oporavak u sportu. Vidjet će se zašto!

SPORT I OPORAVAK

Pod pretpostavkom da znamo što je to sport (iako to baš nije najsigurnija pretpostavka uopće), možemo se upustiti u lagane analize takvog jednog pojma. Iako definicija ima mnogo, jedna sad već gotovo klasična definicija kaže: "Sport je skup aktivnosti koje imaju za cilj kontrolirani transformacijski proces kojim se stanje nekih entiteta mijenja u namjeravanom pravcu, s uključivanjem raznih biomotoričkih, medicinskih, kinezioloških, ekonomskih, socioloških i drugih informacija i znanja, a s ciljem postizanja pobjede nad protivnikom u nekom ogledu pod definiranim standardiziranim uvjetima pojedine discipline". Već iz površnog pregleda ove definicije vidi se da sport uključuje mnoštvo znanja i da je cilj pobjeda.

Ali se vidi i da se radi o promjenama na pojedincima. Kako se moglo prepoznati u uvodu, promjene su nešto što je imanentno svojstvo čovjeka i njegova značajka kroz cijelo postojanje kao vrste, pa po toj elementarnoj logici ne bi trebalo biti nekih posebnih neslaganja u vezi s tim, barem ne dok se ne postavi pitanje kolike promjene želimo, kolike mogu i naročito kolike smiju biti uopće.

Ako transformacijskim procesom izazovemo promjene koje se po sva ova tri pitanja slažu (koliko želimo, možemo i smijemo) onda je sigurno da će naš transformacijski entitet

(pojedinaac, grupa, klub,...) biti maksimalno usklađen sa samim sobom i sa prethodno opisanim razvojem kroz eone i stoljeća. Međutim, svrha sporta je pobjeda, a mi nažalost kad se sportom u najmlađim danima počinjemo baviti (4., 5., 6. ... 9-ta godina života...) ne znamo niti možemo (?) znati što će biti potrebno u toj aktivnosti za nekih 15-20 godina tj. tada kad će taj pojedinac biti u stanju postići svoj maksimum i hoće li prethodno urađeno biti dovoljno za pobjede nakon 15 godina. Iz tih razloga, kontrolirani transformacijski proces (ili jednostavno trening) od malih nogu mora biti maksimiziran gotovo po svim parametrima koje smatramo bitnima za uspjeh u toj i toj aktivnosti. Iz ovoga slijedi neminovni zaključak da će svakovrsna opterećenja u tom treningu biti sigurno na maksimumu (kako ga god definirali). Naravno to ne znači "stalno na maksimumu" već na ukupnom maksimumu za zadani entitet u nekoj vremenskoj jedinici. Dakle, kako bi akumulacija za naredna razdoblja bila što veća, mi ćemo već djecu uzrasta 4-5 godina maksimalno opterećivati. Možemo mi pričati bajke o "igri u tom uzrastu" ili o "socijalnoj komponenti sporta" i sl., ali sve se svodi na to da dijete, a da ni samo ne zna kako, bude maksimalno opterećeno, kako bi se kasnije mogle postizati više razine postignuća. To je sva mudrost i oko toga se sve drugo 'vrti'. Na taj način ta 'igra' samog djeteta više nije svrha aktivnosti u kojoj se ono slobodno razvija i uživa, već je igra postala sredstvo za njegov jači angažman i postizanje većih opterećenja, čime se omogućava veća ukupna akumulacija u segmentima u kojima mi to želimo. Potpuno isto vrijedi i za uzrast formiranih sportaša, tj. za seniore. Vidi se da se polako počinju razlikovati odgovori na ono prethodno

pitanje (koliko želimo, možemo i smijemo) i više nema usklađenih pojmova koji bi zadovoljili po sva tri rečena subsegmenta. Naprotiv, razlika između onoga što želimo i onoga što smijemo postaje kamen spoticanja i prostor za nemoralna rješenja koja uvijek dovode do problema, nerijetko pretreniranosti, uzimanja nedopuštenih sredstava pa i bolesti sportaša. Površno i bezobzirno se izjednačavaju pojmovi 'ono što možemo' i 'ono što smijemo' i tako upadamo u škare koje nisu ništa drugo nego globalno neznanje. Naravno, kad već jeste tako onda oporavak kao pojam više nije nevažan, jer nas (opet površno gledano) taj pojam kao 'vadi' i spašava. Jer ako se sportaš 'oporavlja' onda mi ne radimo ništa loše, pa dakle samo treba pripaziti da taj oporavak bude 'zadovoljavajući'. Da, kad bi mogli znati koliko je to zadovoljavajuće!? Priupitajmo te trenere kako bi oni odgovorili na pitanje: "Gospodine treneru, mi mislimo da vam ne treba vaš cijeli mozak. Što mislite koliko dio da vam ostavimo bi vam bio zadovoljavajući?" Sportaši danas nerijetko imaju dva pa čak i tri nastupa tjedno (dakle svaki treći dan) pa je realno postaviti pitanje a kada će se oni to moći oporaviti kad moraju dati sve od sebe (120 %) u svakom nastupu jednom u tri dana a da bi to sve mogli akumulirati i održavati, tada trenažno opterećenje (dakle u ta dva dana između nastupa) mora biti najmanje isto toliko, da se i ne govori o putovanjima, promjenama biološkog sata (dan-noć, vremenske zone, prehrana, pritisak pobjede i td. Pretpostavimo sada samo za raspravu da imamo tri moguće situacije (iako ih može naravno biti više) tj. potpuni oporavak, djelomični oporavak s odgodom, i trajni nepotpuni oporavak. Sva ova tri pojma promatramo u smislu

sporta, pa dakle potpuni oporavak ne pretpostavlja gubitak funkcija i sportske forme, već naprotiv idealno stanje sportaša bez suvišnih i ometajućih bioloških, fizioloških, psiholoških i drugi agenasa. Jasno je da potpunog oporavka nema a niti ga može biti, jer za tako nešto naprosto nema vremena sve dok su nastupi svaka tri dana ili čak češće. Postavlja se pitanje čak, i mogu li sportaši u tom ritmu (ako su na nastupima maksimalno angažirani) uopće adekvatno trenirati a čini se i da je odgovor: "Ne, ne mogu adekvatno trenirati jer nisu osigurani svi uvjeti za siguran trening!"

Iz tih razloga stručnjaci svih oblika, boja, vrsta i sklonosti, dovijaju se kako postići zadovoljavajući (hm) oporavak. Čini se da se ovdje radi o prethodno navedenom 'djelomičnom oporavku s odgodom', tj. o oporavku koji je dovoljan da ne dođe do ozbiljnijih povreda ili bolesti, a koji se po završetku nekog ciklusa odgođeno provodi (tzv. Prijelazni period u periodizaciji). Naravno da je ovo nerealno, jer uvijek nastupaju ili fiziološke, ili mehaničke ili psihološke ili druge pa i kombinirane mikrotraume, ali se ovo provodi uz nadu (a vjerojatno i uz molitve) da u nastupima i treningu neće nastupiti ozbiljniji događaji koji će sportaša uništiti u sportskom ili drugom smislu. No, odgoda je odgoda i uvijek ima svoju cijenu tj. kamatu, a ona koja se mjeri zdravljem uvijek je najopasnija, pogotovo jer se takvo 'zaduživanje' u početku i ne osjeti. Zato sportaši (ovisno od sporta do sporta) imaju svoj vijek trajanja, tj. nastupa vrijeme kad više nije moguće izvršiti zaduživanje bez krajnje ozbiljnog ugrožavanja zdravlja pa i života. Da rezimiramo a sukladno s one tri razine oporavka: 1) potpuni sportski oporavak u ritmu kad se ozbiljno nastupa nekoliko puta tjedno nije uopće moguć pa o tome dalje nećemo raspravljati; 2) trajni nepotpuni oporavak direktni je i jako brzi put u bolnicu, samo je

pitanje za koliko vremena, a obično je to nakon dvije do najviše tri godine intenzivnih nastupa, pa ni o tome kao o oporavku ne treba suvišno trošiti riječi; i 3) djelomični oporavak s odgodom ustvari je jedini oporavak o kojemu možemo kao o oporavku govoriti. Takav pristup omogućavam nam jasno razaznavanje o čemu uopće treba promišljati i čemu treba posvetiti pozornost, kao i što je nebitno pa se može otkloniti i zaboraviti. Kako se vidi, čovjek je svojim biološkim razvojem postigao određenu stabilnost svog sustava i ta se stabilnost ne može tek tako promijeniti, odnosno može ali kako joj i ime kaže onda to više nije stabilnost, a ma u čemu bio nestabilan ('necentriran' op.Ž.B.), nestabilan čovjek je sigurno bolestan čovjek, pa je dosta upitna svrha sporta ako zbog svega rečenog, a najviše zbog povijesnog razvoja vrste, sport sustavno proizvodi nestabilne osobe.

BIOLOŠKI OPORAVAK

Oporavak kao pojam kojim se ovaj tekst bavi, tj. oporavak u sportu, nije pojam *per se* (po sebi), već za njegovo postojanje i smisao mora postojati nekoliko preduvjeta. Prvi od njih je opterećivanje, a drugi, koji je posljedica opterećivanja je zamor. Biološki promatrano, zamor predstavlja signal, kao prirodnu obrambenu reakciju od daljnjih opterećenja koja bi mogla oštetiti organizam i dovesti do patoloških stanja. U temeljima zamora je privremeno narušena unutrašnja ravnoteža organizma (*homeostaza*), čija je osnovna posljedica smanjena radna sposobnost. Zamor i oporavak su dvije strane istog procesa, lice i naličje iste medalje i tako se moraju tretirati. Čovjek uči hodati 14 godina. Kako to? Pa lako. Jer taman kad treba se uspraviti sa 6 mjeseci, dobije na masi pa mora ponovno učiti uspravljanje. Kad

napokon prohoda sa 12 mjeseci onda bi trčao. I taman kad bi mogao naučiti trčati, opet naraste, ovaj put u visinu. Jadni mozak (veliki i mali) moraju ponovno 'računati formule', usklađivati ciljeve kretanja, brzinu i pravac s novim mogućnostima, s uvjetima u kojima se gibanje izvršava i td., i td.

I kad dijete nauči trčati sa tri godine i želi npr. igrati nogomet, opet naraste i ojača, pa opet mozak mora računati. Više mu je dosta svega, pa ne želi više računati sve te kutove, udaljenosti, prostorno-vremenske odnose, let objekata, silu mišićne..., jao njemu. Ali čovjek (dijete) raste i ne pita mozak za njegove probleme. Tek tamo negdje sa 14 godina to dijete ima oko 90-95 % konačne visine i mozak s olakšanjem kaže: napokon odmor !!

Da, ali sad dijete sa 14 godina više nije posve dijete (iako nije još ni čovjek) pa može podnositi veća opterećenja, pogotovo trenažna i eto ga do grla u sportu. Jadni mozak, tek je sad u pravim problemima. Ne samo zbog kretanja nego zbog kretanja pod visokim opterećenjem!!! Dakle, mozak opet mora raditi punom parom zbog totalnog nereda pod opterećenjem. I što sad? Sad se još mora brinuti i o rukama, nogama, energiji, vodi, vitaminima, kemiji, krvnom sastavu, kiselosti, limfnom sustavu, mehanici, pulmonalnim funkcijama, vegetativnom sustavu,... I još k tome sve u trku !!! A da nije to malo previše!?

Kao što je već rečeno, ako postoji oporavak, onda znači da je postojao umor. U sportskom treningu, u zavisnosti od karaktera rada, javljaju se lokalni akutni zamor i lokalni kronični zamor (kada je uključeno do 30% mišićne mase), opći akutni zamor i opći kronični zamor (kada je uključeno više od 70% mišićne mase). Zamor koji uključuje od 30%

do 70% mišićne mase, smatra se regionalnim koji može biti akutni i kronični.

Za sve tipove zamora postoje određene teorije, odnosno obrazloženja što je uzrok pojavi određenog tipa umora (zamora). Najčešće se govori o teoriji iscrpljenosti energetskih izvora, teoriji trovanja ili nagomilavanja raspadnih produkata metabolizma, teoriji ugušenja odnosno nedostatka kisika. Mjesto pojave zamora može biti na periferiji u mišiću (periferni zamor) ili u centralnom živčanom sistemu (CNS) - centralni zamor. Na periferiji, zamor se javlja u motoričkom nervu, na motoričkoj ploči (sinapsi), u kalcijevoj (Ca) cisterni i sistemu T-cjevčica - tubularnom sistemu. U CNS-u zamor se javlja u motoričkim i senzornim centrima. Zamor može biti: intelektualni, senzorni, emocionalni i fizički. Od navedena 4 tipa, čak 3 su u domeni duševnih funkcija. Oporavak sportaša u suštinskom smislu predstavlja vraćanje homeostaze organizma, a time i sposobnosti sportaša na početnu razinu. Oporavak je suprotan proces od zamora, ovdje je riječ o anaboličkoj fazi, dok se pri zamoru odvijaju katabolički procesi. Vraćanje na normalnu-početnu razinu (niz fizioloških, biokemijskih i drugih procesa, time i sposobnosti svim organima i sustavima), nije istodobno. Ovo neistodobno vraćanje ili uspostavljanje homeostaze naziva se heterokronost procesa oporavka i pripada jednoj od zakonitosti sportskog treninga. Potpuni oporavak neke sposobnosti, koja je u radu bila najviše uključena, podrazumijeva njeno vraćanje na početnu (potpuna kompenzacija) ili na višu razinu (superkompenzacija ili nadoporavak).

Inače, u sportu, radni interval dovodi do zamora sportaša, što predstavlja stimulirajući dio trenažnog procesa. Interval odmora,

relaksacija koja osigurava povišenu radnu sposobnost, kao rezultat anaboličkih (obnavljajućih) procesa do razine koja je viši od početne, odnosno prije početka treninga.

Pojava superkompenzacije (nadkompenzacije, nadoporavka) je fenomen funkcionalnih reakcija organizma u procesu sportskog usavršavanja, što je kumulacija efekata i/ili razvoj treniranosti sportaša. Dinamika i intenzitet superkompenzatornih procesa su vrlo individualni i potrebno ih je poznavati za svakog sportaša posebno.

Danas se u trenažnoj praksi poznata sredstva oporavka dijele na tri velike grupe: trenažna, psihološka i medicinska.

Trenažna sredstva predstavljaju temeljna sredstva oporavka. Odnose se na dobro planiran i proveden proces sportskog treninga, optimalnu izmjenu trenažnih i natjecateljskih opterećenja i odmora, primjenu raznovrsnih sredstava i metoda treninga, promjena uvjeta i mjesta treninga, ritam treninga i života sportaša i slično. Medicinska sredstva oporavka su energetsko-supstancijalna, i odnose se na sportsku prehranu (uravnoteženje energetskog balansa) i suplementaciju, koja se odnosi na dodatke prehrani, kao: vitaminski i mineralni preparati, neutralizatori mliječne kiseline, enerđajzeri, proteini, elektrostimulacija, fizioterapija, masaža i dr. Brzina kojom se sportaš oporavlja, posebno poslije maksimalnih napora, predstavlja izuzetno važan parametar u trenažnom procesu. Govori nam koliko se brzo organizam sportaša, funkcionalno i strukturno adaptira na primjenjena opterećenja, kao značajan pokazatelj talenta i razine pripremljenosti, tj. postignute sportske forme.

Psihološka sredstva oporavka podrazumijevaju sredstva koja pomažu u regulaciji psihičkog stanja sportaša. Ona su ustvari metode iz arsenala psihoterapije kao: metode sugestije i samosugestije. U sportskom treningu do danas su primjenu našle: psihološki trening, aktivna samosugestija i psihoregulacijski trening.

U cilju oporavka najveću efikasnost imaju sredstva u grupi samoregulacije poslije završetka opterećenja, kao što su: psihotonični i psihoregulacijski trening, a posebno mjesto kao efikasna metoda psihoregulacije ima autogeni trening. Konačno, daleko najvišu vrijednost danas u cijelom svijetu ima psihološko djelovanje u prirodnom ambijentu. Neprocjenjive su dobrobiti koje se u prirodi iskazuju za oporavak, ne samo sportaša. To je cijeli jedan svijet iz kojega je čovjek sam sebe izbacio a ubacio se u beton, metal i plastiku.

UMJESTO ZAKLJUČKA

DAKLE, KAO ŠTO POSTAJE
OČITO PRIRODNA SREDSTVA
OPORAVKA NISU NIŠTA
DRUGO NEGO PRIRODA
SAMA!
A POTPUNO ISTO VRIJEDI
I ZA BIOLOŠKA SREDSTVA
OPORAVKA!

Bog ti oprašta sve,
čovjek ne oprašta ali zaboravlja,
Priroda ništa niti oprašta niti
zaboravlja.

**Ovaj rad je prezentiran na
Međunarodnoj konferenciji
Prirodom do zdravlja u
Ljubuškom, u svibnju 2012.**

Žarko Bilić

PSIHOLOŠKA ANALIZA VAŽNOSTI NOGOMETA ŽIVOT – NOGOMET 0:0

Upravo iz razloga neefikasnosti nogomet više od drugih sportova podsjeća na život. Slijedom toga, nogomet je u većoj mjeri od drugih sportova u stanju čovjeku nanijeti baš onakve psihičke ozljede kakve mu i život nanosi.

Svake četiri godine, u dane Svjetskog prvenstva u nogometu, jedna od najdubljih podjela hrvatskog društva postane osobito vidljiva: to je podjela na nogometne fanatike i na normalne ljude, dakle one kojima je nevjerojatno da tako glupa igra može ikoga zanimati. Odmah da se predstavim, ja sam iz prve skupine. Ljudi iz druge skupine, dakle oni koji imaju sreću da su pošteđeni „nogometne groznice“, obično smatraju da je nogomet izrazito dosadna igra u kojoj se malo toga događa. Često vele da je to sport u kojem „22 znojna muškarca besmisleno naganjaju nekakvu loptu po terenu“. Teorijski mogu razumjeti takvo stajalište, ali samo teorijski. Za mene, u nogometu sve pršti od neprestanih sitnih događanja, a nogomet može predstavljati i dobar alat za analizu razine samopouzdanja pojedinih naroda. Za ovu tvrdnju pokušat ću u nastavku teksta priložiti i odgovarajuće primjere.

Ljudima koji ne vole nogomet vjerojatno je nejasno zašto je baš nogomet najpopularniji sport na

svijetu. Zašto ne košarka, rukomet, odbojka, vaterpolo, tenis? Zbog čega se baš nogomet izdvaja iz drugih sportova?

Odgovor je naizgled banalan: zato što je nogomet jedini sport u kojem rezultat na kraju može biti 0:0. Ni u jednom drugom sportu taj se rezultat u praksi ne događa, odnosno nikad se nije dogodio.

Možda ovaj argument na prvi pogled izaziva nedoumicu. Možda će netko pomisliti kako je logičnije da su opsesivci i fanatici više vezani za one sportove u kojima je nagrada – u vidu golova, koševa, bodova ili poena – stalna, kontinuirana i obilata, odnosno gdje su rezultati 112:99 ili barem 33:29, a ne da se „zakače“ baš za onaj jedini sport gdje su nagrade tako rijetke (eventualno 3:3 ili 5:2), ili čak i potpuno izostanu (0:0). No psihologijska znanost potvrđuje ovaj argument.

Naime, bihevioristička istraživanja pokazala su da čovjek najustrajnije održava upravo one aktivnosti u kojima je ritam nagrada nepravilan, rijedak i neizvjestan. Time se, recimo, tumači opsesivno ponašanje kockara ili odbijanje zlostavljanih

žena da napuste nasilne muževe. Kockari se uvijek nadaju da će baš ovaj put dobiti, jer su već jednom nekad dobili ili poznaju nekog tko je dobio na kocki, ili su barem čuli za nekog dobitnika. Žene koje muževi zlostavljaju u pravilu, pak, imaju ovakvu priču: „On je nekad tako dobar, nježan i nenasilan, i tada je super.“

U sveučilišnom udžbeniku „Psihologija ličnosti“ jedan od najuglednijih hrvatskih psihologa dr. **Ante Fulgosi** za ponašanja s rijetkim nagradama piše doslovno ovako: „Takva vrsta nagrađivanja dovodi do ponašanja koje je vrlo trajno i uporno i koje je zbog toga otporno na ekstinkciju i gašenje.“

S druge strane, svi ti sportovi s dvoznamenkastim i troznamenkastim rezultatima sugeriraju da se tamo u kratkom vremenskom roku dešava gomila izuzetno značajnih događaja (koševa, golova, poena, bodova), što je u dramatičnom neskladu sa životom: istinski važne stvari su rijetke u svakom životu. a upravo je to, kad gledate ljudske odnose i veze, pa i partnerske veze, vrlo čest životni ishod. Kao što utakmica može završiti 0:0 čak i kad se obje momčadi trude i trse na terenu, tako i ljudski odnos zna završiti 0:0 čak i kad su se oba partnera trudila i trsila u vezi. Kad se kaže „takav je nogomet“, komotno se može reći i „takav je život“. I obratno.

Drugim riječima, upravo iz razloga

neefikasnosti nogomet više od drugih sportova podsjeća na život. Slijedom toga, nogomet je u većoj mjeri od drugih sportova u stanju čovjeku nanijeti baš onakve psihičke ozljede kakve mu i život nanosi. Zato su nogometni porazi teži od košarkaških, jer ih znatno veći broj ljudi doživljava kao osobno tragične.

No vrijedi i obrnuto: psihičke nagrade koje donosi nogomet značajnije su za naše živote od onih iz drugih sportova. Možda najpoznatiji primjer ove vrste odnosi se na finalnu utakmicu Svjetskog prvenstva u Švicarskoj, koja se 10. srpnja 1954. odigrala između Mađarske i tadašnje Zapadne Njemačke.

Uoči tog finala nitko Zapadnoj Njemačkoj nije davao ni miligram šanse, ne samo zato što je Mađarska već četiri godine bila nepobjediva i imala zastrašujući niz od 30 utakmica bez poraza, nego i zato što je samo nekoliko dana ranije, na početku Svjetskog prvenstva, ista ta Mađarska pobijedila istu tu Zapadnu Njemačku sa čak pet golova razlike (8:3). Svi su mislili da će izvanserijska mađarska generacija, koju su zbog elegancije u igri novinari zvali „lakom konjicom“, bez problema osvojiti Svjetsko prvenstvo.

Međutim, to se nije dogodilo. Zapadna Njemačka je dobila to finale 3:2, iako je Mađarska već u 8. minuti vodila 2:0 i imala ukupno 25 kornera. Ta je utakmica ostavila velike posljedice na oba naroda, i mađarski i njemački, odnosno na njihove kolektivne psihologije, a prije svega na osjećaj samopouzdanja.

Tako već desetljećima ozbiljni i ugledni njemački povjesničari i sociolozi tvrde da je za utemeljenje modernog Nijemca i moderne njemačke nacije - koji su se nakon **Hitlera** i Drugog svjetskog rata našli u teškoj psihičkoj situaciji, kao glavni krivci za užasno svjetsko stradanje – najzaslužnija upravo ta pobjeda Zapadne Njemačke nad Mađarskom, jer su tom pobjedom Nijemci osvojili Mundijal, a njemački građani prvi put nakon 1945. mogli sebi priuštiti da se bez osjećaja krivnje vesele zato što su Nijemci.

O značenju te pobjede u svojoj knjizi „Moje stoljeće“ piše i njemački nobelovac **Gunther Grass**: „Prvaci smo svijeta, pokazali smo svijetu da smo ponovno tu, da više nismo poraženi; pjevamo pod kišobranima na stadionu u Bernu i okupljeni oko radioaparata u mojoj minhenskoj studentskoj sobi 'Über alles in der Welt'“ (prvi stih „Pjesme o Njemačkoj“, op. **D.P.**).

Nakon te pobjede nad Mađarima i osvajanja svjetske titule, Nijemci su narednih godina i desetljeća uspjeli izgraditi najuspješnije industrijsko društvo u Europi, a uz to još dva puta postali svjetski prvaci u nogometu. A što se dogodilo s Mađarima?

„Laka konjica“ se raspala i do dana današnjeg, punih 60 godina kasnije, mađarski nogomet se od tog udarca nije oporavio. Ali lako za nogomet: ogromnu nacionalnu frustraciju i tugu koju je u mađarskom nacionalnom biću izazvao taj poraz, a koje su se prenosile generacijskom metodom „s koljena na koljeno“, pojedini stručnjaci dovode u vezu sa statističkom činjenicom da upravo Mađarska već desetljećima ima najveću stopu suicida od svih zemalja na svijetu. To finale u Švicarskoj Nijemcima je vratilo ponos izgubljen pod Hitlerom, a Mađare zaledilo na više generacija: tog dana je počeo preporod njemačkog čovjeka i njemačkog društva, odnosno propadanje mađarskog čovjeka i mađarskog društva.

Vidite li sada koliko nogomet nalikuje na život? Pardon: vidite li sada koliko život nalikuje na nogomet? Između ostaloga, i po nepravdama.

Damir Pilić

MUŠKARCI S FARSKIH OTOKA

Simpatičan primjer o utjecaju nogometa na psihologiju čitavog naroda stiže nam s Farskih otoka, sićušne i usamljene otočne države ukotvljene u sjevernom Atlantiku, između Islanda, Norveške i Velike Britanije.

Za vrijeme Europskog nogometnog prvenstva u Austriji 2008. godine, u Beču je bila postavljena izložba suvremene umjetnosti Farskih otoka. Likovni kritičari su uočili da je veliki dio te umjetnosti - a time i veliki dio identiteta današnjih građana Farskih otoka - baziran na povijesnoj pobjedi nogometne reprezentacije Farskih otoka upravo nad Austrijom, još iz 1991. godine. To je bilo prvi put u povijesti da je reprezentacija Farskih otoka nekoga pobijedila. Kao da su nakon te mitske pobjede građani Farskih otoka postali samosvjesniji, a Europa i svijet im izgledaju manje zastrašujuće.

SPORTSKI FILMOVI ZA VJEČNOST

Ono što filmove čini izuzetnim je uloženi trud glumaca i njihovo velikodušno srce koje je omogućilo da cijeli projekt postane uspješan. I testosteron!

Svake godine dolazi niz sportskih filmova u kina, toliko često čak, da su postali zaseban žanr. Nije ni čudo, kad vrlo dobro zabavljaju te ubrizgavaju inspiraciju i motiviraju gledatelje da iskoče iz sjedala kino dvorane, otrče do prvog igrališta i započnu nemilosrdni trening s kojim će postati sve sličniji svojim herojima. Glavni likovi takvih filmova upravo i jesu heroji poput gipkog Spidermana ili čeličnog Supermana, jer njihove vještine i talent nadmašuju prosječnog sportaša. Najčešće glavni likovi izgube sve što imaju i jedino kroz disciplinu i samokontrolu dosegnu nov početak, tj. novu mogućnost da budu ono što jesu. No, ono što gledatelji najviše očekuju od ovog žanra jest – testosteron. I to u velikoj količini. Kako je bit svakog sportskog filma prikazati

nemilosrdne poraze glavnog lika i njegov mukotrpan put prema teško dohvatljivoj pobjedi, tako svaki film esencijalno mora sadržavati i niz klišeja koje fanovi takvih filmova i više nego cijene. Oni moraju uključivati scenu poraza i ismijavanja, preporučeno je dvije ili više, scenu iskazivanja ega bilo od strane glavnog lika ili suparnika, jednu kreativnu sekvencu koja prikazuje glavnog lika kako tjednima marljivo vježba i naravno, jako predvidljivu, ali svakako nužnu, fantastičnu pobjedu na kraju filma.

Ovdje predstavljam pet posebnih filmova s pet različitih sportova i pet drugačijih poruka, koji su tokom vremena postali klasici i koje fanovi žanra ne bi trebali propustiti.

5

A LEAGUE OF THEIR OWN (NJIHOVA LIGA, 1992)

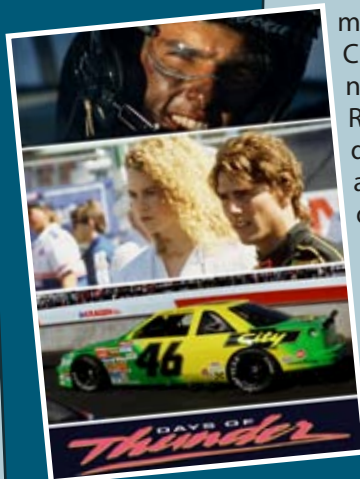
Redateljica Penny Marshall (*Jumping Jack Flash*, *Veliki*) je ovim djelom stvorila izvanredan film koji se bavi profesionalnim ženskim *bejzbolom* i prikazuje koliko su žene zapravo sposobne izvršavati *muške* poslove. U doba kad su svi muškarci povučeni kako bi se borili u Drugom svjetskom ratu, nitko više nije ostao da se bavi tim sportom, pa su lovci na talente počeli uvrštavati žene u ligu. Njihova liga je trajala od 1943. godine sve do 1954. godine. Njihov trener je simpatični alkoholičar Jimmy (Tom Hanks), a među igračicama se našla visoka i talentirana Dottie (Geena Davis), njena ljubomorna sestra Kit (Lori Petty) i Mae koja je bez dlake na jeziku (Madonna). Polako pratimo njihove puževe korake kako se igračice prvo prilagođavaju jedne drugima, pa dok shvate kako igra funkcionira, sve do grandiozne pobjede nakon što su savladale sve trikove i postale prijateljice za život. Iako ženski bejzbol nije za svačiji ukus, film ipak nudi nezaboravnu priču i atmosferu koja ga čini klasikom.

4

DAYS OF THUNDER (DANI GROMOVA, 1990)

Jedan od aspekata koji se pojavljuje u sportskim filmovima jest priča o iskupljenju. Tvrdoglavi naivni momak koji vječno gura svoje protiv svih drugih, sve dok se ne urazumi i time dosegne konačni uspjeh. Tog drskog momka, Cole Tricklea, u ovom filmu glumi Tom Cruise, na vrhuncu svoje karijere. Njegov lik se ponaša kao da se pravila na svijetu ne odnose na njega, pa u utrkama autima skoro izgubi život. Njegov zabrinuti trener Harry (Robert Duvall) je unajmio mladu i samopouzdanu psihologinju Claire (Nicole Kidman) da mu smanji nepoželjne egoistične ispade. Redatelj Tony Scott se pobrinuo da film sadrži veću količinu utrka, a manje priče, pa je film ispunjen dobrom glazbom, brzim kadrovima punim adrenalina i jako dobrim scenama nadmetanja. Iako film ima nekoliko iznenađujuće banalnih scena (kao scena sa striptizetom), one ipak ne narušavaju ugled ovog stiliziranog klasika.

3

REMEMBER THE TITANS (SJETI SE TITANA, 2000)

Koji film u kojem glumi Denzel Washington nije klasik? Točno, svaki jest. Kao treneri američkog nogometa, Boone (Denzel Washington) i Yoast (Will Patton) postaju ikone poput Nelsona Mandele. Radnja se odvija 1971. godine, u Alexandriji (Virginia), kada se formirao novi međurasni srednjoškolski nogometni tim koji se muči opstati u vremenu kad su se crnci i bijelci morali mrziti. Redatelj Boaz Yakin (Friški, Majstori iluzije) nam pokazuje kako su ti srednjoškolci uspjeli stvoriti svoju zatvorenu zajednicu, gdje nije bitno koje si boje kože, nego je bitno voliš li taj sport i koliko ćeš truda uložiti da zajedno s timom osvojiš pobjedu. Unutar tima imamo uobičajen niz nesretnih likova, jednog debelog igrača, jednog smotanog, jednog s naočalama, jednog koji ne podnosi da se trener dere na njega, pa jednog „nabrijanog“, jednog izbrijanog i jednog s predugom kosom. Kroz film se provlači nekoliko vrlo dirljivih i inspirativnih scena, navrh zabavnog i vrlo vještog režiranja. Na kraju ovaj film slavi dvije pobjede, jednu nad rasizmom, a drugu u igri.

2

KARATE KID (KARATE KID, 1984)

Filmova o borilačkim vještinama ima na bacanje, zašto se onda ovaj, redatelja John G. Avvidsena (Moć pojedinca, Susjedi), toliko razlikuje od ostalih? Zato jer se u njemu odvija bajkovita i srdačna priča koja je u skladu s naučavanjem borilačkih vještina. Daniel LaRusso (Ralph Macchio) je naivan tinejdžer bez oca, koji se doseljuje u Resedu (New Jersey). Uz tešku prilagodbu na novo mjesto boravka, još ga i banda nasilnika maltretira, sve dok ih tajnoviti domar Mr. Miyagi (Pat Morita) ne zaustavi. Kao pravi prvak u karateu, Miyagi predloži bandi da se nesuglasice riješe na karate turniru. Banda prihvati izazov i Miyagi postane trener Danielu. Zanimljivo je pratiti Danijelov put, od egoističnog slabića do prizemljenog borca, tokom kojeg uspije razviti i jedno iskreno, duboko prijateljstvo sa svojim mentorom iz Okinave. A najvažnija lekcija koju smo naučili od Miyagi-ja jest ta da svatko može postati 'Karate Kid'.

1

ROCKY (ROCKY, 1976)

Nije moguće da ste očekivali neki drugi film na ovoj poziciji? Rocky je remek djelo nagrađeno sa tri Oskara, kojeg su stvorili Sylvester Stallone kao scenarist i John G. Avvidsen (Karate Kid) kao redatelj. Ova vrlo jednostavna priča govori o nepoznatom boksaču Rockyju Balboi (Sylvester Stallone) koji se muči svakodnevno preživjeti uz vrlo loše plaćen posao, dok ne dobije priliku da uđe u ring s prvakom u teškoj kategoriji, Apollom Creedom (Carl Weathers). Od tog trena Rocky se priprema dan i noć, jer shvaća da mu je to jedina mogućnost da se probije. Ono što ovaj film čini remek djelom su topli međuljudski odnosi i poistovjećivanje s glavnim likom koji želi postići više u životu. Rocky je pionir svih klišeja koji se nalaze u sportskim filmovima. Ako ovaj film niste pogledali, što još čekate?

Spomenuti filmovi samo su djelić raznovrsne ponude koje sportski žanr filma nudi. Tokom godina, tehnologija se poboljšala i kamera uspijeva stvoriti dojam kod gledatelja kao da je dio utakmice koja se odvija na ekranu. Jedino što je nažalost popustilo jest srdačnost i toplina koja je stvarala ugodnu i obećavajuću atmosferu. Današnji filmovi su ekstremni, toliko da naginju previše prema parodiji ili sadržavaju previše neopravdane količine nasilja. Danas rijetko koji film ima ozračje tih klasika, no zato su stariji

filmovi nezamjenjivi. Iako su radnje ovih filmova vezane za određeni period u povijesti, ipak se čine bezvremenskim, jer je poruka koju šire oslobođena vremenskih okova. Bitno je da likovi savladaju svoje slabosti i prepreke, te postanu reprezentativci čiste duhovnosti i nemogućih dostignuća. Ono što filmove čini izuzetnim je uloženi trud glumaca i njihovo velikodušno srce koje je omogućilo da cijeli projekt postane uspješan. I testosteron!

Erik Lončar

SPORT KAO ALAT POLITIKE

GENERATOR EKONOMIJE I GUTAČ NOVCA

Zašto je politika odlučila upotrijebiti baš sport, a ne neki drugi vid društvenog života za svoje ciljeve?

Još od davnih vremena sport je bio povezan s politikom. U staroj Grčkoj državnici su koristili sport kako bi reklamirali sebe te pokazali superiornost nad drugim gradovima. U Rimu je korišten za kontroliranje i manipulaciju masama - *panem et circenses*. Tradicionalna uloga sporta je zabavljati narod dok državni organi rade svoj posao. Sport je dobar medij za prenošenje političkih poruka i ostvarenje političkih utjecaja jer dopire do velikog broja ljudi, ima jednostavan jezik i može izreći poruke tako da budu prihvatljive širokom sloju ljudi. Kroz njega možemo prenijeti političke poruke na prividno nepolitičan način. Kao političko moramo shvatiti i pjevanje državnih himni na natjecanjima te nošenje nacionalnih zastava i političkih simbola. Političari, radi vlastite promocije, posjećuju sportske klubove i prisutni su na svim važnijim natjecanjima. Na taj se način sport koristi kao sredstvo političke propagande vladajućih režima. Moderna ratišta nalaze se na sportskim terenima na kojima se bore politički i marketinški brendovi za nadmoć. *"Sport u funkciji stvaranja političkog konsenzusa ima mnoge prednosti. Njime se postiže politički konsenzus na izrazito emocionalnim osnovama, na neupitan način, bez potreba javnih i demokratskih rasprava, gotovo bez mogućnosti kritičkog*

odnosa i eventualnog neslaganja. Stoga je to konsenzus koji ne nameće nikakve precizne obveze nosiocima politike, ali im pruža široku, masovnu podršku. To je konsenzus izrazito simboličke i ritualne naravi, pa se njime lako može i manipulirati". (Vrcan, 1990) Ukratko, sport se često shvaća kao dobrodošla "produžena ruka politike" o čemu jasno govori sociolog Vrcan: *"Sport se postupno pretvara u područje državne politike, a državna intervencija u područje sporta ne samo što postaje trajna i što se ne zaustavlja samo na utvrđivanju općih graničnih sistemskih okvira za sportsku aktivnost, nego sve više prodire u gotovo sva područja sportske aktivnosti. Postepeno ali sigurno pretvaraju se pojedine grupe sporta, pa i sport u cijelosti, u sredstvo državne politike"*. (Vrcan, 1990)

Primjer korištenja sporta u svrhu politike nalazimo i u Hrvatskoj, gdje bi smo se svi trebali prepoznati u „vatrenima“. Kada je Hrvatska nogometna reprezentacija osvojila broncu 1998. godine kapetan Zvonimir Boban zahvalio je na bezrezervnoj podršci predsjedniku Tuđmanu koji je bio njegov igrački idol. Svaka sportska priredba na kojoj sudjeluje država ujedno je i neprocjenjiv marketinški prostor s milijunima gledatelja (nedavni primjer utakmice Brazil- Hrvatska). Regionalne lige i natjecanja u

popularnim sportovima (košarka, nogomet) imaju poseban učinak na smanjenje netrpeljivosti i transfer borbe na sportske terene.

Davno ustanovljena postavka *"panem et circenses"* još je na snazi u današnjim društvima. "Od sporta se traži da zabavlja narod, dok organi države rade svoj posao - vladaju narodom u ime naroda i obavezno bez naroda." (Marjanović, 1989) Sport je najpopularnija tema za pričanje među ljudima, čak popularnija i od politike, a državni organi su svakako toga svjesni. To je možda najbolje izrazio Umberto Eco kada je rekao da je sport "najlakši nadomjestak za političku debatu".

"Umjesto prosuđivanja postupaka ministarfinancija, raspravljamo o postupcima nogometnog trenera; umjesto kritiziranja izvješća iz parlamenta, kritiziramo nastupe sportaša; umjesto postavljanja pitanja opravdanosti ministrovog potpisivanja vanjskog sporazuma, pitamo se kako će biti odlučena finalna utakmica". (Eco, 2002)

Zacijelo se postavlja pitanje zašto je politika odlučila upotrijebiti baš sport, a ne neki drugi vid društvenog života za svoje ciljeve. Odgovor je u tome što se svi ljudi slažu da je važnost sporta neupitna. Tako je vjerojatno i da će se većina

ljudi složiti s političkom odlukom koja je navodno zasnovana na sportskim temeljima, pošto nitko ne može oboriti te temelje. Ironično, ali sport je možda jedina pojava u društvu koju svi jednoglasno podupiru.

"Možete okupirati katedralu i biskup će protestirati, nekoliko će se katolika uznemiriti, lijevo krilo će biti popustljivo, a tradicionalne sekularne stranke će se (potajno) veseliti. Također, možete okupirati sjedište stranke, a ostale stranke će, uz iskaz solidarnosti ili bez njega, smatrati da su pripadnici te stranke to i zaslužili. No, okupirate li stadion, opovrgavanje će biti opće: crkva, ljevica, desnica, država, sudstvo, Kinezi, liga za razvode, anarhističko društvo: svi će oni krivce staviti na stup srama." (Eco, 2002)

Sport je također i međunarodni fenomen pomoću kojeg države mogu potvrditi svoju prisutnost na svjetskoj sceni a koristi se i kao sredstvo reklame pomoću kojeg se ostalim državama nameće poželjna slika vlastitog društva.

Sport može imati snažnu ulogu kao sredstvo diplomacije. Sportska diplomacija povezuje ljude na osobnoj razini na temelju zajedničkih interesa i strasti. Primjeri variraju od posjete Dennisa Rodmana Kim Jong-un- u Sjevernoj Koreji do prve posjete američkih sportaša i trenera Iranu 2007. nakon 1979. godine uz podršku vlade SAD-a. Ping pong diplomacijom tj suradnjom u organizaciji događaja vezanih za stolni tenis su se unaprjeđivali odnosi SAD-a i Kine.

Sport ima veliku ulogu i u konstrukciji nacionalnih identiteta. Ljudima se lakše identificirati s vlastitom zemljom preko nacionalnih sportova, momčadi i sportaša nego preko državnih simbola i institucija. Nacije se poistovjećuju s određenim sportašima, te se tako na emocionalnoj osnovi učvršćuje domoljublje.

Lojalnost natjecateljima poistovjećuje se s lojalnošću određenim lokalitetima - na grupnoj, lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini. Sportsko natjecanje je toliko poistovjećeno s nacionalnošću da se često udaranje lopte, trčanje i skakanje smatraju kušnjom nacionalne vrline. (Koković, 1986).

Kao političko moramo shvatiti i pjevanje državnih himni na natjecanjima, mahanje zastavama i političkim simbolima te uzvikivanje političkih parola.

"Normalan sportski poraz dobiva prizvuke nacionalnog i političkog poniženja. Politički je ushićujuće kad se na sportskim nadmetanjima masovno pjeva državna himna, kad se maše nacionalnim i političkim simbolima i kad se skandiraju političke parole dok se pobjeđuje, ali to postaje poniženje kad sportska sreća okrene leđa i kad se doživljavaju sportska razočaranja" (Vrcan, 1990)

Međunarodni sport je i poprište suparništva, gdje se nacije žele iskazati kroz nadmetanje i takmičenje. Sportaši se koriste kao simbolični predstavnici nacionalne snage i karaktera. Oni utjelovljuju cijelo društvo, a sportska događanja se koriste za prezentiranje nacionalnih poruka. Sport u konstrukciji nacionalnih identiteta spontano ali izričito naglašava razlikovanje od drugih i suprostavljanje drugima te tako služi za demonstriranje društvene, ekonomske i političke superiornosti nad drugim nacijama.

"Na dan kad je gradska nogometna momčad pobijedila, gradske ulice bile su prepune ljudi koji su vikali: mi smo prvaci. U tom trenutku nije bilo važno što za to vrijeme učitelji štrajkaju, da nema javnog obrazovanja u gradu već tjednima, da se toga dana dogodilo još mnogo nevolja da je mnogo nesretnih, i raznim štetama pogođenih ljudi. Momčad, kao predstavnik grada je pobijedila i sada su svi građani prvaci i pokazali su svijetu kako su odlični. Tog dana to je bio herojski grad, i svaki se njihov građanin osjećao

herojem. Tog dana ništa drugo više nije bilo važno." (Marcellus, 1988)

Političari, pogotovo autokrati, često imaju omiljene sportove u kojima kroje sastave i ulažu novce. Bjeloruski predsjednik Lukašenko tako voli hokej na ledu pa po zemlji niču nove dvorane za sport koji je popularan još iz razdoblja SSSR-a. Ruski predsjednik, osim što se reklamira kao sportaš, (judo, hokej na ledu, skijanje) podupire strategiju dovođenja velikih sportskih događaja u zemlju koja želi promociju unatoč skupoci organizacije istih. ZOI u Vancouveru stajale su 2,2 milijarde dolara a one u Sočiju prema procjenama oporbe stajale su oko 30 milijardi eura. Primjer neracionalnih investicija je Svjetsko rukometno prvenstvo 2009. godine u Hrvatskoj za koje su izgrađene Arene (dvorane bez dna) čija je finalna cijena uvelike nadmašila inicijalnu. Splitska dvorana ujedno stoji nedovršena te nema jasnu funkciju dok postojeći sportski objekti izgrađeni za Mediteranske igre propadaju. Nisu svi primjeri negativni te se sportski događaji mogu iskoristiti za rebrandiranje gradova. Reputacija Barcelone kao atraktivnog mjesta se nakon Olimpijskih igara 1992. značajno popravila i održala. Medijska pažnja osigurava promociju bez konkurencije za svaki grad koji ugosti prestižne sportske događaje. Možda bi se sport u obiteljskom budžetu mogao usporediti s automobilom. Ukoliko odaberemo neadekvatan - on služi za površno pokazivanje. A siromašne države koje se upuštaju u megalomanske projekte su kao beskućnik koji živi u Ferrariju i kopa po smeću. A autom privlači djevojke i zavist na semaforu. Ako skupi za gorivo. Kada se pravilno upotrijebi sport može biti generator ekonomije, pozitivne promidžbe te sredstvo za promicanje pozitivne selekcije te jednakih šansi za sve. Također može biti gutač novca bez šire društvene koristi ili instrument političkih manipulacija.

Tena Filipović

ESEJ iz kolegija Sociologija sporta i sportskog menadžmenta

RODITELJI U SPORTU

Osjeti se miris trave u zraku, trave natopljene rosom, sunce je tek izvirilo preko krovova kuća i meko pada na igralište...uh kako je lijepo - pomisli mali Ivan. Odlično se osjećam danas, jedva čekam više da ova utakmica započne. Nadam se da ćemo biti dobri i pobijediti danas.... Tada na drugoj strani igrališta ugleda Marina, svog najboljeg prijatelja i otrči mu u zagrljaj.

Tamo negdje, u isto vrijeme, dok Ivan izlazi na igralište, nervozni čovjek pali cigaretu naslonjen uz ogradu igrališta. Previše je nervozan da bi sjedio...uh, ta nervoza se sve više širi oko njega, skoro da se može i opipati. Bio je to Ivanov tata. Nestrpljiv je. Ne primjećuje sunce. Ne osjeća miris trave. Razmišlja samo kako mu sin mora dati gol. Ovaj put mora,

barem danas mora. Ne smije opet onaj Marin pobrati sve pohvale od trenera. Ionako igra samo zato jer su mu roditelji bogati, sve mogu kupiti, vjerojatno su i trenera kupili ...a čut će me i Ivan kad dođe kući ako ne bude radio ono što sam mu rekao – promrmlja sebi u bradu i nastavlja gledati utakmicu svoga sina

Ovaj mali uvod, iako izmišljen, temeljen je na iskustvu, na onome što vidim i čujem oko sebe i htio sam upravo njime započeti ovaj esej iz područja sporta. Nisam htio pisati o RNK Splitu, ni o HNK Hajduku, zapravo, ni ne znam što bih više o njima pisao, to bi bilo bacanje vremena, trošenje riječi,...pisati o klubovima, njihovim problemima... Ono što smatram većim problemom, nečim o čemu se mora pisati i govoriti su **roditelji u sportu**; sve češći i sve veći problem za svoju

djecu, bilo da su ona u sportu profesionalno ili rekreativno te za trenere, učitelje, profesore. Mislim da upravo o tome vrijedi pisati i to uključenim CAPS LOCKOM!

Edukacija roditelja je jako važna, jednako važna kao i odgoj djece. Roditelji moraju biti uključeni odnosno igrati aktivnu ulogu tijekom cijelog razvojno-sportskog puta djeteta. Njihova je uloga usmjeravati djecu i ukazati na pravilan razvojni put i onda kada to ona još nisu sama sposobna učiniti, pružati djetetu potporu, slušati i prepoznati njegove potrebe, biti brižni a opet odrediti čvrste granice ponašanja, te postavljati realne ciljeve u skladu sa sposobnostima djeteta. Prvi korak je najvažniji. Postave li se roditelji prema sportu ispravno, djeca će biti na najboljem putu ne samo da zavole sport već da izrastu u kvalitetnu osobu.

Ne znam kada, ne znam gdje, ali nešto se promijenilo, nešto je utjecalo na roditelje; često se dogodi da prijeđu granice svoje uloge tijekom razvojno - sportskog puta djeteta, zapravo, kao da istovremeno pokušavaju igrati više uloga: biti roditelj, trener, sudac, učitelj, profesor i dalje da ne nabrajam...

Pola sata je prošlo od početka utakmice koju je mali Ivan cijeli tjedan željno iščekivao, kojoj se radovao, međutim, iako je prošlo tek pola sata igranja Ivan više ne osjeća miris trave, ne primjećuje sunce, a ona rosa što je okupala igralište sve mu više smeta, sve je nesigurniji u sebe, a osjeća i, sram, da sram...s jedne strane čuje očevo vikanje Ivane pucaj, Ivane trči ovamo, ne tamo Ivane, dok sa druge strane čuje trenera, Ivane ne pucaj, tu stoj Ivane tu stoj, pomози tamo suigraču Ivane...ne zna više što treba raditi...najradije bi otišao kući. Tamo negdje, u isto vrijeme, uz ogradu igrališta, onaj nervozni čovjek igra svoju utakmicu; više, maše rukama, ljut je na Ivana, ljut je na trenera, ljut je na suca i na malog Marina, „pa pobogu...” glasno komentira, ... ovdje nitko ništa ne zna raditi!”

Često se događa da roditelji kao model koriste postignuća koja su sami ostvarili ili bolje rečeno

postignuća koja **NISU OSTVARILI**, pa neostvarene ambicije žele ostvariti putem djeteta. Nisu ni svjesni da kao uzor uvelike mogu utjecati na sportski razvoj djeteta različitim ponašanjem koje djeca mogu imitirati. Očekivanja roditelja variraju, dok jedni žele da njihova djeca budu uspješna jer su sami propustili mogućnosti u svom djetinjstvu, drugi će pokušati živjeti kroz svoju djecu i očekivati slavu i zadovoljstvo kroz uspjeh svoje djece. Upravo ta očekivanja roditelja i preveliki pritisci kod djece stvaraju tjeskobu.

Sportska praksa uglavnom pokazuje da su roditeljska očekivanja često značajan izvor pritiska mladom sportašu što najčešće negativno djeluje na djetetovu motivaciju za sport, a dugoročno i na rezultate i sportski uspjeh.

„Danas Ivan nije više onaj mali klinac, Ivan je odrasla osoba, eno ga tamo, vidite ga, sjedi u dnevnom boravku, gleda utakmicu na TV...često dok gleda utakmice zamišlja sebe; kako bi bilo da on igra, kako bi bilo da je uspio u sportu...međutim, ni ne sjeća se više zašto nije uspio, ah, takav je život - tada pomisli, nekome da, nekome ne..

Tamo negdje, u isto vrijeme, na drugoj strani grada, onaj nervozni čovjek s početka priče, samo sada puno stariji,

živi sam, eno ga tamo, vidite ga, sjedi u dnevnom boravku, gleda utakmicu na TV...često dok gleda utakmice zna promrmljati sebi u bradu, eh da je Ivan više bio na mene, da je mene slušao, da nije tako lako odustao, mogao je sada on igrati i donijeti nam brdo novaca... Ni dvadeset godina nakon onaj nervozni čovjek ne shvaća da je upravo on bio najveći i najteži protivnik svome sinu...

Pobjeda **NIJE** i **NIJE** jedini cilj u nogometu, ni u sportu općenito, niti to smije biti novac, već je pravilan odgoj ipak najvažniji! Moramo poticati djecu na primjereno ponašanje i odgajati ih u prijateljskom duhu jer je oduvijek poznato kako brojna poznanstva sklopljena u djetinjstvu ostaju za cijeli život.

Roditelji, osvjestite se! Riječ je o vašoj djeci, a ne o vašim ambicijama, ne o novcu. Riječ je o osmijehu, riječ je o zdravlju, riječ je o igri. Putem igre dijete komunicira, sudjeluje, dokazuje se, natječe se i ostvaruje status među drugom djecom. Sve te karakteristike, bez obzira što se stječu putem dječje igre, imaju veliko značenje u kasnijem životu. Jer i život je jedna velika igra, ponekad više, a ponekad manje uspješna.

Nino Kapitanović

HERCI GANZA ČALJKUŠIĆ

HEROINE SPLITSKOGA SPORTA: ZENSKA STRANA MEDALJE

Ona je prva žena u splitskoj Komisiji za povijest sporta, prva žena koja je u fokus stavila druge žene, na način na koji to nitko nije napravio u 17 stoljeća! One su kreirale povijest ženskog sporta a ona ju je ispisala. Doslovno.

Herci Ganza Čaljkušić i Robert Kučić autori su knjige **Heroine splitskoga sporta : Ženska strana medalje**; priče o svim ženama koje su postigle vrhunske sportske rezultate u povijesti splitskog sporta, a ovo je priča o Hercinom putu k ostvarenju jedinstvenog i jedinog 'spomenika' **ženskoj strani medalje**. Oduvijek kreativna i 'na sto strana', Herci ipak nije imala ranije poveznicu sa svijetom sporta, ni osobno ni profesionalno, ali ju je do sporta na neobičan način dovela njena struka – književnost. No njen stil pisanja - jednostavnost prožeta kritičkim razmišljanjem, šarmom, duhovitošću i iskrenim emocijama – osvojio je **Veljka Bakašuna**, svestranog sportaša i olimpijca koji ju je pozvao 1998. godine da napiše monografiju prigodom 75. obljetnice Jedriličarskog kluba **Labud** kojem je u to vrijeme bio predsjednik. I tako je priča krenula.

Dotad, tijekom školovanja, isključivo sam rekreativno imala veze sa sportom (trčala sam, skakala uvis, igrala rukomet,...) ali moj životni hobi bili su izviđači te mi to nije ostavljalo mjesta za ozbiljno treniranje. Studirala sam u Zagrebu, a po povratku u Split nekako su mi se stalno nudile teme vezane za naš grad

što me iznimno privlačilo. Kada mi je pokojni Veljko ukazao povjerenje da pišem monografiju o jednom od četiri kluba splitskog sportskog četverolista to je bio veliki izazov a upravo s tim krenula je čarolija koja mi je promijenila život... Počela sam se „ozbiljno“ baviti sportom, a moja sportska disciplina za koju sam se opredijelila bila je - povijest sporta.

Nedugo nakon prvog uspjeha s monografijom Labuda Hercin je broj okrenuo i **Duško Krstulović**, dugogodišnji predsjednik **Gusara** koji je poželio da napiše monografiju za petnaest godina stariji veslački klub. Herci se objeručke prihvatila posla i s velikim strpljenjem i sa srcem napisala monografiju jednog od najtrofejnijih klubova na ovim prostorima.

Premda su rezultati elementarni kriteriji pri stvaranju ovakvih spomenika, moji su metoda, pristup, način na koji pristupam istraživanju, pisanju i oblikovanju sportskih monografija vidno drugačiji. Kako na sport gledam kao na društveni fenomen, a o povijesti sportskih klubova pišem kao o neizostavnom i bitnom fragmentu povijesti grada, upravo ispisujući srcem ovakve monografije nastojim s ljubavlju otrgnuti zaboravu ljude, događaje,

rezultate, batude, duh ovoga grada...

Da je monografija Gusara bila pravi pogodak potvrdio je još jedan telefonski poziv. **Zdenko Jajčević**, veliki povjesničar sporta, utemeljitelj i bivši ravnatelj zagrebačkog Muzeja sporta bio je istinski oduševljen originalnošću stila i oblikovanjem dviju sportskih monografija te je autoricu podupro u daljnjem istraživanju i pisanju sportske povijesti, uključivši je među stalne dopisnike priloga „Povijest hrvatskog športa“ časopisa HOO „Olimp“.

Veliki preokret koji se dogodio sa sportom, dogodio se i s njenim formalnim obrazovanjem. Iako pri kraju svog doktorskog studija, odlučila je kompletno promijeniti temu i spojiti svoju prvu ljubav - književnost s novootkrivenom strašću – sportom. Istraživanje i pisanje doktorske disertacije na temu „Hrvatska sportska periodika“,

unatoč odluci da formalno ne doktorira, oblikovalo ju je u njenom daljnjem nastojanju stvaranja na ovom području u kojem se književnost i sport može, pokazala je, spojiti i bez nametnutih granica znanosti i formalnosti.

Ovo mi je znanstveno istraživanje dalo širinu. Proučavajući dulje vrijeme, čitajući i listajući cjelokupni periodički i publicistički korpus vezan za sport u Hrvatskoj (pa i šire) uočila sam vlastite komparativne prednosti i posebnosti koje dalje razvijam. Kad pišem o sportu nastojim ispuniti očekivanja onih koji su akteri te povijesti, koji su je kreirali, ali je ujedno uobličiti na način da je „s guštom“ pročitaju i oni koje sport ne zanima, koji nikad inače o tom sportu ili klubu ne bi čitali. Dakle, sportsku povijest pišem populistički, ne donosim samo statistiku, rezultate, šture podatke kroz nabranjanja. Koristim se raznim književnim oblicima od crtice i anegdote, legende, kratke priče do diskurzivnih oblika kao što su dnevници, putopisi i romansirane biografije nastojeći sve oku ugodno urednički upakirati kako bi provociralo čitatelja i pružilo mu ugodu.

Ovakav pristup književno-sportskom, ali i svakom drugom zadatku koji je život pred nju stavio, za rezultat ima jedinstven i poseban produkt, stvoren s mnoštvom emocija i izuzetno napornim i temeljitim radom.

Desetak godina nakon objavljivanja prve monografije, od prvog njenog upliva u svijet sporta u Splitu dogodilo se, slobodno možemo kazati, čudo. U rujnu 2009. Herci je pozvana da postane članica **Komisije za povijest sporta Splitskog saveza sportova**. Prva žena otkada Komisija postoji, još od sedamdesetih godina. Članstvo u Komisiji donijelo je

nova prijateljstva a samim time i nove ideje. **Robert Kučić**, čovjek koji je u sportu cijeloga života, koji je bio na svim važnim funkcijama i položajima krucijalnim za svijet sporta, predložio je jednog dana vrijednoj književnici da napiše knjigu o – splitskim sportašicama. Ženama u sportu.

Iako je ideja isti trenutak kada je izgovorena Herci bila izuzetno privlačna, nije se htjela zaletjeti u realizaciju, već je punih godinu i pol dana pomno promišljala o strategiji, načinu na koji ta knjiga treba izgledati, pristupu sportašicama, njihovim životnim i sportskim snovima i ostvarenjima, o formatu, stilu, ruhu.. Nakon dugotrajnih dilema, temi je na kraju pristupila onako kako joj najbolje ide – srcem. Sve sportske rezultate, sportsku terminologiju, kronologiju, sve naizgled suhoparne brojke i statistike Herci je s lakoćom i jednostavnošću pretvorila u individualne emotivne priče, u priče o ostvarenim snovima, u životne priče. Njeno je 'pero' omogućilo čitateljima uvid u svijet iza kulisa, iza natjecanja i kupova, liga i saveza, rezultata koje su te žene osvajale skromno, samozatajno, bez parada i kiča, izvojevajući pobjede koje su bile jednako značajne za svijet sporta, kao i za društvo u kojem su živjele i u kojem žive.

Tijekom istraživanja, prigodom više od stotinu intervjuva, Herci je ušla u domove i srca žena značajnih za splitski sport, kao i njihovih obitelji, prijatelja, potomaka. I svakoj je priči pristupila jednako znatiželjno, jednako toplo, s jednakom pažnjom. *Upoznala sam mnoštvo žena o kojima sam pisala i one su nerijetko samozatajne i skromne, često nesvjesne svoje uloge u povijesti, u sportu, u društvu. Nakon stoljetne civilizacijske ignoriranosti među*

židovima obitelji o čijem je održanju skrbila daleko od očiju javnosti kroz sport su žene započele svoju društvenu afirmaciju. Sportski tereni tijekom XX. stoljeća postaju „arene“ na kojima su žene dokazivale jednake mogućnosti, pomicala granice i na kojima je jasno vidljiva evolucija njihovog društvenog položaja. Ovo je knjiga o Splitu, o sportu i sportašicama, ali iznad svega ovo je posveta ženama koje su ispisale povijest ovoga grada.

Knjiga **Heroine splitskoga sporta : Ženska strana medalje**, u svom urednički nesvakidašnjem ruhu u formi časopisa, lako razumljivog i čitkog, najveća je oda i najveća HVALA ženama u povijesti i sadašnjosti splitskog sporta, ženama koje su kroz sport mijenjale društvo, stvarale podlogu za ravnopravnost spolova i rodova, borile se za ženska prava, kreirale osobnim snagama kvalitetnije društvo.

Ada Reić

Foto: Toni Brnović

STIPE MANDALINIĆ

http://www.wikiwand.com/hr/stipe_mandalinić

Osjećaj na Svjetskom prvenstvu je bio nevjerojatan; sve te vrhunske igrače ranije sam gledao na TV-u, a sada pucam na gol Omeyeru..

Tek s petnaest je počeo igrati rukomet, a već sa sedamnaest zaigrao je za prvu ekipu, bio je dio reprezentacije na Svjetskom prvenstvu u Španjolskoj, pucao je na gol velikom Thierryu Omeyeru a njegova lopta postiže brzinu od 113 kilometara na sat!

Za AS nam je o profesionalnom i privatnom životu pričao **Stipe Mandalinić**, vrhunski rukometaš, jedan od najvećih europskih talenata na poziciji lijevog vanjskog, koji je unatoč svim sportskim uspjesima i rezultatima, kao i slavi koju je stekao, ostao isti.

Uspoređuješ li Split i Zagreb, što ti nedostaje? Kako te doživljavaju tvoji Splitsani i splitska publika?

Srce uvijek vuče Splitu, ali gore se sve odvija, Zagreb je pogodniji za život, a srce vuče kući. Nedostaje mi društvo i obitelj i sve, ali pronašao sam prijatelje i u Zagrebu. Imam nekoliko prijatelja koji su pravi, koji se prema meni uvijek isto ponašaju bez obzira na sve i uvijek su mi podrška. Split je oduvijek sportski grad pa se sportski uspjesi nekako više ni ne cijene toliko, ne gledaju to kao drugi, praktički je postalo normalno.

Nedostaje li ti nekada običan život?

Nedostaje mi u nekim trenucima...Nekad stojim doma, a svi su vanka, oni se zabavljaju i rado bih bio s njima, ali znam da ne smijem, trening je u 5 i pol, to su napori i ne mogu si priuštiti izlazak. Ima trenutaka i kada postanem jako nostalgičan, kada se umorim od rukometa i kada ne mogu ni čuti za njega, dođe mi da se opustim s prijateljima, da zaroštiljam. Ali to je i ljubav i posao i valjda je tako u svemu što radiš. Nekad se zasitiš, ali onda ubrzo iznova uživaš.

Kako je išla tvoja rukometna kronologija?

Rukomet sam počeo igrati u Splitu, klub **Split** je bio prvi, imali su puno dobrih igrača, pa sam otišao u **Kman Kacunar**. U Split je došao **Boško Balić** i tražio od kluba da me vrati, no kako sam bio registriran tražili su odštetu za mene. Split me nije htio dati pa je Balić osobno iz džepa dao novce da dođem igrati te me osobno trenirao.

Nakon toga sam na poziv **Zorana Mikulića** došao u Ljubuški i zaigrao za prvu ekipu. Imao sam tada otprilike sedamnaest, ekipa je bila prva liga, ali svaki izlazak na teren za mene je bio čudan, igrao se ozbiljan rukomet gdje su svi bili jači i viši od mene. Sa sedamnaest godina doći u novi grad je bio pravi izazov. Nema prijatelja, nema matere da ti kuva... ali snašao sam se brzo. Iako je njoj bilo najteže, prva tri mjeseca je bilo intenzivno učenje kuhanja s moje strane i plaća s njene..

Nakon toga sam dobio poziv od **RK Karlovac** i dvije sam godine igrao tamo. Karlovac je ozbiljan klub, neprestano su dovodili pojačanja, jako se dobro radilo s mladima, zaista od njih rade vrhunske igrače. Koliko god mi je u Splitu pomogao Boško, toliko mi je Karlovac pomogao da vidim gdje sam u rukometu i koliko napredujem. Iako sam bio najmlađi igrač stariji su me jako dobro primili. Dali su mi nadimak Štef i primili me kao ravnopravnog člana tima. Imao sam slobodu da igram, da griješim, da uvidim svoje pogreške, i to je jedini i najbolji način da se razvijaš. Nakon dvije sezone igranja u Karlovcu uslijedio je poziv iz **Zagreba**. To je za mene bio pravi šok, veliki klub, veliko ime u Europi, zaista se tome nisam nadao. Nakon pregovora ostvarili smo dogovor da krajem sezone prijeđem u Zagreb.

Kako izgledaju pregovori, kakav je osjećaj kada te netko 'kupuje'?

Osjećaj kad te netko kupuje je neobičan, osjećaš kao da nešto vrijediš, a istovremeno shvatiš da to funkcionira kao svojevrsno pazarenje. Najprije ti ponude ugovor a onda pregovori traju danima. Krajem devetnaeste godine počeo sam igrati za Zagreb, a ugovor je potpisan na četiri godine.

Jesi li imao rukometnog idola?

Idol mi je bio **Lacković**, pratio sam njega i tako nekako krenuo. Tek sam s petnaest godina počeo igrati rukomet. U početku sam bio golman, no kad su vidjeli da imam jak šut počeo sam igrati na poziciji lijevog vanjskog. Lacković je igrač kojem sam se oduvijek divio i s vremenom se ispostavilo da smo slični, najprije po građi, zatim po stilu igre. Često me s njim uspoređuju čime se ponosim jer zaista ima strašan skok i jak šut.

Često se za rukomet kaže da je mnogo opasniji nego što na prvu izgleda?

Rukomet je mješavina boksa, juda, hrvanja, svega. Ima ozljeda, često se ne igra fer, sudac ne može sve vidjeti, ima prljavih poteza a najčešće je na udaru pivot. Često se događa da imaš modricu a da ni ne znaš kako ni od koga si je zaradio. Igraš takav sport gdje su ozljede normalna stvar, gdje je velik postotak ozljeda. Sve je to rizik koji svi preuzimamo. Ako se gadnije ozlijedim ne mogu nastaviti s igranjem, a rukomet je moj posao.

Odgovara li ti život pod povećalom medija?

Medijska pažnja mi ne paše, moram paziti na sve što radim, nije mi prirodno i nisam sklon prevelikoj pažnji.

Sportski san?

San mi je igrati u Njemačkoj ligi, to je baš liga za mene. Imam urođen jak šut i skok, a oni jako cijene strane šutere i Run&gun. Ipak, najveći sportski san su Olimpijske igre u Rio de Janeiru. Privatni san je imati obitelj i biti sretan.

Dnevni ritam treninga?

Trening je od 10 do 11.45 pa ponovno od 17.30 do 19 h. Utakmice se odvijaju subotom od 18 do 22 h. U fazi priprema za sezonu trening se održava tri puta dnevno.

U samo nekoliko godina treniranja zaigrao si na Svjetskom prvenstvu?

Prvi put sam zaigrao za seniorsku službenu reprezentaciju za Svjetsko prvenstvo u Španjolskoj

gdje smo osvojili brončanu medalju. Osjećaj je bio nevjerojatan. Svi ti vrhunski igrači koje sam ranije gledao na TV-u a sada odjednom pucam na gol **Omeyeru**..

Rituali i motivacija prije izlaska na teren?

Prije utakmice Tonči uvijek odradi motivacijski sastanak koji je jako emotivan, mi smo svi obitelj, prijatelji, tim i kada nas on motivira svaki put se iznova naježimo prije izlaska na teren. Taj mi je motivacijski dio jako bitan, a neke rituale i običaje prije utakmice nemam.

Trenutak kojega se najradije sjetiš?

Kada me brat Ante, koji mi je velika podrška, nazvao nakon utakmice na Svjetskom prvenstvu i rekao 'Brate ne mogu virovat da te gledam na TV, a do jučer si sa mnom kopao'.

Recept za uspjeh?

Skromnost i upornost. I u sportu i životu – isto je. Neće se kuća sama podignuti, ne možeš ležati i uspjeti. Skromnost je vrlina, nije me sve ovo skupa puno promijenilo, postigao sam sve svojim radom i upornošću, no nemam potrebu uzdizati se iznad ikoga.

Sport koji nikada ne bi mogao igrati?

Pamtim sebe kao hiperaktivno dijete, išao sam na sve moguće sportove, ali sport kojega nikada ne bih mogao igrati je hokej. Nema šanse da bi uspio stati na klizaljke.

Što bi najprije uradio kada bi prestao igrati rukomet?

Najprije bih pozvao ekipu na druženje i guštali bi do jutra. Išao bi na odmor, na put, neki kruzer možda. Skočio bih s padobranom. U svakom slučaju, radio bih gluposti koje si sad ne mogu priuštiti.

Rukomet u RH?

Rukomet u Hrvatskoj je jako pao, prije je bilo klubova u ligi, svojevremeno je šest klubova prijetilo Zagrebu a sad mu nema tko parirati. Ali situacija nije kod nas posebno drugačija od ukupne, svjetske situacije. Ako je društvo u krizi, u krizi je i sport. Nema ulaganja.

Ženski rukomet?

Hrabro.

Ada Reić

NOVI NEVJEROJATNI POTHVAT MISLAVA MIRONOVIĆA!

Ako se na iznenađenja može naviknuti, od Mislava Mironovića već smo navikli očekivati neočekivano. U svom novom projektu odlučio se „uživo“ rekreirati jedan od najpoznatijih logotipa na svijetu, kombinirajući biciklističke trikove i zalazak sunca. Ništa vam nije jasno? Čitajte dalje.

Mislav Mironović najbolji je hrvatski i jedan od najboljih svjetskih *mountain bike freeride* vozača. Nabrajati njegove uspjehe i postignuća moglo bi se u nedogled. Reći ćemo samo: zahvaljujući ogromnom talentu i nevjerojatoj snazi volje uspio je naizgled nemoguće – na biciklu se iz Hrvatske probiti u svijet i profesionalno se baviti ekstremnim biciklizmom na svjetskoj razini.

S obzirom na posao kojim se bavi, Mislavu prednost daje i to što je zaljubljenik u fotografiju i snimanje pa često imamo prilike vidjeti njegove izvrsne fotke s vlastitih nastupa. Kaže da bi bilo šteta ne zabilježiti sve trikove i umijeće vožnje. Vjerojatno je zahvaljujući istančanom osjećaju za vizualno Mislav i došao na ideju za svoj najnoviji projekt – Red Bull Sunflips. O čemu je riječ?

„Gledao sam logo Red Bulla proteklih 14 godina. To je tako sjajan logo, predstavlja energiju na najbolji način. Dok sam uvježbavao salto naprijed i gledao snimke svojih skokova, shvatio sam da je moje tijelo u istom položaju kao i bikovi na logotipu – stopala na pedalama, položaj leđa i ruku... Tako sam došao na ideju! Želio sam da dva vozača jedan nasuprot drugoga izvedu frontflip sa zalazećim suncem između sebe. Bio je to savršen primjer energije logotipa.“, kaže Mislav.

Dakako, cilj nije bio samo izvesti skok, već i zabilježiti taj trenutak na fotografiji. Mislav nije

gubio vrijeme. Organizirao je tvrtku DOK-ING za izgradnju skakaonice i pozvao svog dobrog prijatelja, biciklista Syzmona Godzieka da s njim izvede skok. Syzmon je pristao i preostalo je još pronaći savršen zalazak sunca, a taj se zalazak nalazio – gdje drugo nego u Hrvatskoj, i to u Osijeku.

No, postojao je jedan mali problem. „Pomalo sam zazirao od izvođenja frontflipa jer sam prije nekoliko godina izvođeci ga doživio težak pad. Nekoliko puta sam ga napravio na takozvanom safe jumpu koji ima mekši doskok, no zemlja je ipak zemlja.“, otkriva Mislav.

Također, veliki je izazov bio uskladiti poziciju kamere, dvojicu vozača u skoku, visinu i sunce

Foto: Tomislav Može: Red Bull Content pool.

koje se stalno pomjera, sve to u 15 minuta. Izgradili su dvostranu skakaonicu, kojoj je ispočetka nedostajalo brzine, ali uspjeli su je ubrzati i dobiti savršene uvjete. Zalazak sunca bio je jasan i vidljiv. Mislav je uzeo zalet i izveo svoj prvi frontflip na zemljanoj podlozi u karijeri, a potom i drugi. Treći je pokušao izvesti istodobno sa Syzmonom i tad su znali da će te večeri morati izvesti oko 20 skokova jer je za postizanje savršenog trenutka bila potrebna točnost koja se mjeri milisekundama. Skok za skokom, sunce je zalazilo, a oni su pokušavali dobiti savršenu fotografiju. I uspjeli su!

„Još jednom sam uspio ostvariti ono što želim! To me čini neizmjereno sretnim! Bilo je sjajno vidjeti završni proizvod moje mašte, posebno kad znam koliko je dugotrajan bio proces.“

Fotografije i intervju s Mislavom već je objavio čuveni američki biciklistički časopis Decline, u kojem su više nego impresionirani onim što je napravio. A od Mislava očekujemo... pa, neočekivano, što drugo?

Tekst: Red Bull,
fotografije: Tomislav Može, Red Bull Content pool.

Foto: Mislav Mironović:
Red Bull Content pool.

Foto: Stephan Bednaic:
Mislav Mironović

INTERVJU:

NAJBOLJI VOZAČ MOUNTAIN BIKEA U HRVATSKOJ, STUDENT ASPIRE!

Ključ uspjeha je jednostavan: odredi cilj, ono što želiš i ne zaustavljaj se dok ga ne ostvariš!

1. Kako si se odlučio baviti ovim sportom?

Vozio sam bicikl kao i svako drugo dijete, ali s obzirom da sam trenirao gimnastiku šest godina imao sam potrebu za akrobacijama i tako sam povezao bicikl i gimnastiku.

2. Kako izgleda tvoj svakodnevni dan?

Ujutro ranije dizanje i svako jutro ocijedim par naranača nakon čega slijedi trčanje ili vožnja biciklom pa doručak pa obavljanje poslovnih mailova i sastanaka te na kraju večeri trening, bilo to gimnastika, bicikl, joga ili vježbanje u sobi i na kraju dana knjiga, film, spavanje.

3. Smatraš li da nešto žrtvuješ radi sporta?

Mislim da je kod žrtve sve stvar prioriteta, ja osobno ne žrtvujem ništa, eventualno bih tu napomenuo tijelo, ali puno je zdravije da se čovjek bavi sportom i ponekad ozlijedi nego da se ne bavi sportom iz razloga što se boji ozljeda.

4. Koliko si često na putu?

Uz ovaj sport puno se putuje, bilo je više putovanja dok sam se aktivno natjecao jer je onda svaki vikend bio rezerviran za natjecanja, danas radim samo projekte koji isto zahtijevaju život iz torbe.

5. Koliko su česte ozljede u ovom sportu?

Ozljede su dio ovog sporta, ali sve ovisi koliko je čovjek spreman i bitno je da ne prelazi preko svojih granica jer onda je ozljeda neizbježna prije

ili kasnije. Ako se pametno pristupi i uči korak po korak, onda su ozljede jako rijetka stvar.

6. Čime se sve baviš osim sportom?

Volim fotografiju i film tako da ponekad fotografiram, snimam te montiram filmove.

7. Kako si pronalazio svoje sponzore?

Neki sponzori su pronašli mene kao sto je *Red Bull*, *Go pro*, dok sam se za ostale izborio sam kroz razne prezentacije gdje sam se trudio pokazati tko sam, što radim i što planiram raditi, tako sam, na primjer, za tvornicu bicikala *Norco* godinu i pol slao mailove i dokazivao da posjedujem kvalitetu sportaša kakvog oni traže, to je bila prava borba, ali sam uspio u tome.

8. Što bi poručio mladim naraštajima koji se bave mountain bikeom?

Preporučio bih im da samo odrede ciljeve, ono što žele i da ne staju dok ih ne ostvare. Ako je to na kraju samo zabava, neka se samo zabavljaju, voze i šire svijest o ovom predivnom sportu.

9. Zašto si odlučio upisati Aspire?

Prije Aspire sam bio student Kineziološkog fakulteta uz kojeg nisam nikako mogao uskladiti sport i fakultet zbog dugih i čestih putovanja. Aspira mi je omogućila da se kvalitetno bavim sportom i organizirano studiram.

Ema Bago

SANJKE NA BOB STAZI

120 KILOMETARA NA SAT

Majci sam jednom poslala CD sa snimkama najgorih padova na stazi i napisala u poruci - Ovako ti ja, majko, sanjкам! A ona je nije mogla pogledati od šoka.

Ako vam je prva asocijacija na sanjke bajkoviti starac s bijelom bradom i svojim četveronožnim prijateljima ili radostan dječji smijeh tijekom zimskih radosti, ova će vam priča promijeniti takvu sliku, a krv u žilama će vam se slediti baš poput bob staze po kojoj ove sanjke jure.

120 kilometara na sat, minimalna oprema, hrabro srce i jedna mantra – budi brz i ostani živ – ovo je priča **Eme Bago**, mlade Splitske koju su sanjke odvele i do Olimpijskih igara.

vidjela skijanje na televiziji, odmah bih okrenula program jer mi se to stvarno nije gledalo, bilo mi je predosadno. A sad mi je fora gledati skijanje, sanjkanje, skijaške skokove, uživam u svemu jer sam u Innsbrucku 2012. na Juniorskim Olimpijskim igrama upoznala mnogo ljudi iz različitih zimskih sportova i ostala u bliskom kontaktu sa svima njima i nakon prekida sanjkaške karijere.

Kako i gdje si trenirala, tko su bili tvoji treneri? Poznaješ li još Splitske koje se profesionalno bave sanjkanjem?

Kako i kad si se počela baviti sanjkanjem?

Sanjkanjem sam se počela baviti kad sam imala 16 godina. U početku sam ovaj sport zamišljala potpuno drugačijim od onog na što sam naletjela kasnije. Zamišljala sam sanjkanje na nekom snježnom brdu i za vrijeme dok snijeg pada, a na kraju dobijem sanjkanje na ledu, a kad snijeg pada - sanjkanje je odgođeno! Nikada prije nisam čula za ovaj sport, ali imam neko sjećanje u glavi kada sam još bila dijete, da sam gledala neku snimku sanjkaša s Olimpijskih igara i da mi je reakcija bila „Kako netko može ovo trenirati, pa ovo je strašno!“

Jesi li (bila) ljubiteljica zimskih sportova?

Ne. Snijeg sam voljela samo iz razloga što je to bilo nešto što nikad u životu nisam doživjela. Kad bih

Trenirala sam svaki dan u teretani, svako jutro bih trčala i pripremala se za nadolazeću sezonu. Kad bi sezona krenula, bila sam odsutna po 4-5 mjeseci, jer bi putovala u zemlje gdje ima bob staze i snijega, a Split, kao ni ostatak Hrvatske, nema ni jednu takvu stazu što je prava šteta jer mislim da bi bilo dosta zainteresiranih za ovaj sport. Sa mnom je trenirala još jedna Splitska, Petra Petko. Ona i ja smo kroz sve zajedno prolazile, čak smo se i plasirale na Juniorske OI zajedno i ostale smo jako bliske. U reprezentaciji još stoji jedna seniorka Daria Obratov koja ima najbolje rezultate. Još nije ostvarila svoj san odlaska na Olimpijske igre, ali vjerujem da će otići na iduće! Sanjkanje te jednostavno veže za sve te ljude, zemlje, moraš ga zavoljeti. S obzirom na mali broj zainteresiranih, od 2013. godine spojio se Balkan program; Hrvatska, Slovenija i Bosna i Hercegovina u jednoj skupini, pa smo brojniji. Trener nam je bio

bobista Ivan Šola koji bi bio s nama na putovanjima zajedno uz direktora Tonča Čizmića koji su nam bili od velike pomoći. Ponekad nisu bili u mogućnosti putovati s nama, ali bi komunicirali s njima preko skypea, davali bi nam savjete kako proći neku krivinu, ohrabrivali nas i podržavali. Također, uz nas su često bili i treneri iz drugih zemalja koji bi rado uskočili kad nam zatreba pomoć.

Kako izgleda trening sanjkanja na ledu?

Trening traje cijeli dan. Buđenje u 06.00, doručak u 06.30, polazak na trening u 07.15, zagrijavanje do 10.00 (najbitnije), zatim su spustovi do nekih 14.00, odlazak u hotel na ručak, odmor do 17.00, zatim večera pa ponovo odlazak na trening na stazu. Gotovi smo u 20.00, odemo na večeru i poslije večere obavezno brusimo sanjke za idući dan, što traje sat vremena, a nekada se i oduži ako je nastao neki problem sa sanjkama. Naravno, ovo se sve odvija u nekoj stranoj zemlji, najčešće u Austriji, jer u Splitu ni u Hrvatskoj nema nikakvih bob staza, a ni uvjeta za napraviti ijednu.

Fizička sprema u ovom sportu je najpotrebnija, ako si u dobroj kondiciji sve što je potrebno jest spustiti se i uživati u vožnji, jer ti je onda upravljanje sanjkama lako i jednostavno. Rijetko tko je sposoban upravljati pod G silom koja vlada za vrijeme vožnje, zato treba biti skoncentriran i usredotočen na vožnju, ne smiješ ni sekund u pomisliti na neku drugu stvar ili pomaknuti pogled put gledatelja. Sve što treba jest biti skoncentriran tih 45-60 sekundi vožnje i pokušati ne slomiti nešto do dolje.

Koja su pravila natjecanja? Kakvu brzinu postižeš? Koliko je duga staza? Kakva je oprema?

Pravila nekih baš i nema; imaš start poziciju, odgurneš se što jače da kreneš što brže, pratiš krivine ramenima i zglobovima nogu, te pokretima glavom, a i pogledom! I na kraj ćeš doći sigurno. A jedino pravilo je BUDI BRZ! Dostiže se brzina i do 120 km/h, barem je to najveća brzina koju sam ja postigla, muškarci znaju doseći i do 150 km/h. Brzine su ogromne, a oprema je jako skromna. Što tanje odijelo, kaciga, vizir i papučice koje su napravljene tako da ti daju na brzini,

rukavice s bodljama na prstima za start i, naravno, sanjke. Ja sam uvijek ispod odijela imala štitnike za zglobove, mada me to činilo sporijom, ali sigurnijom, dok su neki ispod odijela imali i utege kako bi bili brži. Utezi imaju granice koje ovisi o težini sportaša, a najviše možeš staviti osam kila utega.

Jesi li se ikad gadnije ozlijedila ili sve ostaje 'samo' na modricama?

Na dan bude po šest spustova. U jednom sam danu znala doći po tri puta do cilja, a nekad bi se potrefio dobar dan pa bih uspjela i svih šest puta stići. Češći scenarij je bio da bih se iskrenula i zaradila modricu zasluženu zbog neke glupe pogreške. Jednom sam se gadnije ozlijedila, popucale su mi tetive na Ahilovoj peti i nisam mogla trenirati tri mjeseca. I onda sve ispočetka. No modrice su normalna stvar, one se javljaju i od nošenja sanjki od cilja do kombija koji nas vozi natrag na start, jer sanjke imaju 30 kila, neke i više, a nosimo ih naslonjene na kuk. Ipak, curama je uvijek bilo lakše, jer se često nađe neki kavalir koji bi ponio i naše sanjke, no kad trebaš prijeći dug put sama sa sanjkama, navikneš se. I kuk se navikne☺

Što te najviše privlači u sanjkanju?

Putovanja. Godišnje smo putovali u četiri, pet zemalja gdje smo upoznali drage ljude. Upoznavanje s puno ljudi iz različitih dijelova svijeta. Eto, da ne ostane samo na društvenom životu, voljela sam i onaj adrenalin koji bi u mene skočio prije samog starta i za vrijeme vožnje, jednostavno želiš brže i bolje i kraj!

Smatraš li sanjkanje opasnim sportom?

Sanjkanje je vrlo opasan sport. Na Olimpijskim igrama u Vancouveru jedan sportaš je poginuo za vrijeme utrke, što znači ni da smrt nije nemoguća, a ozljede se kreću od oteklina do ozljeda nogu i glave. Brzina kretanja sanjki po zaleđenoj stazi je velika, poput vožnje motorom po cesti, stoga je i opasnost slična.

Sudjelovala si na Juniorskim Zimskim OI...

Definitivno najbolje iskustvo moga života! Rezultati su iskreno bezvezni, 23. mjesto nije nešto za pohvalu, ali ja sam došla na OI, sudjelovala sam u trci, bila sam dio svega toga, probala sam druge zimske sportove koje inače ne bih imala priliku probati, tako da sam jako zadovoljna svim skupa.

Staza mi je bila poznata, jer u sanjkanju staze ostaju iste, ne izmjenjuju se kao u skijanju. Ova staza sa OI je bila dosta lagana, ujedno i moja najdraža. Ekipe je nezamjenjiva, bilo je petoro Hrvata iz različitih sportova; hokej, skijaško trčanje, sanjkanje i skijanje, te snowboard. Družili smo se mnogo i s ekipom iz drugih zemalja i redovito se čujemo te se zajedno prisjećamo trenutaka koje smo proveli tih deset dana u Austriji. Najviše pamtim zabave koje su bile organizirane za nas sportaše. Dvorana u kojoj smo jeli navečer bi se ispraznila i ostali bismo se zabavljati. Zadnja je večer bila tematska i slušao se hip-hop, a kako sam se ranije bavila hip-hopom pokazala sam im nakratko što znam i zaslužila veliki pljesak, atmosfera je bila odlična.

Kad sam bila na zadnjem natjecanju u Austriji dobila sam vijest da sam se kvalificirala za Juniorske OI i taj osjećaj – neopisivo.

Nedostaju li ti natjecanja i tvoj nekadašnji san – Pjong Čang?

Pjong Čang mi je bio cilj dok nisam upisala fakultet i shvatila da mi je edukacija najbitnija trenutno, tako da je sanjkanje u ovom trenutku prošlost. Onaj san koji sam željela sam i ostvarila, a to su Juniorske OI. Ponosna sam jer sam uspjela nešto što je malo tko napravio od mojih vršnjaka, a sad je vrijeme da se okrenem učenju i budućoj karijeri. Ako me sanjkanje ikad u životu opet dopadne, bit ću sretna još jednom spustiti se niz stazu.

Kako je tvoja obitelj gledala na bavljenje sanjkanjem? Jesu li se tresli prije svakog natjecanja ili su s vremenom 'oguglali'?

Uff, malo je reći da su se tresli prije svakog natjecanja. Majka zove konstantno „Čuvaj mi se Ema, ne igray na brzinu, dođi samo ti meni do cilja i svi sretni i zadovoljni“, a ne zna majka da je Emi cilj postići što veću brzinu čisto zbog svog gušta. Otac me je i uveo u sve to, on je, mogu reći, lud koliko i ja, puno mi je puta davao savjete kako da povećam brzinu, nekoć je sam bio sportaš, tako da ima natjecateljski duh, pa mu je u krvi da me savjetuje i podupire. Majci sam jednom poslala CD sa snimkama najgorih padova

na stazi i napisala u poruci „Ovako ti ja, majko, sanjkam....“, poslije toga sam primila njenu poruku da je to previše, da nije mogla ni minutu pogledati te da će ocu očitati bukvicu u što me uvalio. Sada kada više nisam u tome, puno je mirnija. A i eto – preživjela sam.

Opiši malo iskustvo vožnje, kako si se pripremala, kako si se smirivala?

Prije starta je uvijek tišina u svlačionici, a sportaši oponašaju vožnju u glavi; zamišljaju stazu i prolazak kroz krivine. Uvijek sam imala tremu prije starta pa bih istresla noge, ruke, udisaji, izdisaji i smirila se nekako. Ponekad bih još osjetila napetost u vožnji, ali na pola staze prođe i to. Onda se lijepo opustiš u ležećem položaju i sve o čemu razmišljaš je iduća krivina; kako se ponašati, kako reagirati. Na određenim dijelovima staze sanjke se ubrzavaju, što si više ispružen brzina je veća. Usporava se na način da se noge spuste na led i malo po malo se vraćaš u sjedeći položaj i sanjke uspore. Na kraju staze uvijek je uzbrdica pa se brzina smanji prirodno, a sanjke se u nekim slučajevima i same od sebe zaustave.

Koje su tvoje namjere nakon fakulteta? Jesi li se privikla na život u Dubrovniku, imaš li namjere nakon faksa ići u inozemstvo?

Život u Dubrovniku me naučio samostalnosti, ne ovisim ni o kome, svoj sam čovjek, iako je teže nego šta sam mislila, ali isplati se mučiti cijelu zimu da bi samo otplatio stanarinu i ne ostane ti ništa, osim za hranu. Što se tiče fakulteta i odlaska u inozemstvo imam namjere otići van Hrvatske i prije nego završim fakultet. Nisam sigurna da će drugdje biti puno bolja situacija nego u Hrvatskoj, ali šteta bi bila da ne iskoristim priliku i probam nešto novo, pa što ispadne. Pravac London – moji snovi.

S obzirom na sve tvoje ambicije, planove i postignuća, kako gledaš na svoje vršnjake, svoju generaciju?

Mladi danas previše piju, puše i provode vrijeme za kompjuterom. Osobno nemam internet u stanu i to mi ni najmanje ne smeta, a u pravilu je to prvo pitanje koje me prijatelji pitaju kada svrate i komentiraju kako bez interneta ne bi mogli živjeti. To me čak pomalo i ljuti. Pa nitko od nas ne bi preživio tri dana u prašumi na pustom otoku, glupo - ali istinito.

Ada Reić

SPUST BICIKLOM SA VAGANSKOG VRHA

Kako izgleda bicikliranje na Velebitu?

„Mic je nabio luđački tempo, izabirao još luđe putanje, ali sam ga pratio bez oklijevanja. Ako prođe on, prođem i ja’..

Sve je krenulo kao De5tr0yerovala natuknica kako je u planu uspon na **Vaganski vrh** kada nakratko dođe u Hrvatsku. Rutu je isplanirao Nik, tako da nije bilo potrebe sumnjati kako će izlet biti vrhunski, pa me nije bilo potrebno više nagovarati. Ostalo je samo odrediti datum, staviti bike na auto i pravac Starigrad Paklenice.

Vremenska prognoza se uspješno poklopila s ostalim varijablama, a dogovor je bio u 08.00 ispred ulaza u Nacionalni park Paklenica kako bi imali dovoljno vremena popeti se do vrha i spustiti se dok ima sunca. Dok je ekipa iz Zagreba (De5tr0yer, elvis_again, Nik, the55mic) već bila na autocesti, ja sam tek stavljao bike i opremu na auto, opskrbio se krafnama i Colom da se malo razbudim (op.a. pokret je bio u 05.30) i lagano krenuo put Starigrada.

Dolazak u Starigrad je bio odlično tempiran, pa smo zajedno krenuli u skidanje bikeova s auta i opremanje za prvu etapu, pedaliranje iz Starigrada do Velikog Rujna.

Etapu dužine 15 kilometara južnim obroncima Velebita krenula je laganim tempom jer je trebalo čuvati snagu za daljnje pothvate koji su slijedili. Uspon je prosječnog

nagiba 10%, u početku asfaltiran, a kasnije makadam s betonskim sekcijama gdje se nagib povećavao preko 15%. Etapa je protekla bez problema, sve u zadanim vremenskim rokovima, s jednim zaustavljanjem kod crkvice Gospe od Rujna kako bi se opskrbili friškom vodom iz bunara za novu etapu.

Slijedila je etapa dužine 10 kilometara od Velikog Rujna, preko Stražbenice sve do Vaganskog vrha, koja ne bi bila pretjerano značajna da nije podrazumijevala da bikeove moramo staviti na leđa i nositi planinarskom stazom. Procijenjeno vrijeme uspona je 4 sata, poprilično zahtjevnom stazom. Cijelo vrijeme smo se divili prekrasnim prizorima po Velebitu, što je pomoglo da zaboravimo na muku koju podnosimo. Polagano smo gubili šumu iza sebe i dolazili do klasičnog dalmatinskog krša, što je dovelo do toga da smo bili izloženi buri, pa lagano ni predivni obzori ni reljefi nisu pomagali da zaboravimo na muku. Srećom, u blizini je bio planinarski dom Struge, gdje smo se stali odmoriti i napuniti baterije za ostatak uspona. To je bio i znak da smo prošli skoro dvije trećine puta i da imamo još sat, sat i pol uspona pred nama.

Nakon što smo se propisno obnovili, krenuli smo put vrha. Usputno zaustavljanje pokraj bunara za obnavljanje zaliha i nastavak istim tempom kako bi ispunili zadane vremenske robove. Prolazimo vrh za vrhom, s nadom da je svaki sljedeći Vaganski, ali patnji nikad kraja. Lagano se smijemo i pjevamo što je jedan od znakova umora, ali vrh je blizu i nema vremena za zaustavljanje. Putem srećemo manje planinarske skupine, prilično iznenađene činjenicom da nas pet *panjeva* nosi bicikle do vrha.

Na sami vrh smo kročili nešto poslije 14.30, što je značilo da smo u usponu proveli dobrih 6 i pol sati. Pogled je veličanstven, a sreća nikad veća kad smo shvatili da smo na vrhu i da je sada ostao samo spust. Čisti spust po tehnički zahtjevnim stazama treće najviše planine u Hrvatskoj. Na repertoaru je bilo punjenje baterija, potpuno ispražnjavanje zaliha koje smo ponijeli kako bi bili što lakši na spustu. Nakon malo slikavanja na vrhu, krenuli smo u opremanje za spust.

Nešto nakon 15 sati smo krenuli u spust od 20 kilometara s 1757m sve do razine mora. **Nik** je bio zadužen za dokumentiranje video-materijala, tako da smo **Mic**, **Destro** i ja mogli nesmetano uživati u spustu

na početku kolone. Provalije su se izmjenjivale malo s jedne, malo s druge strane, a krš svuda je rezultirao interesantnim preprekama i terenom.

Ubrzo smo se malo zamijenili u poretku i ja sam se našao iza Mica na početku kolone. Ne znam je li bilo do umora ili do nečeg drugog, ali sam se začudio kako smo prolazili različite rock gardene i prepreke, sve većom i većom brzinom. Mic je nabio luđački tempo, izabirao još luđe putanje, ali sam ga pratio bez oklijevanja. Ako prođe on, prođem i ja.

Staza je lagano postajala sve uža kako smo ulazili u šumu, kršu se pridružuju korijenja, pa smo se stali malo odmoriti kako bi se mogli skoncentrirati na teren. Ipak smo se već spuštali skoro dva sata s vrha. Ovaj put ja krećem sa samog početka kolone, iza mene je Mic, Nik snima, a Destro i Elvis laganini tempom prate. Sada sam ja trebao birati putanje, što nije bilo nimalo lako, pogotovo kroz *rock gardene* kojih se ne bi posramila ni World Cup staza, a brzina kojom smo sve to prolazili bila je iznenađujuće velika.

Brzina + rock gardeni = **snake bite**... srećom pred kraj, ali opet dovoljno da uništi svu zabavu. Nezgodno sam doskočio na jedan izbočeni kamen koji je uspio dentati felgu i snake bajtati gumu unatoč tubelessu. Mlijeko nije bilo u stanju zakrpati rupu na obodu (nove) gume, tako da nije bilo drugog lijeka nego staviti klasičnu zračnicu da se može nastaviti spust. Već je lagano počeo padati mrak, tako da je i to bio razlog za ubrzavanje samog postupka.

Sve sam na brzinu sredio i nastavljamo spust, ali smo već izgubili kontinuitet, a mišići su se ohladili i to je rezultiralo drugim snake biteom. Ovaj put je platio Nik, na brzinu je zamijenio zračnicu, pa smo nastavili još kilometar dva do planinarskog doma Paklenica što je značilo da smo završili spust planinarskom stazom i da nam je ostalo samo odvoziti kroz kanjon Paklenice do Starigrada.

Kraj automobila smo stigli u 20 sati, iscrpljeni, sretni, zbunjeni i tko zna što sve ne, nakon dvanaest sati avanture po Velebitu, ali i četiri sata tehnički zahtjevnog spusta koji ne oprašta greške. Greške na sreću nisu bile velike, pa smo prošli samo s pokojim **dentom** felge.

Još da se nije trebalo vratiti onako umoran u Split...

Zvonimir Stamenov

CAPOEIRA: IGRA, PLES, BORBA

Sve se u capoeiri nadopunjuje, nastavlja jedno na drugo. Ying na yang, pitanje na odgovor, izmicanje na udarac, kretnja na kretnju. Ona je kao umjetničko djelo koje još nije dovršeno a mi svi povlačimo neke svoje crte kistom.

Razgovor o capoeiri s najvećim splitskim zaljubljenicima u sve popularniju afro-brazilsku borilačku vještinu; Tomislav Kodžoman, Toni Bezić, Lucija Šalinović, Ines Tokić i Paula Vidaković pričaju za AS.

Što je capoeira, kako, gdje i kad je nastala?

Tomo: Capoeira je afro-brazilska borilačka vještina te kombinacija borbe, plesa, gimnastike, akrobatike, muzike, igre, komunikacije, folklora te filozofije koja je nastala između 15. i 16. stoljeća u Brazilu tijekom kolonijalnog razdoblja. Razvili su je afrički robovi na brazilskom tlu, zbog težnje za slobodom. Nastala je miješanjem afričke kulture koju su Afrikanci donijeli sa sobom na brazilsko tlo, jer su kultura, običaji, vjera i folklori sve što su mogli ponijeti sa sobom.

Koja je ideja, cilj i svrha capoeire?

Luce: Sloboda. Težnja za slobodom i za izražavanjem. Ona je kao umjetničko djelo koje još nije dovršeno a mi svi povlačimo neke svoje crte kistom.

Tomo: Ideja, cilj i svrha capoeire nije samo jačanje fizičkih sposobnosti nego i psihičkih, kada dođete na trening bitno je da se ugodno osjećate, naučite da

je samopoštovanje, kao i poštivanje drugih mnogo bitnije od izgleda i novca, bitno je upoznavati različite ljude i biti slobodni, ne osuđivati, bitno je izbrisati sve granice poput dobi, rase, spola.. Capoeira služi kao alat za postizanje nematerijalnih dobara koja će vas gurati kroz život.

Zašto baš capoeira?

Ines: Prvi put sam čula za capoeiru kada sam pogledala film „Only the Strong“. Nakon nekoliko godina sasvim slučajno saznala sam da postoji capoeira club u Splitu i počela se baviti time. Moj odgovor na *zašto* je jer mi se svidjelo što promiče nenasilje i potiče uzajamno poštovanje bez obzira

na sve različitosti. Također, capoeira je stvorena za svakoga i bilo tko može pronaći svoje mjesto u capoeiri.

Otkud capoeira u Splitu? Gdje se može učiti?

Tomo: Capoeira se pojavila u Splitu 2006. godine, ideja je krenula iz Zagreba gdje je već i postojala capoeira škola, i bio je cilj da se preseli u Split preko tadašnje članice **Jane Tustić** koja je u Splitu imala vlastiti prostor, koji se nalazio na Bačvicama. Danas se capoeira može učiti u prostorijama sportsko-rekreacijskog centra St-Kwan.

Jeli potrebna fizička sprema? Koje predispozicije osoba mora imati, ako mora?

Luce: Mnogi od nas nisu imali nikakve predispozicije ili fizičku spremu na početku. Naravno da one pomažu, ali to su treninzi kao i svaki drugi. Uz samo znanje vještine prirodno stečeš, kao i snagu i kondiciju da je izvodiš.

Tomo: Za capoeireu nisu potrebne nikakve fizičke predispozicije, sve što treba je volja, vrijeme i ljubav, a sve ostalo će samo doći s vremenom, garantiram.

Tko sve igra capoeiru?

Tomo: Pa svi koji su željni capoeire.. Ima jedna izreka u capoeiri koja kaže *Capoeira je za sve, al nisu svi za capoeiru*.. Ono što je najvažnije da ne postoje granice, tako da su svi i više nego dobrodošli igrati capoeiru.

Ima li capoeira svoja pravila, makar ona bila i ona nepisana, neformalna?

Tomo: Moglo bi se reći i da ima, ali više kao nekakve odrednice - iako ona znaju varirati u različitim capoeira grupama. Ali glavno je pravilo – trebaš imati poštovanja. Poštovanje prema učitelju, prema muzici i tradiciji, poštovanje prema starijem učeniku te poštovanje prema mlađem učeniku kojemu bi ti trebao biti nekakav uzor.

Na primjer ja kao voditelj učim svoje učenike da nikad ne ruše svog suigrača s ciljem da pokažu da su jači, nego da nauče što trebaju sljedeći put napraviti u danom momentu.

Utječe li capoeira na način života, životni stil, način razmišljanja, odnosa s ljudima?

Luce: Poprilično! Treninzi su mi postali vrhunac tjedna, počela sam zdravije živjeti, bolje prihvaćam nove ideje i lakše se odnosim s drugim ljudima. To je sve nešto što bi capoeirista trebao s vremenom razviti, uz poštovanje prema drugima i način komunikacije – u igri i pravom životu – bez pasivnosti ili nametanja.

Tomo: Capoeira itekako utječe na način života, jer je mogu usporediti sa životom. Ako u capoeiri padnem, da bih je mogao nastaviti igrati moram se dignuti, kao i u životu.

Kako vas je osobno capoeira promijenila?

Tomo: Kroz nju sam naučio poštivati više nego prije, naučio sam se boriti i cijeniti ono što imam, prije nikad nisam pjevao, a danas ne prođe minute a da ne zapjevam neku capoeira pjesmu

Gdje se sve može igrati capoeira i gdje ju je najljepše igrati?

Paula: Može se svugdje igrati, a najljepše je tamo di se svi osjećamo ugodno i opušteno. Nema određenog mjesta, ali neka mjesta zrače nekom energijom.

Koja je oprema potrebna za capoeiru?

Ines: Za capoeiru je potrebna samo pozitivna energija i volja. Inače su capoeiristi prepoznatljivi po bijelim hlačama i igra se bosih nogu. Bijelu boju u capoeiru je uveo mestre Bimba, poznata ličnost u capoeira povijesti, zaslužan za legaliziranje capoeire, a bijela je boja tu da „ispere“ sve negativne stavove o capoeiri predstavljajući čistoću i nevinost.

Koja je poruka koju igrači/plesači žele prenijeti?

Luce: To ovisi od osobe do osobe. Za mene vrijedi sljedeće, *Budi ono što jesi i uživaj u onome što voliš!* Svi na kraju izražavam sebe, ali kroz capoeiru je to nekako posebno. Jer se ne izražava samo jedna osoba. Izražava se muzički dio i dva igrača koji moraju učiniti neku smislenu komunikaciju. Svatko od njih iznosi dio sebe i to se na kraju spaja u neku posebnu cjelinu.

Pomaže li capoeira kada se osjećaš loše?

Luce: Dogodilo se puno puta da sam se osjećala loše i da mi se nije dalo na trening. Ali čim čujem muziku i vidim ekipu odmah mi srce malo zaigra. Nakon treninga se uvijek osjećam bolje. To je dio dana preko kojeg se odmorim i koji mi napuni baterije. Teško mi se riješiti osmijsa nakon nje.

Jeli capoeira natjecanje među igračima ili nadopunjavanje, zajedništvo? Stvara li se zajednički neka 'priča' ili svatko kroji neki svoj trenutak?

Luce: Capoeira nije natjecanje već se igrom stvara zajedništvo među igračima. Svatko ima svoju priču koju kroz pokrete priča drugima. Sve se u capoeiri nadopunjuje, nastavlja jedno na drugo. Ying na yang, pitanje na odgovor, izmicanje na udarac, kretnja na kretnju... Nije cilj biti najbolji ni pobijediti već nadmudriti svog suigrača i time mu ukazati njegove greške i naučiti ga nešto novo.

Ima li ozljeda u igranju?

Ines: Kao i u svakoj borilačkoj vještini, postoji opasnost od ozljeda. Osobno nisam imala nikakve ozljede do sada, a nadam se da će tako i ostati. Bitno je da se svaki pokret izvodi polako i s posebnom pozornošću pazeći na sebe ali i na druge.

Koja je uloga instrumenata, odnosno glazbe u capoeiri?

Luce: To je brazilski folklor. Kroz te pjesme oni čuvaj svoju kulturu, tradiciju, povijest... Danas je glazba neraskidivo vezana uz capoeiru. Osim što ona određuje kakvi se stil igre igra i kojom brzinom se capoeiriste kreću, ona daje energiju igračima. Poseban je to doživljaj u krugu kojem se igra. Sva pjesma i pljesak je upućena tebi i suigraču. Odmah se osjeti kad se netko priključi ili isključi iz toka... Odmah se mijenja tok igre. Bez glazbe capoeira ne bi bila tako posebna.

Uz instrumente se i pjeva, o kojim se pjesmama, tekstovima i riječima radi? Jeli se pjeva napamet ili iz srca ili...? Jeli bitno znati pjevati i imati sluha? Na kojem se jeziku pjeva i o čemu se pjeva?

Ines: Pjevaju se pjesme na portugalskom jeziku, a nastale su većinom u Brazilu. Pjesme su napisali zaljubljenici u capoeiru inspirirani raznim doživljajima. Teme su raznolike, govore o teškom životu u favelama, capoeira instrumentima i pokretima, pa čak i o ljubavi. Ima raznih vrsta pjesama koje se pjevaju uz različite prigode. Neke su za početak igre, neke za kraj, ali imaju i one koje se pjevaju kad se nešto određeno dogodi u igri ili kad želite izazvati igrače da nešto naprave. Dosta je važno slušati pjesme, dosta toga nam poručuju. Oni talentiraniji naravno mogu, izmisliti pjesme, raditi varijacije, izmijeniti tekst. Sluh nije toliko bitan. Važno je da se trudiš.

Prati li igra glazbu ili glazba igru?

Luce: Igra bi trebala poštovati ritam, ali je recipročno – nekad pjesma popratni situaciju iz igre, a nekad navodi igrače da promijene trenutnu situaciju u igri.

Ima mnogo instrumenata koji se sviraju u capoeiri. Evo nekoliko najpoznatijih:

Berimbau - vodeći instrument u capoeiri (*da, to je ono što podsjeća na luk i strijelu ;)* koji određuje kako će se igrati u *rodi* izvođenjem raznih ritmova koji mogu varirati od sporih pa do iznimno brzih. Berimbau je zapravo žičani instrument koji se pravi od drveta beribe iz Brazila. Osnovni dijelovi su: žica (*arame*), tikva (*cabasa*), kamen/novčić (*dobrao ili mueda*), štap (*baqueta*) i zvečka (*caxixi*).

Pandeiro - instrument koji dolazi iz Afrike, a ima bogat raspon tonova. Napravljen je od drveta i pokriven je kožom. Obično ima nekoliko metalnih dodataka koji podsjećaju na zvečke te time upotpunjuju zvuk. Koristi se kao prateći instrument u *rodi*, ali također i u *sambi*. Kao i berimbau, i pandeiro ima osnovni ritam te nekoliko varijacija.

Atabaque - veliki bubanj koji se koristi također u *rodi*. Osnovni ritam atabaque-a je jako sličan ritmu pandeira. Osnovne razlike su što osnovni ritam pandeira ima 3 takta, dok atabaque ima 4, te se svira objema rukama za razliku od pandeira.

A-go-go - instrument koji se sastoji od 2 metalna zvona, a zvuk se dobiva kada se po njima lupa sa metalnom udaraljkom. Osim u capoeira *rodi* učestalo se koristi u *sambi* i *maculeleu*.

Reco-reco - hmmm... izgleda kao drvena gratalica. Neki instrumenti su nastali baš u Brazilu, ali dosta ih je došlo ili vuče korijene iz Afrike i starih plemena tog kontinenta. Instrumenti se rade ručno te smo neke u grupi čak i sami izradili. Kao i svaki instrument kojeg želite naučiti svirati u početku izgleda teško, ali s vremenom i u jako kratko vrijeme možete savladati te instrumente, tako da baš i nije teško.

Ada Reić

Berimbau

Pandeiro

A-go-go

Reco-reco

JAKOV KUSIĆ I IGOR TOMIĆ CIJELI SVIJET NA DLANU

Couchsurfing domaćini ti s jedne strane omogućuje vilu, dvorac, ključeve od jaguara, a s druge strane život u kolibi ili šatoru u šumi. I od svakog od njih možeš nešto naučiti.

Nakon mjesec i nešto dana lutanja po Kostarici, Nikaragvi, El Salvadoru, Gvatemali i Meksiku, penjanja po pustim vulkanima u Kostarici, lutanju po kišnim šumama, pijane vožnje broda po Nikaragvanskom jezeru, kupanju u istom u strahu od krokodila, prejedanja i opijanja za nikakve pare u Nikaragvi, ali i brojnih rasprava o povijesti i politici, penjanja na vulkan konjima, spašavanja Kusića od zatvora u Gvatemali, sudjelovanja u prosvjedu 1000 Gvatemalaca sa mačetama i drvenim batinama na sjeveru Gvatemale, prelaska u Meksiko preko rijeke u čamcu, ispijanja Tequile u istoimenom gradu, Luche Libre, Charreade u Guadalajari, istraživanja Mayanskih hramova u Tikalu i nepoznate civilizacije u Teotihuacanu i jos puno toga, nema ništa lipše nego doć doma na svoju wc školjku i u svoj krevet. Isto tako mogu reć da usprkos brojnim predrasudama ljudi i tu žive, i to na prilično lipon mistu, a ako se znaš pazit, najopasnija stvar je cijena pive od 8kn/litra u Nikaragvanskim kaficima...

Ovo je poruka koju je Igor objavio nakon što su se on i Jakov vratili s još jednog **couchsurfing** iskustva. Bez obzira jeste li ikada čuli za couchsurfing i imate li ikakvog pojma o čemu bi se moglo u ovom tekstu raditi, ne sumnjamo da vas je Igorova poruka dovoljno zaintrigirala da čitate dalje.

Jakov Kusić i Igor Tomić mladi su Splitsani koji putuju po svijetu tek nekoliko godina, a proputovali su više država nego što ih prosječna osoba može nabrojiti u dahu. Pritom, proputovati za njih znači mnogo više od razgledavanja grada, spavanja u hotelu i kupovanja magneta za na frižider. Proputovati zemlju, grad ili selo znači proživjeti; umjesto klasičnih turističkih destinacija i lokacija, hrane na koju su navikli, sigurnih zona, hostela i hotela, razglednica i magneta, oni se u svakoj zemlji ponašaju i osjećaju kao lokalci. Znaju gdje je najbolja kava, zbog čega je prosvjed na ulici, kako pozdraviti lokalce, znaju njihove običaje i tradiciju, poštuju njihovu kulturu i životni stil. A sve im je omogućio couchsurfing!

Koje ste do sada zemlje proputovali?

Albanija, Armenija, Australija, Austrija, Belgija, BiH, Bugarska, Češka, Engleska, Francuska, Gruzija, Njemačka, Grčka, Mađarska, Izrael, Italija, Jordan, Luksemburg, Makedonija, Malezija, Monako, Nizozemska, Novi Zeland, Norveška, Palestina, Poljska, Srbija, Slovačka, Slovenija, Švicarska, Španjolska, Turska i Vatikan.

Što je Couchsurfing?

Couchsurfing je organizacija koja je nastala prije desetak godina, organizacija za *kreiranje boljega*

svijeta. Danas ima preko 5 milijuna članova a koncipirana je na sličan način kao i popularna društvena mreža Facebook. Ključna je razlika u tome što umjesto zahtjeva za prijateljstvom odnosno *friend requesta* tražite *couch request* odnosno zahtjev za kaučem. Iako se tako zove, to nikada ne znači čisto prespavati kod nekoga, često se događa da nas vode po gradu u razgledavanje, pokazuju nam lokalna mjesta - skrivene kutke u gradu koje nikada ne bismo vidjeli da idemo klasičnim turističkim aranžmanom, ukazuju nam na ukusna i jeftina tradicionalna jela....

Što sadrži *couch request*? Što je dobro znati pri traženju domaćina?

Zahtjev za kaučem sadrži nekoliko informacija o osobi koja traži smještaj, stoga je prvi korak napisati nekoliko rečenica o sebi; zašto želiš putovati na određenu destinaciju te zašto si odabrao baš tu osobu za smještaj. Pojednostavljen recept za ispunjavanje *couch requesta* - prvi dobar kriterij je da osoba ne izgleda kao psihopat! Ako izgleda prijateljski, ima možda neki egzotičan hobi...u svakom slučaju stvar je jednostavna, ako vam se interesi preklapaju onda je to to.

Prvi doticaj sa *couchsurfingom*?

Igor: Prvi put sam preko *couchsurfinga* bio u Njemačkoj, kod nekog bankara koji me dočeka na kolodvoru i ugostio poput starog prijatelja. Dvi godine prije sam čak napravija profil koji je samo mirovao.

Jakov: U nekom udžbeniku iz engleskog sam vidija lekciju koja je pričala o *couchsurfingu*. Ali zapravo naša prva *couchsurfing* priča kreće na putovanju od ukupno 41 dan gdje smo bili Igor, Dina i ja.

Igor: Nismo znali ni koliko ćemo ostati, ni di točno idemo, kupili smo kartu za Grčku iz Ancone pa za Patras... A dalje je sve bilo spontano. Prošli smo Grčku, Tursku, Bugarsku i Srbiju.

Ponašate li se stvarno kao doma?

Jakov: Ja sam doma ekstremno neuredan a u gostima ipak ne smijem biti takav, tako da na to pazim. Ali ponašamo se kao doma, otvaramo frižider, izlazimo i

dolazimo kad želimo. Često nam ljudi daju ključ svoga stana i upriliče nam da se uistinu osjećamo kao doma. Ali naravno, treba biti pristojan, poštovati kulturu u koju dolaziš. To je ključno pravilo.

Jeste li ikada imali neko neugodno, nelagodno iskustvo?

Igor: Nosili smo jednom nož, elektrošoker i sprej. Bili smo dobro opremljeni. Ali omjer pozitivnih i negativnih iskustava je 30:1. Pritom, to neugodno iskustvo čak i nije bilo strašno, čisto nam domaćin nije baš 'sija'.

Neke crtice sa putovanja koje će vam zauvijek ostati u sjećanju?

Igor: Jordan, Wadi Musa, selo koje je tipično arapsko, samo sa par tisuća stanovnika, oko svuda pustinja, a na ulicama se igra gomila dice...Kako smo im bili valjda interesantni, pozvali su nas da igramo balun s njima. Zanimljivo je da se većina djece zvala Abdulah, a svi su dobi negdje od deset do četrnaest godina.. Bili smo im glavna atrakcija na igralištu. I baš smo guštali igrati s njima. Kasnije su došli njihovi roditelji i svi su nas pozvali na druženje, na piće, ručak, večeru...Bili su jako prijateljski raspoloženi. Tako da smo s njima jeli na divanu, na podu, kako i oni jedu, probavali njihove specijalitete, upoznali obitelji i način života.

Jakov: U grčkom **Santoriniju** družili smo se sa mnogim 'facama' među kojima su bili Sean Parker, Hunter Richards, Kendall Green. Naš je domaćin bio Draško iz Srbije koji živi kao hippy ali radi u vrhunskom i najelitnijem restoranu. Pozvao je jednu večer i njih kod sebe doma i tako smo se upoznali. Oni su izuzetno

bogati ljudi, toliko da je to nama nezamislivo. Koliko je to privlačno na prvu, toliko smo ubrzo, pričajući s njima, shvatili da je njihov život isprazan, jednoličan, bez poante. Na kraju su oni nama zavidjeli jer smo slobodni, možemo raditi što god želimo, lutati uokolo bez zaštitara, imati svoj privatni prostor, svoj život bez povećala. Oni su poprilično paranoični, svuda idu sa zaštitarima.

U **Jordanu** smo poslali 30 zahtjeva za couchsurfing, a 29 nas je odbilo. Onaj koji nas je primio bio je sin jednog od najvećih trgovca oružjem na Bliskom istoku. Primio nas je jer mu je bilo dosadno, želio je nešto novo u svom životu. Sada imam osjećaj kao da smo odrasli skupa koliko smo se zbližili. Ključ je u tome što smo im mi jedini pristupili na drugačiji način, na način na koji nije naviknut.

Što je najluđe što ste pojeli na putovanjima?

Najbizarnije što smo pojeli je sirova janjetina na beduinski način, krv je iscijeđena i dodan je češnjak. Probleme s probavljanjem hrane rješavamo dodavanjem voća i povrća u hranu koju jedemo.

Jeste li ikada poželjeli negdje ostati živjeti?

Jakov: Proputovao sam puno i vidio svašta, ali nikada nisam poželio nigdje ostati zauvijek, ovdje je ipak najbolje.

Igor: Sa svakim putovanjem, koliko god te ispuni, vidiš iznova koliko je Split odličan grad za život. Klima je ovdje najbolja, ljudi su opušteni, život je polagan, nema priše.

Gdje su, prema vašem mišljenju, žene najljepše?

Jakov: Izrael.

Igor: Bliski istok

Bez čega ne možete krenuti na putovanje?

Igor: Nema ništa posebno. Roba. Vlažne maramice. Nožić. Gdje god putuješ zapravo nema ničega bez čega se ne može. Jedino se putovnica ne može tek tako nabaviti.

Jakov: mobitel.

Ipak imate neki ritual prije putovanja?

Jakov: Nemamo nikakvu amajliju koju nosimo sa sobom ili neku stvar. Ali imamo rituale koje ponavljamo u određenim situacijama na putu... odnosno u samom startu putovanja. Popiti kavu prije autobusa, na kolodvoru. Jer nikad nikuda ne idemo direktno iz Splita. A sljedeći je ritual u autobusu; uvijek po nekoliko sati analiziramo Hrvatsku nogometnu ligu..

Igor: To je uvijek tema s kojom možeš ubit 5,6 sati

Koje su one male ali izuzetno značajne cake kod putovanja, kod štednje?

Jakov: Za razliku od prije dvadeset godina sad imamo internet. Ako netko ima vremena posvetit se malo pretraživanju raznih stranica, može naći nevjerojatno povoljne načine putovanja, jeftine avionske karte, buseve, svašta. Na primjer, platili smo od kartu od Londona do Bristola funtu ipo u jednom smjeru! Zaista se mogu naći jeftine karte, treba samo biti uporan.

Igor: Caka za ušedit novce je uvik u malim stvarima; npr., kafici... često puno love potrošimo na ove male i neprimjetne stvari kao što je kava, a turistički kafici su tri puta skuplji. Ključ je u tome da se ponašamo kao lokalni ljudi, izlaziti na mista di izlaze lokalci, jest šta oni jedu, pit di oni piju. I stvarno uštediš tako.

Ima li išta što vam još predstavlja izazov?

Kupit kartu do Madagaskara u jednom smjeru, a da putovanje doma bude nekonvencionalnim metodama.

Što su sada, nakon toliko brojnih iskustava, putovanja za vas? Što sada predstavljaju?

Igor: Putovanja su za mene najprije širenje vidika, ne možeš razumjeti povijest, kulturu, ljude, navike, dok ih ne upoznaš, vidiš, osjetiš.

Jakov: Putovanja me obogaćuju, postajem tolerantniji, nadograđujem se, razvijam. Shvatiš da

imaš cijeli svijet na dlanu, u rukama i da je život lijep. Ne pokušavaš prominit ljude, prihvaćaš ih.

Igor: Shvatiš da možeš upoznat ljude iz cijelog svijeta i steći prijatelje za cijeli život. I da se svuda možeš osjećati kao kod kuće.

Mislite li da će vam ikada dosaditi putovanja?

Jakov: Možda će nam dosaditi samo određeni tip putovanja, ali putovanje generalno – nikad.

Igor: Život je putovanje. Putovanje je život. Kada ti dosadi putovati, dosadilo ti je i živjeti.

Ada Reić

SKLEKOVI ZA UM ZAŠTO (NE) ČITAMO?

Čitanjem zamišljate, otkrivате, prosuđujete što volite, a što ne. Učite kritizirati, razgovarati, razmišljati, učite o sebi. Kada pročitate, recimo, Kafkin Preobražaj, ako volite takvu simboliku, ili je samo razumijete, prepoznat ćete Gregora Samsu kad ga jednom sretnete.

Nedjelja navečer. Znojni, drhtavi prsti srednjoškolaca i studenata bore se s okretanjem stranica u nadi da će barem većina toga ostati u glavi, a u mislima se ponavlja refren nemilosrdnih vulgarizama upućenih svim onim nastavnicama i profesoricama hrvatskog jezika koje su se usudile prisiliti ovaj mladi um da svoju nedjelju potraži na iščitavanje nebitnih tekstova koje je nekad tamo, neki, kao, bitan pripadnik ove planete jednom zapisao. I pitaju se, zašto? A onda im se kao Galileu upali lampica i sve dlake na tijelu odluče prkositi gravitaciji na spomen ultimativne babaroge: „Državna matura! Ispit! Kolokvij! To je to! Triba ovo znat'!“, pomisli jedan mladi um.

A ima i onih malo snalažljivijih koji su odlučili babarogu uhvatiti u klinč pa su za razliku od svojih kolega znojnih ruku i umova, koji nevjerovatnom snagom volje još uvijek podliježu staromodnom držanju knjige u rukama, zapitali sveznajući google da im svojom mudrošću odgovori na pitanje svih pitanja: Što je pisac htio reći?

Google kao da je osobno sjedio sa svim onim inim književnim mozgovima koji su slali te poruke iz svemira i dali nama smrtnicima da ih dešifriramo, jer stvarno, sve je tu! Koja budala bi onda još čitala?

Moram vas razočarati - google nije osobno razgovarao s Dostojevskim, a niti je autor udžbenika hrvatskog jezika pio kavu s Ujevićem i razglabao o tim nedokučivim stihovima. Vjerovali ili ne, ni izvrijeđana nastavnica s početka teksta nije osobno poznavala Kafku da bi vam mogla dati apsolutne nepobitne teze o tome što je zaboga pisac htio reći?

Čemu onda svo to čitanje, pitate se? Izuzet ćemo iz ove priče one rijetke koji sebi ne postavljaju to pitanje, već jednostavno „to vole“(!), kako oni kažu, i svrstat

ćemo ih u onu manjinsku grupicu koju svi ostali gledaju kao jetija koji krzveno bane sa svojim nerazumljivim mrmljanjem o zabavi i knjizi u istom kontekstu. Zaboravimo one spodobе željne želučanih tegoba i suza nazvane državna matura/esej/seminar/ispit. Otkrit ću vam tajnu, ne čitate zbog njih! Koliko se god kosilo s načelima podučavanja, svaka budala može, uz pomoć sveznajućeg googla, pobijediti ove nemani i zadati im smrtonosni udarac.

Neki će upravo u ovom trenutku pomisliti, odlično, to je to! Problem riješen.

Zašto onda, zaboga, čitamo? „Hm, pa radili su to i oni prije nas koji nisu imali ni Google, a bome ni neman nad glavom“, možda ćete pomisliti, „mora da tu ima nečega“, neki će nastaviti.

Vjerovali ili ne, ima!

Za one kojima se ne sviđa biti ovca koja će slijepo slijediti (bez uvrede ovčama, ali mi smo ljudi!), za one koje zanima zašto, bez obzira koje „zašto“ to bilo, za one koji imaju potrebu razmišljati, za one koji imaju potrebu da uključe svoje moždane vijuge, za one kojima nešto smeta, za one koji su sretni i one koji su nesretni, ima tu nečega u tim književnim djelima. Što mislite zašto su neki pisci itekako patili zbog napisanoga, završavali na sudovima, bili odbačeni od društva? Upravo zato što su imali što reći, nisu htjeli biti ovce (oprostite mi vünene životinje!).

I sad se pitate, ok, kakve to ima veze sa mnom?

Ako se to pitate, male su šanse da ima. Ali, ne brinite, još ima nade za vas! Neću vas zavlaciati daljnjim metaforama i krznenim životinjama, niti vam želim soliti pamet mudrostima iz šešira. Ako ovo tako djeluje, unaprijed se ispričavam mladim umovima koji su dali šansu ovoj priči.

Čitate zato da se razvijate. Zapamtite ovu rečenicu. Vratit ćemo se njoj.

Sigurno ste pokoji trenutak u svom životu posvetili svome tijelu. Neki od vas možda i više. I ako provodite sate u teretani i ako samo ponekad ne pojedete onaj redak viška čokolade ili bilo koje druge delicije u kojoj istinski guštate (bilo zbog linije ili granice povraćanja, nije važno). Znači bitno vam je da ne zakrčljate, bitno vam je da se možete kretati, bitno vam je da ste sposobni obavljati svakodnevne radnje. Neću uopće spominjati one kojima je važno postići sportske uspjehe, izgledati fizički dobro, to je već potpuna posvećenost tijelu i vrhunac koji samo uporni postižu.

Ako u ovom opisu možete prepoznati sebe, onda se zabrinite ako ne volite čitati.

Čitanjem razvijate um. Da, čuli ste ovo toliko puta da vam se povraća više nego od onog viška delicije. A svi se smijete kada na TV-u nekoj starletici pobjegne rečenica koja dovodi u pitanje njezinu inteligenciju.

Kakve veze ona ima s tim, objasniti ću vam. Za početak, čast iznimkama ako ih ima, jadne starlete su uzete za primjer glupavosti zbog svojih javnih prezentiranja koja, na njihovu žalost, često otkriju da se nisu baš potrudile da razviti svoj um.

Svi imamo slobodan izbor razvijati ga ili ne i zato ako vam to nije prioritet, zanemarite sve ovo i nastavite kao i dalje, tko zna možda i vi budete na televiziji (ne znam koji bi drugi uspjeh povezala sa prije spomenutim ženama).

Razmišljanjem o pročitanim djelima razvijate sebe, činite imaginarne sklekove uma i tražite njegove granice. Čitanjem zamišljate, otkrivajte, prosuđujete što volite, a što ne volite. Učite kritizirati, razgovarati, razmišljati, učite o sebi. Kada pročitate, recimo Kafkin

Preobražaj, možete zaključiti da je to besmisleno, da je nadrealno, nestvarno i stoga glupo, jer život nije takav – odlično, uključili ste moždane vijuge. Zatim možete razgovarati o toj knjizi, pa vam netko drugi kaže „da, ali to je simbolika otuđenosti, nepripadanja“ – pa možda zaključite: „hm, da, to ima smisla.“ Ako vam se i dalje ta simbolika ne sviđa, odlično, naučili ste što ne volite. Naučili ste slušati drugo mišljenje i prihvatiti ga ili odbiti, naučili ste promišljati i preispitivati. A ako volite takvu simboliku, ili ako ste je samo razumjeli, prepoznat ćete Gregora Samsu kad ga jednom sretnete.

No, ne zaboravimo zabavnu ulogu čitanja. Dobra knjiga vas može odvesti u krajeve koje niste ni zamišljali, može vas nasmijati, rastužiti, probuditi emocije. Gledate filmove, zar ne? Pokušajte pročitati klasike po kojima su filmovi snimljeni, vidjet ćete zašto mnogi kažu da im je knjiga draža. Čitajući sami zamišljate, razvijate svoju kreativnost, ne prihvaćate već stvorenu sliku, već stvarate svoju, neponovljivu. Naravno, filmovi su umjetnost za sebe, ne želim osporiti važnost i utjecaj filmova, samo želim reći da i knjiga može biti jednako zabavna, ako ne i zabavnija. Što mislite zašto usprkos svoj tehnologiji i danas ljudi pišu, izdaju svoja djela, žive od njih i stječu svjetsku slavu?

Čitate zato da se razvijate.

Bez obzira na to čitate li zato što morate, želite ili vam je jednostavno dosadno, čitanjem se razvijate. I zato kada idući put budete imali knjigu u svojim rukama, dajte joj šansu, dopustite da vas mijenja, dopustite da vas rasplače, nasmije, naljuti, zbuni, dopustite da postane iskustvo i pokušajte uživati. Raspravljajte o njoj, kada slične priče susretate u životu, osmijehnite im se jer ih poznajete. Neka vas inspiriraju, neka vas natjeraju da razmislite. Tko zna, da ljudi malo pomnije čitaju Orwella, možda bi bilo manje humanoidnih ovaca. Bez uvrede ovcima.

Sandra Kovačević

POZNATI LOGOTIPOVI SA SKRIVENIM PORUKAMA

Iako ih vidamo i na stotine puta dnevno, u prolazu, na reklamama, u tisku ili na internetu, najčešće ne primjećujemo skrivene poruke koje sadržavaju

Logotip je jedan od najvažnijih elemenata marke koji je čini različitom od niza ostalih i koju čini prepoznatljivom. Upravo zato, niz kompanija osim vizualno atraktivnih elemenata u znak ubacuju i dodatne skrivene poruke, često nevidljive na prvi pogled, kako bi održale i produbile prepoznatljivost i originalnost.

Iako ih vidamo i na stotine puta dnevno, u prolazu, na reklamama, u tisku ili na internetu najčešće ne primjećujemo i skrivene poruke koje se kriju u njima, a koje zapravo oslikavaju esencijalno poslovanje. Primjerice, logo **FedEx** kompanije osim imena krije i „strelicu“ koja je skrivena između slova E i x, a koja zapravo označava brzinu i preciznost kod dostave, koja je temelj ovog branda. Ili, recimo, logo poznatog „online dućana“ **Amazon** također

ima strelicu, koja u ovom slučaju povezuje slova a i z, a što šalje jasnu poruku kako kod njih možete kupiti sve što vam padne napamet „od a do z“. Pritom je strelica kreirana da se može „pročitati“ i kao „osmijeh“ što označava zadovoljstvo kupaca...

Gillette, poznati proizvođač „britvica“ poruku skriva u slovima „g“ i „i“, primijetiti ćete da kroz njih prolazi oštar rez. S obzirom na to da je Gillette jedan od najpoznatijih brendova britvica za brijanje, diskretnu poruku njegova logotipa uistinu ne treba posebno pojašnjavati. Manje je poznato da je logo eminentnog proizvođača mrežne i telekomunikacijske opreme **Cisco** zapravo napravljen tako da plave linije iznad loga označavaju elektromagnet, ali i mitski Golden Gate Bridge u San Franciscu, gdje je ova kompanija

osnovana. Ako pak pomnije promotrimo logo kompanije **Continental**, evidentno je da razmak između slova C i o zapravo oslikava automobilsku gumu, a to je upravo ono čime se ovaj brand bavi. Ili, recimo **BMW**, čiji logo označava propeler (bijela polja) i nebo (plava polja), jer se danas jedan od najpoznatijih automobilskih proizvođača okušao i u zrakoplovstvu...

Bez obzira jeste li svjesni toga ili ne, činjenica je da logotipovi slavni tvrtki komuniciraju s vama na mnogo razina. Najbitnije je da nisu prekompleksni i da su povezani s onime što komuniciraju, u protivnom riskiraju da izgube svoju primarnu poruku. U nastavku ćemo i prikazati skrivene poruke 25 poznatijih logotipova...

FedEx

Promotrite li malo bolje logo tvrtke FedEx, vjerojatno ćete zapaziti strelicu između slova E i x, a ona simbolizira brzinu i preciznost tvrtke.

Tour de France

Obratite pažnju na logo i primijetiti ćete biciklista. U slovu 'R' nalazi se stilizirani obris biciklista u položaju vožnje.

Sony Vaio

Logotip za Sonyjeva računala predstavlja spajanje analogne i digitalne tehnologije pa „VA“ predstavlja analogni val, a „IO“ digitalni binarni kod.

Continental

Proizvođač guma u svoj je logo, preciznije, prva dva slova, sakrio trodimenzionalnu gumu.

London Orchestra

Možda vidite samo slova „L“ i „O“, a možda i dirigenta.

Amazon

Ovaj logo također spada među često viđene logotipove s često previđenim dizajnerskim rješenjima. Naime, strijela ispod imena spaja A i Z te sugerira da na stranici možete pronaći mnogo toga (od a do z), a u isto vrijeme označava i smiješak, to jest zadovoljne korisnike.

Baskin-Robbins

Tvrtka Baskin-Robbins poznata je po 31 okus sladoleda (za svaki dan u mjesecu), a tu su poruku htjeli pokazati i u svom logotipu.

Toblerone

Iako ste ovaj logo vidjeli nebrojeno puta, vjerojatno niste zapazili rasplesanog medvjeda. Unutar planine, u bijelim dijelovima, nalazi se obris medvjeda na stražnjim nogama. Ovaj dodatak napravljen je u počast gradića u Švicarskoj gdje su Toblerone čokoladice i nastale.

Coca-Cola

Marketinška tvrtka McCann Copenhagen u logotipu Coca-Cola prepoznala je "skrivenu" dansku zastavu, a svoje su otkriće iskoristili kako bi istaknuli da je Danska uistinu najsretnija zemlja na svijetu i da tu poruku promiče i Coca-Cola.

Formula 1

Djeluje kao nešto što su vidjeli svi, ali postoje mnogi kojima je jedinica u naoko praznom prostoru promakla, dakle, negativan prostor u sredini stvara 1.

LG

Neki tvrde da logo simbolizira nasmijano lice, a drugi idu toliko daleko da tvrde kako je riječ o Pac-Manu. Sama tvrtka objašnjava da njihov logo simbolizira planetu (krug), prijateljstvo i pristupačnost (nasmijano lice), a LG-jev simbol svijet, budućnost, mladost, humanost i tehnologiju.

NBC

Iako danas gotovo svi znaju da NBC-ev logo predstavlja pauna, tim više jer ga često spominju, isti je mnogima godinama promicao, a ideja je da simbolizira šarolik program ove televizijske kuće.

Tour of Croatia

Logotip nedavno održane, prve biciklističke utrke kroz Hrvatsku također ima zanimljiv logotip...

Northwest Airlines

Ovaj logo zapravo ima dvije skrivene poruke. Prvo, ona ima N i W u negativnom prostoru. Drugo, trokut u krugu predstavlja sjeverozapad kao na kompasu.

Museum of London

Iako je logotip moder dizajna zapravo predstavlja rast i razvoj geografskog područja Londona kroz vrijeme

Tostitos

Dva srednja slova T u nazivu Tostitos pokazuje dva prijatelja koji dijele tortilla čips i plešu ples salsa.

Wendy's

Kako bi ovaj brand uvijek povezivali s vlastitim domom, pa čak i s roditeljima, dizajneri loga su vrlo vješto riječ MOM sakrili u kragu crvenokose djevojke.

Google

Jeste li ikada primijetiti kako Google logo ima četiri primarne boje u nizu kojeg je onda prekinula sekundarna boja? To je učinjeno namjerno. Google je htio pokazati da oni ne igraju po pravilima, a također da su razigrani iako im logo nije "nakićen". Da bi to postigli, oni samo koriste jednostavna slova i boje.

Adidas

Moderan logotip Adidasa, najvećeg europskog proizvođača sportske opreme, sastoji se od tri paralelne linije različite dužine. Premda je krajnje minimalistički, logotip njemačke kompanije ima poprilično duboko značenje – linije zapravo predstavljaju planinu koja simbolizira izazove i ciljeve koji stoje ispred onih koji su život posvetili sportu.

Cisco Systems

Proizvođač mrežne opreme Cisco Systems osnovan je u San Franciscu (što mu i samo ime sugerira), pa ne čudi što vertikalne linije u njegovu simbolu ocrtavaju oblik slavnoga Golden Gatea. Ali postoje tvrdnje kako Ciscov logotip istovremeno predstavlja i vizualizaciju digitalnog signala.

Gillete

Gilletteov logotip također na prvi pogled ne sadrži ništa više od imena kompanije, ali ako s punom koncentracijom promotrite slova "g" i "i", primijetit ćete da kroz njih prolazi oštar rez. S obzirom na to da je Gillette jedan od najpoznatijih brendova britvica za brijanje, diskretnu poruku njegova logotipa uistinu ne treba posebno pojašnjavati.

McDonald's

Na samom početku bilo je samo "M" za McDonald's bez ikakvog posebnog značenja. Vremenom je postao prepoznatljiv među kupcima. 60-tih godina, McDonald's-i su željeli promijeniti logo, ali konzultant i psiholog Louis Cheskin je insistirao na tome da se zadrže ta dva "zlatna luka" povezujući ih sa "simbolizmom grudi koje hrane" i uvjeravajući ih da su zbog toga ljudi upamtili taj logo. Svejedno da li mi povjerovali u ovo ili ne, McDonald's-i su uvjereni u to i danas imaju najprepoznatljiviji logo u svijetu.

Hope for African Children Initiative

Pri prvom pogledu na logo, učiniti će vam se samo karta Afrike. Ali ako bolje pogledate vidjet ćete odraslu osobu i dijete okrenute jedno prema drugom.

BMW

BMW je danas svima poznat kao globalni automobilski div, ali kompanija se u svojim počecima, prije stotinjak godina, bavila proizvodnjom zrakoplovnih motora. Posveta korijenima nalazi se i u logotipu, pa tako prepoznatljiv simbol BMW-a zapravo predstavlja stilizirani prikaz avionskoga propelera!

Apple

Trenutni logo je modernizirana verzija jabuke koja je pala na glavu Isaaca Newtona (prva verzija logotipa imala je čak i Newtona koji sjedi ispod drveta). Međutim, mnogi su zaključili da iza logotipa postoji niz teorija. Neki tvrde da logo simbolizira „zabranjeno voće“ i strast za znanjem, a neki da ugriz (na engleskom „bite“), predstavlja 8 bitova (jedan „byte“). Ipak, dizajner Rob Janoff smatra da ove teorije nemaju veze s njegovom idejom..

ADDICTED TO MY PHONE

Mobile phones — a blessing or a menace?

Few remember the times when society functioned perfectly without mobile phones. It is unthinkable for new generations that we were able to arrange any kind of meeting without mobile phones. We all knew where and when to find people without endless texting and calling, and we knew all about each other without posting what we have just ate on our Facebook profiles.

Times have changed and there's no point in ignoring all new gadgets and technology that has become available. Yes, mobile phones, the Internet, social networks, it all made our lives easier and, as some tend to say, it has brought us together. Nowadays, communication has advanced in a way no one could have foreseen hundred years ago, and surely, it has made our lives easier. But has it really brought us together? Do people still know where and when they will find their friends? Do people know what a friend is? It is worrying if they consider a click - a friend. Technology makes our lives easier - that's a fact. Does it make our lives better? - that is the question.

But time will show, as it is usually said when answers are blurred. What I wanted to mention is the influence of mobile phones on teacher – student relationship.

Certainly, many teachers and students will find this situation familiar. I think I could recognize many students better by the top of their head, than their face because their face is glued to their phone. I don't want to say that this generation is worse than mine and clichés like that, I'm talking about majority of young people who attended my classes and who I had to constantly ask to leave their phone for 45 minutes. At first, I thought they were just rude, but then I finally got it – they can't help themselves. I saw it in their eyes. They were not constantly typing because they were rebels without a cause, they were doing that because they can't stop. This worried me, because I think youth is the best thing society has. Young people were starting revolutions in the past, they have the wish to change the world, they are the ones who will go against all odds because they want to try to make a difference. But who is going to do that if they are all typing on their phones?

I'm not saying that good things can't happen through social networking and other uses of Internet, I'm just saying that nothing will happen if you don't use your phone during your lectures. The teacher will be there

that day, that hour, just once in your life, and you have a chance to learn, to talk to a human being, to argue, to listen, to be a student. You can post, text everything later. This is just my point of view, and I wanted to see what students have to say about it. As it seems, I wasn't so wrong.

WHY ARE WE ADDICTED TO OUR PHONES?

I wanted to do this essay about phone addiction and its overuse because I am a person very attached to my smartphone and sometimes I can't help myself. Besides, I am surrounded by friends and people who type without any special purpose all day. There is no special reason why they have to carry their phones all the time in their hands, even when they are not talking or messaging someone. This problem started to appear in the last four or five years and it will not stop so soon because it has just started and it will be worse and worse with every new generation.

I asked few people why they are on the phone all the time and they acted like real addicts, they immediately started to make excuses as they felt guilty. I can take all my class as a good example: they rather talk nonsense with strangers on the phone than listen to the teachers. New researches show that 80% people feel lost and in panic when they don't have their phone with them. Mostly, they think that people will need them or they will need to contact someone. This is very bad for our society because we can't focus on the things which are going on around us and on people who we are talking to at that moment. That makes our concentration very bad.

Phones are not the problem because they brought us so many good things and they made our lives easier. They can make our lives easier in so many ways but the way we are using them is what changes our society. We overuse them and it makes us look like robots who can't think and stay focused on daily activities.

After all I could write all day about this and give so many examples but there is no point in doing that when there is just no use when people are addicted, and it's fact. It makes us what we are today and unfortunately it became normal. Who knows, maybe it is just something temporary, a new kind of technology that overwhelms us, or is it just something that will change our society forever? We will find out soon.

Josip Begić

jeste li znali?

- Žene su počele depilirati ruke 1915. godine a noge 1940. godine upravo zahvaljujući marketingu
- Tvrtke koje „tvitaju“ više od 15 puta mjesečno ostvaruju 5 puta više prometa
- Lady Gaga, Justin Bieber i Katy Perry imaju više Twitter pratitelja od cijele populacije mnogih zemalja, poput Njemačke, Turske, Južne Afrike, Kanada, Argentina, i Egipta
- Prema najnovijem istraživanju (*State of search*), 47% Amerikanaca tvrdi kako Facebook ima ključnu odluku pri njihovoj kupovini
- Tvrtke koje na svojim stranicama/internetu koriste slike i video sadržaje povećavaju interakciju za 120% i 100% u odnosu na obične statuse sa riječima. Posebice veliku interakciju donose obrađene fotografije sa nekom od poruka prema kupcima
- Mobilni video je najbrži rastući sektor u marketingu
- Al Pacinovo lice je bilo na izvornoj Facebook stranici, dok se još zvala thefacebook
- Do danas, najskuplja reklamna kampanja u povijesti je bila Chanelova reklamna kampanja sa Nicole Kidman 2003. godine koja je koštala 33 milijuna dolara
- Coca cola je originalno bila zelene, a ne crne boje
- Otvarač za konzerve je izumljen 48 godina nakon što su uvedene konzerve
- Top 10 najtraženijih poslova u 2004. godini, 2010. godine nije više uopće postojalo
- Prosječni Francuz koristi dvostruko više kozmetičkih i higijenskih potrepština nego njegova partnerica
- U svrhu promocije - u Španjolskoj se ne koriste boje zastave (crvena i žuta) jer se to smatra uvreda patriotizmu, u Grčkoj treba izbjegavati ljubičastu boju jer asocira na sprovode, dok u Japanu bijela boja simbolizira žalovanje, a u Maleziji zelena boja bolest.
- Prosječan Amerikanac pogleda u svoj mobitel 150 puta na dan (jedine stvari koju više puta čine od gledanja u mobitel je treptanje i disanje)
- Coca-Cola je izvorno namijenjena „bijeloj“ populaciji (bijelcima), a Pepsi crnoj populaciji
- Danone jogurti se u SAD-u prodaju kao Dannon jogurt, jer to zvuči više američki.
- NIKE logotip je dizajniran 1971. godine za samo 35 dolara
- Coca-Cola je proizvela toliko različitih okusa pića da ako pijemo/kušamo jedan okus na dan trebalo bi nam više od 9 godina da ih sve isprobamo
- Eskimima se prodaju hladnjaci kako bi spriječili potpuno smrzavanje hrane
- Kada bi lutka Barbie bila u prirodnoj veličini ona bi bila visoka 2,18 i imala bi mjere 99-46-84
- Visoke potpetice prvobitno su bile namijenjene muškarcima. Mesari su ih nosili da ne bi stali u krv
- Tvrtka koja proizvodi zubnu pastu Colgate imala je velikih marketinških problema u zemljama u kojima se govori španjolski jezik, jer se Colgate može prevesti kao „objesi se“
- Od 7 milijardi ljudi na zemlji, 5.1 milijardi ljudi imaju mobitel, dok samo 4.2 milijarde ljudi ima četkicu za zube
- Do današnjeg dana 84 bebe rođene u Americi su nazvane imenom LOL
- Nitko ne zna tko je izumio vatrogasni hidrant jer je patent izgorio u požaru
- Nutella je u nekim zemljama toliko popularna da ima svoj dan - National Nutella day – 5. veljače
- Ljudi zapamte 20% onoga što čuju, 30% onoga što vide i 70% onoga što čuju i vide
- Samo dvije osobe znaju tajni recept Coca Cole i njima nije dopušteno putovati zajedno – da ne bi obje poginule u slučaju nesreće
- Samo su dvije zemlje na cijelom svijetu u kojima se ne prodaje Coca Cola – to su Sjeverna Koreja i Kuba
- Samo 25 boca Coca Cole je prodano u cijeloj prvoj godini rada te tvrtke ali se nisu pokolebali i nastavili su dalje sa radom
- Naziv Adidas nastao je spajanjem imena i prezimena osnivača tvrtke. Adolf Dassler spojio je prva tri slova svog imena i prezimena te je tako nastao Adidas
- Canon je ime dobio prema budističkom božanstvu, a tvrtka se prvo nazivala Kwanon te je 1935. godine ime promijenjeno u Canon kako bi se bolje prihvatio u cijelom svijetu.
- Naziv „Nike“ dolazi od imena grčke boginje Nike, te se izgovara kao „Najki“ (ny'-kee), a osmislio ga je prvi Nikeov zaposlenik, Jeff Johnson
- Slogan „Just Do It“ nastao je zahvaljujući serijskom ubici Gary Gilmoreu, koji je, trenutak prije nego je odred za strijeljanje izvršio presudu za njegova djela, rekao „Let's do it“.

PROFESOR MARIN BUBLE

IN MEMORIAM (1938.-2014.)

S nepunih 76 godina života napustio nas je naš profesor Marin Buble. Iako više nije s nama, on živi i živjet će kroz svoja djela, u svakoj stranici svojih trideset objavljenih knjiga utkao je sebe, svoje iskustvo, znanje, razmišljanje. Profesor Buble smatran je jednim od najznačajnijih znanstvenika iz područja ekonomije i menažmenta u Hrvatskoj ali i u široj regiji. Svi koji su ga poznavali mogu potvrditi da je bio jednostavan i skroman čovjek, uvijek spreman pomoći svojim studentima, prenijeti znanja i iskustva iz prakse s lakoćom i jednostavnošću te na razumljiv i dostupan način opisati i najsloženije ekonomske pojmove i procese – sve je to bio naš profesor Buble.

Iako smo se družili na predavanjima iz samo jednog kolegija uvijek ćemo sa smiješkom pamtit i vrijeme. U dvoranu ulazi naš „Babl“, sjeda za katedru i prije nego krene s gradivom promotri svoje studente, pita jesmo li dobro pa izgovori onu svoju rečenicu „A di je Domančić?“. I da smo ne znamo kako loše volje, sve nas u trenutku oraspoloži izgubljen pogled profesora koji traži svog najdražeg studenta.

Često bi nam znao reći da nam neće biti problem postati dobri menadžeri ako smo najprije dobri ljudi i upravo je u tome bila njegova posebnost, što se kroz podučavanje menadžmentu trudio da usvojimo bitne životne lekcije, vrijednosti; ono što će ostati vječno, kao i uspomena na njega. Učeći s profesorom Bublom materiju, učili smo život.

Profesore, hvala!

Studenti Aspire

“Tvoja djela će te nadživjeti, i zato nikada nećeš umrijeti”

Horacije

